

EGYETÉRTÉS

Előfizetési árak: Egész évre 28 korona. Félévre 14 korona. Negyedévre 7 korona. Egy hónapra 2 korona 40 fillér. Egyes szám helyben és vidéken 10 fill., vasúti állomásokon 12 fill.

Főszerkesztő
Dr. PÁP ZOLTÁN

Szépirodalmi munkatárs
EÖTVÖS KÁROLY

Szerkesztőség és kiadóhivatal: VI. Eötvös-utca 32.
TELEFON-SZÁM:
Szerkesztőség 788. Kiadóhivatal 708.

Egyházi immunitás.

Budapest, november 27.

Ugyanis még nincs elég immunitás ezen a kis magyar globuson. Immunitása van a főrendnek, a képviselőnek, a katonának. Hát legyen immunitása a papnak is. A szelid X. Pius, aki alig tudott megbarátkozni azzal a gondolat-tal, hogy ő a pápai tiára kedvéért soha se lássa többé az ő kedves Velenczét, most mégis annyira beleléte magát a pápaságba, hogy egyszerűen egyházi átokkal sújtja azokat a törvényhozásokat vagy akár magánosokat is, amelyek vagy akik nem respektálják az egyházi immunitást és papi embert világi bíróság elé mernek szólítani. Ilyenformán tehát egyházi átok alá kerülhet bizonyos esetekben nemcsak a magyar bíró, de a magyar parlament, sőt végső elemzésben a magyar király is. Hát ugy-e, ez elég csinos perspektíva.

Meg fogják-e hirdetni ezt a legfrissebb vatikáni parancsot Magyarországon, vagy sem: azt nem tudjuk, de remélni akarjuk, hogy inkább nem. Törvényeink megállapítják a király jogát, hogy az ő jóváhagyása nélkül pápai rendeletek Magyarországon nem hirdethetők meg. De megtörténhetik, hogy az apostoli magyar király egy inkább akadémikus, mint gyakorlati természetű sérelem miatt nem gördít akadályt a rendelet meghirdetése ellen s akkor sokféle mentelmi jogaink mellé odakerül a papok mentelmi joga is. De

nem is a papok, hanem csak a katolikus papok mentelmi joga, ami még az immunitások területén is külön kiváltságot fog jelenteni. Mert főrend, képviselő, katona mentelmi jogot élvez nálunk, akár katolikus, akár protestáns, akár zsidó, de a papok közül csak a katolikus lesz az, akit az egyházi átok felidézésének veszedelme nélkül világi bíróság elé szólítani nem lehet. A református vagy a zsidó pap azontul is tudni fogja, hogy minden kiváltság nélkül alá van vetve állami törvényeink tiltó rendelkezéseinek, de a katolikus pap kivétel lesz. A katolikus papnak mentelmi jogát biztosítja — Róma. Magyar területen egy állami tekintetben mindenestre idegen hatóság.

Senkit sem kell kioktatni, hogy a papnak és különösen a katolikus papnak különben is kiváltságos helyzete van mindenütt a világon. A reverenda előtt másként áll meg mindenki, mint a zsakett vagy a munkászubony előtt. Neki nem kell katonai szolgálatot teljesítenie, őt nem lehet társadalmi uton felelősségre vonni, benne a felelősségtelen erkölcsbíró esetleges tulkapásait is tűrni kell. De maradt az életnek egy parcellája, ahol a reverenda sem lehetett kiváltság: az állami és társadalmi rend megbontásáért megtorlást kereső bíróság előtt. A prezumpció az, ami a közmondás így fejez ki: a pap is ember. Ha ember, nem lehet mentes emberi gyöngeségektől sem. S ha a gyöngeségek megkísérthetik a papot is,

akkor megtörténhetik — amire az élet már fölös számmal produkált példákat — hogy papember összeesküvést sző a királyság, az állam, a nemzet ellen, hogy papemberen erőt vesz a szenvedély és gyilkol, hogy urrá lesznek rajta, nagyon is földi gyarlóságok és sikkaszt, lop, csal. Szóval: a pap is ember és összeütközésbe juthat az állami renddel, az állami törvényekkel. Ha ez megesik, az államnak és a társadalomnak is megvan az a megnyugvása, hogy a törvény területén nincs kiváltság s az igazság megtorló keze utoléri az eltévelyedett papot is. Sőt megvan az az előzetes megnyugvás is, hogy maga a papi állás nem bátoríthat fel senkit sem a törvények megkerülésére.

De mi lesz, ha a vatikáni rendelet meghirdetése után ez az erkölcsi kórlát leomlik s ez a megnyugvás eltűnik? Igaz, föl szabad és föl kell tenni, hogy az egyházi fölöttes hatóság sohasem fogja megtagadni a bünbeesett papok kiszolgáltatását. Ez a föltevés azonban hosszadalmas előzetes procedurát föl-tételez. A bünöst előbb hivatalosan ki kell kérni az egyházi hatóságtól. A kikerést vagy teljesítik, vagy megtagadják. De ez mindenestre időbe kerül. És az idő nemcsak pénz, aminek a közmondás mondja, hanem menekülés is. A mentelmi jog felfüggesztésének kikérése alatt a bünös el is menekülhet. S ezen a ponton a katolikus pap mentelmi joga még nagyobb kiváltsággá válik, mint a törvényhozóé vagy a katonáé.

A tavasz halottja.

Írta: Balassa Emil.

(Utánnomlás tílos.)

Ami itt következik, az egy szomorú levél, amelyet egy feketehajú, babaarezu, okos, édes leány írt egy fiúnak.

... én már elmondtam magának mindent, csak ezt az egyet nem mondtam el, mert én erről nem tudok szavakkal beszélni, én nem tudok erről beszélni sírás nélkül, de mégis akarom, hogy maga ezt is tudja.

En már megöltem egy fiút.

Látja, ennyi az egész és én ezt nem merem megmondani. Nem is tudtam volna megmondani. Maga el se hiszi. Pedig megöltem. Nem vittem a halálba, nem is küldtem, hanem beleringattam, beleszóltam az elmulásba, lassan, finoman az én két karomból befektettem a koporsóba és egy kieszit talán mcsolyogtam is hozzá.

Ugy-e furesa? Most tizenhét éves vagyok. Akkor tizenhat voltam. És meg tudtam ölni. És úgy szerettem, mint azt a valakit, akit elsőnek szeretünk, akié először voltunk.

Mindenki, aki ismert bennünket, azt mondta, hogy megöltem. Még azok is, akik tudják, hogy kis gyerekkorunk óta ismerjük egymást. Nem úgy bukkantunk egymásra az életben, mint két elhagyatott, ho-

lyongó ember, hanem gyerekkorunk óta jártunk egymás mellett, egymást kézenfogva, sétáltunk a városliget parkjában és kocsikáztunk később a Stefánia-uton és így lett a gyerekszerelemből szerelem. Pedig talán nem is szerettem olyan nagyon. Minden megtörténik s az is megtörtént, amit ő akart, pedig én akkor még csak tizenhat éves voltam, ő pedig huszonegy volt és én akkor már tudtam, hogy ő beteg és az orvosok nemsokára el fogják küldeni Kairóba, vagy Luspiccolóba, vagy valahová délre, hogy egy kieszit meghosszabbíthassák az életét. De nem lehetett. Két olyan gyerek, mint mi voltunk, nem tud fukarkodni az élettel. Nem is tud takarékoskodni. Hiszen én még most sem tudok. Maga se tud. Hát még akkor!

Titokban találkoztunk mindennap és a legféltelenebb életet éltük mi ketten, pedig akkor már napról-napra soványabb és sápadtabb lett. Ha én nem vagyok, talán még két évig is elélt volna. De így egy év alatt vége volt. Akik tudták a mi dolgunkról, azt mondták, hogy megöltem. A jobbiekünk csak annyit mondtak, hogy siettettem a halálát. Nem bántam. Bennem már akkor is derengett, ébredezett, lázongott valami furesa, büszke, ellentmondó gondolat és én már akkor éreztem, amit most, két év múltán egészen biztosan tudok, hogy ez volt a legnagyobb, a leggyönyörűbb, a legboldogítóbb jó, amit én eddig az életemben megtettem.

Ugy-e maga ezt nem hiszi. Maga azt gondolja, hogy én most az életem legkegyet-

lenebb bünéért mondom el a védőbeszélémet. Mert kegyetlenség a halálba csókolni egy köhögő, tüdőbeteg, sápadt, sovány fiút, akit nem is szeretünk olyan nagyon, hanem akihez csak a szánalom és az első csók érzése köt, meg az a tudat, hogy ő nagyon, nagyon szeret és még akkor is szeret, ha meg is kell halnia érte. Látja, ő nem sajnálta az életét és maguk sajnálták, ő adta meg nekem az életben a legudvariasabb bókot, a legalázatosabb hódolatot akkor, amikor azt érezte, hogy az én csókomért nem nagy ár a halál. Ezt már azóta többen mondták, de egyedül csak ő, aki nem mondta, ő tette meg. Valami bámulatból és szánalomból összefonódott tisztelettel és szeretettel nézek vissza reá és most már nem szégyenlek erről írni és nem szégyenlem azt, hogy maga ezt a levelemet úgy olvassa, mint a multért, az első rossz lépésemért, egy gyilkosságért való vezeklésemért.

Hát igenis megöltem. Hamarabb küldtem el, mint kellett volna. Most már dicsekszem ezzel! Soha az életben emberrel ilyen jól, ilyen nemeset elkövetni nem fogok többet. Pedig az én szájam már sokszor csókolta le a síró, szerelmes embereknél a száját, én már egy pillantásommal sok megvonaglott, összeszorult, töredező szívet simítottam ki, ezeket a sorokat most, éjszaka, a romantikusan megnyilvánuló őszinteség órájában le merem írni, igen, én már többet csókoltam és többet fogok csókolni, mint kellene, én is el fogom pazarolni az életemet szépen, gyönyörűen és könnyelműen, mint maga is és

Mert a törvényhozó mentelmi joga megszűnik az in flagranti rajtakapas esetében, a katonát pedig a polgári igazságszolgáltatás megkötöttsége esetében büntetni tudja maga a katonai igazságszolgáltatás is. Az egyházi immunitás azonban nem ismer kivételt. A bünbeesett papot a világi bíróság az egyházi átok veszedelme nélkül nem üldözhetné, az egyháznak pedig nincs módjában öt letartóztatni. Ezen a ponton tehát a katolikus pap, még a legnagyobb eltévelyedés esetében is, jóformán védve volna minden komoly megtorlás ellen. S ha ez a probléma akadémikus jelentőségűnek látszik is, türhetetlen állapotot jelentene az állami és társadalmi rendben.

A Vatikán azonban ilyen csekélységekkel nem számol, mikor az egyes államok életébe belemarkol. Hogy állami törvényeket sért, társadalmi harmóniákat megbont: azzal nem törődik. Ez éppen hozzátartozik a Vatikán természetrajzához. Mi azonban hinni akarjuk, hogy a legfrissebb vatikáni rendelet nem fog Magyarországon testté válni. Meg fogja akasztani talán már csirájában az apostoli király placetum-joga vagy megakasztja a katolikus főpapi kar átlátása, mely a rendelet meghirdetését legalább is elhalasztja. Mindenestre tartani lehet tőle, hogy ez a legfrissebb római beavatkozás károsan fogja befolyásolni az amugy is gyöngy lánbon álló felekezeti harmonia ügyét.

Budapest, november 27.

A képviselőház ülése. A képviselőház legközelebbi ülése holnap, kedden délelőtt tíz órákor lesz. Napirend: a belügyi tárcza költségvetési vitájának folytatása.

Auffenberg és Stürgkh audienziája. Bécsből jelentik: A király vasárnap délelőtt Schönbrunnban külön kihallgatáson fogadta Auffenberg lovag közös hadügyminisztert és gróf Stürgkh osztrák miniszterelnököt.

még egynehányan és mégis, mégis, soha olyan boldogan nem pazaroltam el a magam és a más pillanatait, mint akkor, amikor azt a beteg fiut a halálba küldtem.

Ha én nem vagyok mellette, akkor is meghal. Csak valamivel később és másképp. Elszáradt volna és az agyveleje előbb hal meg, mint a teste. A legszomorubb halálkálása lett volna, tudta volna, hogy meghal és nem gondolt volna soha másra, csak a halálra. Az élete utolsó hónapjait, a legdrágábbakat, az utolsókat, amikor az itthagytott életnek a bucsucsókat hintjük vissza, nem is élte volna. Elvesztette volna az élete legbeesesebb óráit, az utolsókat. Azért voltam én, hogy ezt ne engedjem. Ezt a drága életet az utolsó perzig kell élni és mosolyogva kell elmenni innen, úgy, mintha egy ablak alól mennénk el, egy virágos ablak alól, amelyben valaki fehér zsebkendő-t lobogtat felénk. Én lobogtattam neki az élet fehér zsebkendőjét és ő úgy ment el innen, egy öntu-atlan mosolygással az arcán, mintha csak egy napra, vagy egy hétre utazna el. Én nem engedtem, hogy lússon és nem engedtem, hogy gondolkozzék. Mikor felébredt, már esókoltam és mikor elaludt, még akkor is esókoltam. Betakartam a szemét, az én feketé hajammal és mosolyogva meséltem neki az életről és a lehelletemtől meleg tüzek gyuladtak fel a szívében.

Ő sohasem érezte azt, hogy milyen szomorú lesz elmenni innen. Én nem engedtem, hogy a holnapra gondoljon, én minden nap megrészegítettem őt és ő minden napról azt

Khuen-Héderváry pihenője.

— Nem lesz béke a fegyverszünet után? —

Hírek a politika világából.

Budapest, november 27.

A képviselőház még tárgyalja gróf Khuen-Héderváry egyik tárczájának, a belügyi költségvetésnek részleteit — a ma megindított fővárosi vita még esetleg egy-két napig is eltarthat — s a miniszterelnök ma délután mégis elutazott a fővárosból és miután egy héttig szándékozik távolmaradni, ő már nem fog hozzászólni a klerikális részről roszhiszeműen fölvetett kérdéshez. A miniszterelnök holnap Bécsben fog időzni s nem lehetetlen, hogy a király előtt is megjelenik audienzián. Azután a Semmeringre megy s ott fog üdülni a jövő hétfőig.

Ha Khuen csakugyan a trón elé fog járulni, ez kétségtelenül összefüggésbe hozható a parlamenti hellyel. A fegyverszünet karácsonykor, amikorra elintézésre a költségvetés, lejár s ma még semmi jele annak, hogy az új évvel a végleges béke beköszönt-e. Söt van olyan forrás, amely egyenesen arról tud, hogy a kormány nem akar semmiféle béke-akciókat indítani, hanem minden további egyezkedés nélkül, a budget tárgyalása után, ismét egyedül a véderéreformot fogja napirendre tűzteni. Ennek a politikátlan eljárásnak pedig az volna az oka, hogy a miniszterelnök nem mer Tisza miatt a választójogról nyilatkozni s miután anélkül megállapodásra amugy sem juthatna az ellenzékkel, hát egyszerűen a büszke spanyolt játsza ismét. De nincs kizárva, hogy a bécsi körök más felfogásra fogják bírni Khuent. Valószínű azonban, hogy január előtt már semmiféle lépésre nem fogja elzárni magát a kormány és a béke ismét csak a felújult harczi zajban, a döntő csata előkészítése közben fog megészülni.

Híreink itt következnek:

A miniszterelnök utazása.

Gróf Khuen-Héderváry Károly miniszterelnök ma délután öt óra tizenöt perczkor titkára, dr. Bárczy István kíséretében Bécsbe

hitte, hogy ez a világ legszebb napja. Soha két gyerek így egymásba nem fulladt, mint mi ketten, ő, aki nem is tudta, hogy milyen pompázó, pazarló, királyi módon bucsuzik el az élettől, meg én, aki tudtam, hogy most adom a legpompásabb, a legkirályibb ajánldot egy embernek.

Aztán meghalt. És mikor már halott volt, akkor tudtam, hogy én öltem meg. Ezzel a féktelen, bolond, boldogító ötlettel, az én furcsa, rossz, drága szívennel küldtem el hamarabb az életről, mint sem kellett volna. És mikor meghalt, azért se sirtam. Diadalmas, tomboló, piros lángok gyulladtak fel bennem. Istenem, milyen gyönyörű, milyen örökkévaló az, amit én tettem! Letesznek a földre egy embert, akit utóljára én esókoltam! Az én esókomat nem mossa le az ajkáról más asszonyrak, más lánynak a esókja, nem mossa le semmi, semmi, az én hajannak az illata elment az örökkévalóságba, az én emlékemet egy nem létező ember teszi hallhatatlanná. Pedig majdnem semmit se tettem. Olyan, mintha kinyitjuk a tavaszi, virágos szélnek az ablakot, ha jóságosan belemosolygunk egy szobába, amelyben egy magányos ember buslakodik, vagy ha parfümöt hintünk egy beteg ember vállkosára. Virággal szórtam tele egy halálba menő embernek az utját. Ez az én életem leggyönyörűbb eselekedete.

Most már ezt is tudja. Megirtam és nem szégyenlem. És mégis...

Én már megöltem egy fiut...

utazott; ugyanazon a vonaton gróf Zichy János vallás- és közoktatásügyi miniszter is Bécsbe ment, hogy az új püspökök holnapi eskütételén asszisztáljon. A miniszterek kilencz óra husz perczkor érkeztek Bécsbe s a Magyar Házban szállottak meg. A miniszterelnök a holnapi napot Bécsben tölti el; még nem bizonyos, hogy királyi kihallgatáson megjelenik-e. Holnap délután gróf Khuen-Héderváry titkárával a Semmeringre szándékozik utazni, ahol körülbelül egy hétre terjedő szabadságát tölti el.

Berzeviczy Albert Bécsben

Mint félhivatalosan jelentik, Berzeviczy Albert v. b. t. t., a képviselőház volt elnöke, holnap magánügyben egy hetj tartózkodásra Bécsbe utazik. Bizonyára igen sokan vannak, akik jobb szeretnék, ha ennek az utnak a közügyekhez s a politikához is volna köze.

A Kossuth-párt választójogi akciója.

A negyvennyolczas függetlenségi Kossuth-párt tizenegytagu választójogi bizottsága ma délután öt órákor tartotta első ülését Kossuth Ferencz elnöklésével. Az ülésen résztvettek gróf Apponyi Albert, továbbá Ságghy Gyula és Tóth János alelnökök, gróf Bethlen István és a pártnak a bizottságba kijelölt tagjai majdnem teljes számmal. Az ezmeccsere bizalmas jellegű volt s ki-ki, akire ma sor került, a maga egyéni álláspontját adta elő, miután Kossuth a maga javaslatát ismertette. A konferenzia este háromnegyed nyolczkor véget ért. Tudósítónk ezután megkérdezte Kossuth Ferenczet a történetekről, amire ő így válaszolt:

— Egyelőre semmiféle közlést nem tehetnek. A mai megbeszélés a választói reform általános alapelveire vonatkozott. A ma megindult vitának természetesen még folytatása lesz. Még néhány értekezletet fogunk tartani. Akik disszonanciák felmerülését várták, azok pereze nagyon csalódtak. Az esetleg divárgáló vélemények összeegyeztetéséről van szó s éppen a jó eredmény érdekében, minden időelőtti közlés csak árthatna az ügynek. Amig tehát e tanácskozások tartani fognak, minden résztvevőre kötelező a legteljesebb diszkréció.

Baross János, aki a bizottságnak szintén tagja, kijelentette, hogy egy estilapnak ama híre, mintha ő úgy nyilatkozott volna valaki előtt, hogy ő és mások általános választójogot nem akarnak csinálni s beteszik az ajtót a Justh-párttal való együttműködésnek, — nem felel meg a tényeknek.

Itt említjük még azt is, hogy a Kossuth-párt az igazságügyi bizottságba Nagy Emil helyére Ságghy Gyulát fogja jelölni.

A Reform-klub új elnöke

Az Országos Reform Klub hétfőn este, tagjainak nagyszámban történt részvételével tartott rendkívüli közgyűlésén töltötte be báró Bánffy Dezső örökét, az Országos Reform Klub elnöki állását. Ez alkalommal a klub nagytörme zsufoltság megett; politikai és társadalmi életünk kitünőségei közül igen sokan jelentek meg. Az elnöki asztalnál Bókay Árpád, a klub alelnöke, Justh Gyula, a Választójog Országos Szövetségének elnöke, Bakonyi Samu, a Reform Klub alelnöke, gróf Batthyány Tivadar, a Választójog Országos Szövetségének alelnöke és dr. Blauner Mór titkár foglaltak helyet. Ott voltak továbbá: ifj. Erdélyi Sándor, Kelemen Samu, Székely Aladár, Várady Zsigmond országgyűlési képviselők, Székely Lajos és Fenyvessy Adolf udvari tanácsosok, Jászai Oszkár, Lányi Mór volt országgyűlési képviselő dr. Sebestyén József, Leitner Adolf a demokrata párt részéről, Diener-Dónes József és még igen sokan.

Hét órákor nyitotta meg a rendkívüli közgyűlést dr. Bókay s ugyancsak ő üdvözölte megválasztatása után a klub új elnökét, Dárday Sándor v. b. t. tanácsost. Dárday székfoglalójában, miután megköszönte a bizalmat, az egységes magyar állam hívének vallotta magát s az általános, egyenlő, titkos választójogot propagálta. Új párt-

formációkat kíván s tiltakozik a pártbűség zsarnoksága ellen, amely minden szabad véleményt nyilvánítást megbénít. A történelem tanúságai hitet tesznek arra — mondotta — hogy az eszményi alapot nélkülöző többség szűli a kisebbségek obstrukciós ellenállását, amely immár majdnem a parlamentarizmus esődjére vezetett. Ezen nem segíthet semmiféle házszabályrevízió, nem segíthetnek kicsinyes háziszerek, mert parlamentarizmusunk halálosan súlyos betegségben szenved. Végül pártkülönbség nélkül üdvözölte a jelenlevőket, mint a parlamenti reform előharczóit.

Perézéig tartott a taps és éljenzés Dárday beszéde után, amelynek lecsillapultával dr. Blauer Mór titkár indítványára a következőképpen egészítették ki a tisztikart: elnök dr. Dárday Sándor v. b. t. t., alelnök ifj. Erdély Sándor dr. orsz. képviselő, pénztáros dr. Herzog Ede ügyvéd, ellenőr Hollán Marcell mérnök, gazda Mansfeld Ernő nagykereskedő. Igazgatóság: Haypál Benő ref. lelkész, dr. Pollák Illés ügyvéd, Rau Gottlieb bányaigazgató. Választmányi tagok lettek: Adorján Dezső, dr. Basch Imre, dr. Fülöp Károly, Görög László, dr. György Ernő, dr. Hajdu Viktor, dr. Jász László, dr. Katona Sándor, dr. Kunz Aladár, dr. Lengyel József, dr. Lénárt Albert, Márffy Ödön, dr. Ormay Iván, dr. Ormos Ede, dr. Pogány József, dr. Polányi Károly, dr. Samu István, dr. Szegheő Ferencz, Székely Miksa és Vágó Dezső. Ezzel az ülés véget ért.

Ezután bankett volt az új elnök tiszteletére a Reform Klub helyiségeiben, amelyen mintegy kétszázan vettek részt. Az asztalfőn Dárday, az új elnök ült, gróf Balthyágy Tivadar és dr. Bokor Árpád között. A lakomán több félközöntő hangzott el. Justh Gyula, akinek állítólag nem tetszett Dárday beszéde, a bankett vége előtt eltávozott s a banketten sem vett részt.

Justh Gyula Nagykanizsán.

Vasárnap a függetlenségi és 48-as párt, karöltve a szociáldemokrata párttal a véderőreform ellen és választójog mellett nagy népgyűlést rendezett. Nedeczky Jenő megnyitó szavai után Justh Gyula mondott a politikai helyzetéről beszédet. Először is rámutatott a rendkívüli hadi költségekre és kifejtette, hogy csak a magyar kultúra fejlődésének rovására lehetne kiperésolni a sok százmilliót. A háborúnak végét kell szakítani, törekednünk kell az általános lefegyverezésre, hogy a főtiszadalt népmilliókkal az ország valódi érdekeit istápolhassuk.

A miniszterelnök — folytatta Justh — legutóbbi beszédében egy árva szót sem szólt a választójogról, pedig Magyarországon e nélkül béke nem lehet. A függetlenségi párt a választójog kivívásáig kiméletlenül fogja folytatni a harcot. A kormányparton fölvetették a közigazgatás államosításának és választójognak junktimba hozatalát. Én nem akarok junktimot sem ebben, sem más kérdésben. A véderőreform és a választójog közt sem akartunk soha junktimot. Ami álláspontunk az, hogy a kormány vonja vissza a véderőjavaslatot, alkossa meg az általános választójogot s aztán az új népparlament döntsen a katonai kérdésekben. Nem államosítsa keil a közigazgatásnak, hanem a vármegyei autonómia demokratikus irányu megreformálása és az önkormányzati jogok teljes biztosítása. Ma a vármegye egészen a főispán kezében van. A kinevezési rendszer csak a királyi hatalmat növelné, amit én nem akarok. Nekünk a nép jogait kell megerősítenünk. Mi tehát teljes erőnkkel küzdeni fogunk a közigazgatás államosítása és a kinevezési rendszer ellen.

Ezek után áttért a választókerület mai igazságtalan beosztásának kritikájára és adatokkal bizonyította, milyen ázsiai állapotot teremt a cenzus.

Mindig szemünkre hányják. — folytatta Justh — amikor előállunk az általános, egyenlős, lítkos szavazati joggal — mert ettől fáj legjobban a fejük, — hogy mi a magyar faj szupremáciája ellen és a nemzetiségiek, meg a szociálisok javára dolgozunk. Pedig ez nem igaz. A városi képviselők számát nyolcvanegyről körülbelül százötvenre kell emelni. Fél kell állítani az értelem cenzusát, hogy azokban a kerületekben, ahol az értelemcenzus magasabb fokán állnak, kevesebb választó küldjön egy képviselőt, mint olyan kerületekben, ahol a műveltség alacsonyabb fokon áll.

Végül élesen tiltakozott az ellen, hogy a köztisztviselők is megszegyenítő felügyelet alatt álljanak. A kormány párturalmat csinál, a maga dominánsjának tekintti az országot. Kijelenté, hogy

nem nyugszik addig, amíg a nép zsarnokait el nem kergeti. Justh beszédét lelkes éljenzéssel fogadták.

Utána Bosnyák Géza nagykanizsai képviselő, dr. Ormos Ede, Vámos Henrik és Eitner Zsigmond képviselő beszéltek, majd határozatot hoztak a véderőreformnak a napirendről való levétele és az általános választójog megalkotása mellett.

Időközi választások.

A december 6-ára kitűzött hosszupályi képviselőválasztásra a pártok erősen készülődnek. A függetlenségi és negyvennyolcas párt jelöltje Buza Barna vasárnap három községben, Sárádon, Monostorpályiban és Hajdubagason tartott programbeszédet. A munkapárt jelöltje, Beöthy László kereskedelemügyi miniszter a napokban érkezik le a kerületbe számos képviselő társaságában. A járás főszolgabírája, Balázsházy Iván, előterjesztést tett az alispánnak, hogy a választási rendet biztosító megfelelő fegyveres erő kirendeléséről intézkedjék. A belügyminiszter az alispán sürgős megkeresésére egy század katonaságot rendelt a választás napjára Hosszupályiba. A választás elnöke dr. Móricz Ernő tiszti főorvos.

A képviselőház folyosóján a szolnoki mandátum dolga foglalkoztatta a honatyákat, amely Nagy Emil lemondásával tudvalevően gazdátlanává vált. A kerületben Nagy Emil öccse, dr. Nagy Uzor lépett föl pártonkívüli programmal. Nem vállalja magát sem 67-esnek, sem 48-asnak, egy pozitív programja van csupán s ez az, hogy elitéli az obstrukciót. Nagy Emil fivérének a szolnoki kormánypart támogatja. A szolnoki függetlenségi párt természetesen jelöltet akar vele szemben állítani.

A párt elnöke fűt járt tegnap Kossuth Ferencnél, hogy vele a függetlenségi jelölt személyére megállapodjék. Kossuth Szalmári Mór ajánlotta a szolnokiaknak, ha pedig Szalmári nem fogadná el a jelöltséget, akkor Vissontai Somát.

Táviratot kapott ma délelőtt Justh Gyula is Szolnokról egy függetlenségi pártértekezetről. A táviratban arra kéri Justhot, hogy a függetlenségi pártok lehetőleg közös meggyőzésel menjenek a választási harcba, s közös jelöltet állítsanak.

— Én is azt hiszem, — mondotta Justh — hogy könnyű szerrel győzhetnénk, ha mind a három függetlenségi párt megegyeznek a jelölt személyében.

— De négy függetlenségi párt van. Kegyelmes uram, — jegyezte meg valaki, — a negyedik a Kisgazdák pártja.

— Négy, vagy talán több is, — mondotta Justh — mert megeshetett, hogy mialatt oda voltam, megszapordtunk még egyvel...

Az a hír, mintha a függetlenségi pártok vezetői közös megbeszélésre ülénék össze a szolnoki mandátum ügyében, nem felel meg a valóságnak.

Amint értesülünk, Szalmári nem hajlandó a jelöltséget vállalni. Szolnokról még újabb közlés nem érkezett, hogy kinek a személyében állapodott meg az ottani pártvezetés, azonban Vissontai kandidálása a legvalószínűbb.

A drágasági pótlék.

Értesülünk szerint a pénzügyminiszteriumban serényen folynak azok a munkálatok, melyeket a kormány tervez az iránt, hogy az állami alkalmazottak anyagi helyzetén, akikre súlyosan nehezedik az élelmi szereknek és fogyasztási cikkeknek az utóbbi időben bekövetkezett nagyobb mértékű megrágulása, — amennyiben azt az állam pénzügyi helyzete megengedi, — segítsen. Az e tekintetben megejtett számítások arra az eredményre vezettek, hogy a fizetésnek bizonyos százalékban megállapítandó drágasági pótléknak általánosságban való engedélyezése, már csak az alkalmazottak nagy létszámára való tekintettel is, oly óriási többletet igényelne, melynek engedélyezése az állam kasszáját új bevételi források nyitása, illetőleg az adótehernek lényeges emelése nélkül súlyosan megrendítené és mégis az egyes alkalmazottaknak aránylag oly kis összeg jutna, hogy ezt nem lehetne komoly segítségnek tekinteni.

Ily körülmények között és pedig részben, mert az adótehernek emelését kerülni kellene,

részben mert a közelmúlt tapasztalatai szerint az állami alkalmazottak illetményeinek bármily általánosabb jellegű emelése az élelmi szereknek csak újabb és újabb megrágulását vonta maga után s így tulajdonképpen nem segítette, de rontotta a helyzetükön, a kormány — amint értesülünk — a kérdést oly módon szándékozik megoldani, hogy a segített ott és azoknak adja, ahol az kiválóan indokolt és ezt oly mértékben adja hogy tényleg javítson is azoknak a helyzetén, akik a segítségre legjobban rá vannak utalva. Ezt a kormány a családi pótlék rendszeresítése által véli elérhetőnek, ami nemcsak igazságos és méltányos, de szociális szempontból is nagy horderejű intézkedésnek látszik, mert kétségtelen, hogy ugyanabból a jövedelemből, melyből a nőlen, vagy a csak nős, de gyermekkel nem bíró alkalmazott tisztességesen megélhet, az egy vagy több gyermekkel bíró családos ember má sokkal nehezebben tud kijönni. Kétségtelen továbbá, hogy a kisebb fizetésű alkalmazottat a drágaság is jobban sújtja s hogy a gyermekek eltartása is súlyosabban nehezedik reája.

A kormánynak ennél fogva a a szándéka, hogy a családi pótléket a fizetési osztályokra való tekintet nélkül — tisztán a gyermekek számát alapul véve, — egyenlő összegekben és pedig olyképp állapítsa meg, hogy az egy gyermekkel bírók évi 200 korona, a két gyermekkel bírók évi 400 korona s a három vagy több gyermekkel bírók évi 600 korona, továbbá az egy gyermekkel bíró összes többi nem tisztviselők számára menő alkalmazottak évi 100, a két gyermekkel bírók évi 200 s a három vagy több gyermekkel bírók évi 300 korona összegű családi pótléket kapjanak.

Ez a három gyermekkel bíró s a XI. fizetési osztályba tartozó, évi 1400 korona fizetést élvező tisztviselőnél fizetésének 43 százalékát, a X. fizetési osztályba tartozó, évi 2000 korona fizetést élvező tisztviselőnél fizetésének 30 százalékát, az évi 1000 korona fizetést élvező al-tisztviselőnél fizetésének 30 százalékát s az évi 600 korona fizetést élvező szolgáknál fizetésének 50 százalékát tenné, ami legjobb bizonyítéka annak, hogy minden más megoldás mellett ki van zárva, hogy azok akik a segítségre leginkább rá vannak szorulva, ilyen mértékű támogatásban részesülhessenek.

A fentebb említett megoldás éppen a legkisebb javadalmazású tisztviselőknél, valamint az al-tisztviselőknél és szolgáknál, mégis meg is haladja az állami tisztviselők országos egyesülete által az említett alkalmazottak részére kért pótlékoknak összegét. A megejtett számítások szerint az említett mértékben engedélyezendő családi pótlékok részére 25—30 millió korona szükségesletnének, mindenesetre egy oly nagy összeg, hogy ennél a kormány a pénzügyi egyensúly megbolygatásának veszélye nélkül nem vállalkozhatik. Ez által az intézkedések által, amely betetőzése az állami alkalmazottak anyagi helyzetének javítása érdekében 1904-ben megkezdett s azóta szakadatlanul folytatott intézkedéseknek, a kormány kétségtelenül elment az államháztartás által megengedett legfelső határokról s csakis az alatt a feltétel alatt vállallhatja el a felelősséget ez intézkedésekért, hogy ez által az állami alkalmazottak egyes csoportjainak külön aspirációi is kielégítettetteknek tekintetnek s az állami alkalmazottak anyagi helyzetének javítására irányuló intézkedések nyugvó pontra jutottak, mert további igények csak az adóterhek újabb növelésével lennének kielégíthetők.

Az a nagy összeg, amelyet a családi pótlék rendszeresítése a fentiek szerint igényel, azt is mutatja, hogy az államháztartás egyensúlyának megzavarása nélkül teljesen lehetetlen volna ugyanezeket az összegeket már az 1911. évre is folyóítani, ami tervezve volt az esetre, ha a kérdésnél a jövőre való rendezése olyan alapokon hajtatótt volna végre, ami a most tervbe volt rendezésnél jóval csekélyebb évi megterheléssel járt volna. Ugy értesülünk, hogy a kormány erre való tekintettel a családi pótléket az 1912. év elejétől kezdve szándékozik törvényhozási uton rendszeresíteni, oly célból azonban hogy ott, ahol a támogatás szükséges a legelőször, már most is segítsen, saját felelősségére és törvényhozási intézkedés nélkül is, a Budapestben állomásozó kisebb javadalmazású családos (gyermekkel bíró) alkalmazottak részére, még a téli időszak beállta előtt, egyszerűsített formában szóló rendkívüli segélyt szándékozik utalványozni. Ilyen rendkívüli segélyt és pedig egyszerűsített formában fejenként 200 koronát kapnak a Budapestben állomásozó s a XI., X. és IX. fizetési osztályba tartozó állami, valamint a megfelelő fizetési osztályba tartozó államvasuti stb. családos tiszt-

viselők, fejenként 100 koronát pedig a Budapesti állomásos és nem a tisztviselők létszáma tartozó többi család alkalmazottak. Ennek a rendkívüli segélynek utalványozása iránt az intézkedés már a legközelebbi napokban megtörténik.

Az állami díjnyelvények mozgalma.

Ma nyilvánosságra jutott, hogy az állami díjnyelvények közül csak azok részesülnek drágasági pótlékban, akiknek legalább három gyermekük van. Ez a díjnyelvények többi részét, akik a drágasági pótlékra szintén rászorultak, a legteljesebb mértékben akasztotta és akasztókat indítottak, hogy ettől el ne essenek. Az Állami Díjnyelvények Országos Szövetségének vezetősége ma este felment az egyes pártkörökből, hogy kérje támogatásukat jogos igényeik kielégítésére.

A függetlenségi 48-as pártban *Holló Lajos* fogadta a küldöttséget és megígérte, hogy a költségvetés tárgyalása alkalmával a párt tagjai ezt szívesen és parlamentben. A 48-as függetlenségi Kossuth-pártban *Kossuth Ferencz* pártelnök fogadta a díjnyelvényeket. Kijelentette, hogy a legmértányosabbnak tartja, hogy a kifizetésű díjnyelvények valamennyije részesüljön drágasági pótlékban és biztosítja a vezetőséget a párt vezetésének támogatásáról. A nemzeti munkapártban *Dániel Gábor* alelnök a küldöttségnek kijelentette, hogy közösen fog járni *Lukács László* pénzügyminiszternél érdekeik kielégítése érdekében.

A szövetség tekintettel arra, hogy nemcsak családok tagjai a díjnyelvény karnak, hanem a kar valamennyi tagja rászorult a drágasági pótlékra, elhatározta, hogy nagyobb akciókat indít ez irányban.

A horvát rémuralom.

Zágrábról jelentik: *Budiszavlyevics* Bud. országgyűlési képviselő, aki a hercegovinai kerületben a horvát-szerb koalíció jelöltjének, *Wilder* szerkesztőnek érdekében kortes-köröket volt, ma a csendőrség erőszakkal eltávolította a kerületből. *Budiszavlyevics* tiltakozott a csendőrség eljárása ellen és hivatkozott arra, hogy ő még tagja a magyar képviselőháznak és így megsértik immunitását, a csendőrség azonban tiltakozása dacára kikísértette a kerületből. Az eset híre a horvát-szerb koalíció körében nagy felháborodást keltett.

Budapest, november 27.

A fiumei kormányzó *Lukács Lászlónál*. Fiuméből jelentik: *Gróf Wickenburg István* kormányzó tegnap az „Előre” nevű hatósági közössel Lovranába ment, ott meglátogatta *Lukács László* pénzügyminisztert.

Egyetemi ifjak *Beöthy* miniszternél. Az Egyetemi énekkarok küldöttsége *Sághy Gyula* országgyűlési képviselő vezetésével ma délelőtt tiszteltet a képviselőházban *Beöthy László* kereskedelmi miniszternél. A küldöttséghez csatlakoztak *Plósz Sándor* volt igazságügyminiszter, *gróf Batthyány Tivadar*, *gróf Batthyány Pál*, *Fráter Lóránt*, *Bosnyay Endre*, *gróf Esterházy Miklós*, *Sztankovszky Imre*, *Sümei Vilmos*, *Székely Aladár* és *K. Jónás Ödön* országgyűlési képviselők is. A küldöttség nevében *Sághy* arra kérte a minisztert, hogy könnyítse meg az egyetemi ifjuságnak az énekkarok hangversenyének alkalmából a Berlinbe való utazást és engedélyezzen az ifjuságnak a magyar határig utazási kedvezményt. *Beöthy* miniszter kijelentette, hogy méltányolja az ifjuság kérését, mert hiszen a magyar dalnak óhajtanak külföldön dicsőséget szerezni és kijelentette, hogy intézkedni fog, hogy az ifjuság a kedvezményt még e hó folyamán megkapja. A küldöttség lelkes éljenzéssel vette tudomásul a miniszter válaszát.

A képviselőház bizottságaiból. A képviselőház igazságügyi bizottsága e hónap 29-én délután öt órakor ülést tart, amelyen az igazságügyminiszternek a konzuli bíraskodás meghosszabbításáról szóló törvényjavaslatát tárgyalják.

Az évönök mozgalma. A békésvármegyei évönök mozgalma indítottak, hogy az ország évönői küldöttségben adják elő illetékes helyen panaszukat és kívánásaikat. A küldöttségjárás december 2-án lesz és az évönök memorandumát *Lukács György* orsz. képviselő fogja átadni. A békésvármegyei évönök körlevélben hívták meg kártársaikat, hogy a küldöttségben résztvegyenek.

Küldöttség az igazságügyminiszternél. *Gróf Széchenyi Viktor* főispán vezetése mellett ma délelőtt egy fehérmegyei küldöttség tiszteltet a képviselőházban *Székely Ferencz* igazságügyminiszternél. A küldöttségben résztvettek *Szűcs János* alispán, *Csonka Andor*, *Pajzs Gyula* és *Horváth Gyula*

orsz. képviselők, valamint *gróf Esterházy László* a Fehérmegyei Gazdasági Egyesület elnöke is. A küldöttség arra kérte az igazságügyminisztert, hogy a váli járásbírósgot, melyet Bicskérre akarnak helyezni, hagyja meg Válon, vagy pedig, hogyha ez nem volna lehetséges, úgy állítson föl a miniszter Martonvásáron új járásbírósgot. *Székely* miniszter válaszában kijelentette, hogy a kívánság elől elvben nem zárkozik el.

Gróf Esterházy Mihály beszámolója. *Gróf Esterházy* a galántai kerület függetlenségi és 48-as párti képviselője vasárnap kerületének egyik gőcpontján. *Szered* nagyközségben beszámoló-beszédet mondott. A beszámolóra a függetlenségi és 48-as párt részéről *Bakonyi Samu* orsz. képviselő kísérte el. A választópolgárság nagy lelkesedéssel és szeretettel fogadta képviselőjét.

A belügyi tárcza vitája.

— Néppárti támadás a főváros ellen. —

A képviselőház ülése.

Budapest, november 27.

A belügyi tárcza költségvetésénél ma *Szmrecsányi György* néppárti képviselő szólalt fel és heves, de egyuttal igaztalan támadást intézett a főváros adminisztrációja ellen. *Szmrecsányi* beszédében ugyanazokat a reakcióizű vádakat hangoztatta, amelyeket az elmúlt évben *Polónyi Géza* ajkáról hallottunk és amelyek már az elmúlt évben is minden vonatkozásukban megzafoltattak. A néppárt azonban — úgy látezik — nem érte be a tavalyi czáfolatokkal, hanem az alaptalan vádakat a felekezeti igazítás köntösébe bujtatva újra a tapétára hozta. A támadásnak azonban ezuttal sem ivolt sikere, sőt bizonyos népszerűtlenséget is szerzett *Szmrecsányi Györgynek*, aki pedig a parlamentti ellenzéknek igen szimpatikus ifjú tagja.

A néppárti vádaskodás felezőaláera birta *Márkus Józsefet*, *Heltai Ferenczet* és *gróf Khuen-Hederváry Károly* miniszterelnököt, akik erélyes hangon utasították vissza a főváros vezetősége ellen elhangzott vádakat és gyúnosításokat. Sőt az ügy még e felszólalásokkal sem ért véget, mert most már nagy vita fog megindulni a fővárosi állapotokról, amelyben *Heltai Ferencz*, *Hock János* és *Vázsonyi Vilmos* is fel fognak szólalni.

Részletes tudósításunk a következő:

A néppárt a főváros ellen.

Beöthy Pal alelnök az ülést háromnegyedeti zeneggykor megnyitja. A szombati ülés jegyzőkönyvének hitelesítése után bemutatja Kassa város feliratát a választói jog kiterjesztése iránt. Kiadatik a kérvényi bizottságnak.

Következett a belügyi tárcza költségvetésének részletes tárgyalása.

Elnök: A tárcza általános vitája szombaton befejezést nyervén, következnek a szavazás.

A Ház többsége a belügyi tárcza költségvetését általánosságban elfogadta s a benyújtott határozati javaslatokat pedig elvetette.

Következnek a részletek: A törvényhatóságok tételénél *Szmrecsányi György* csatlakozik azokhoz, akik a közigazgatás államosítása ellen már eddig is tiltakoztak. Azután foglalkozik Budapest székesfőváros adminisztrációja kérdésének rendezésével. A fővárosi törvény anyagát még *gróf Andrássy Gyula* belügyminisztersége alatt gyűjtötték össze s így nem lehet akadály a annak, hogy azt a törvényjavaslatot mielőbb be is nyújtsák. A főváros szédületes fejlődésében nem őrizte meg a régi tradíciókat. Nagy utjára innen indul ki a nemzetköziség közszelleme. Támadja a főváros vezető körét, amely a Galilei-körnek közbenjárására megígérték egy főiskola internátus feállítását.

K. Jónás Ödön: Téved!

Szmrecsányi György azt látja, hogy tobzódik az iskolákban a pornografikus irat s a színházak műsora is ilyenekből áll.

Beöthy Pal alelnök figyelmezteti, hogy ez nem tartozik a tételhez.

Szmrecsányi György: De az ellenőrzés a fővárosé. Birálja a fővárosnál uralkodó szellemet, amely nem felel meg a történelmi tradícióknak. A törvényhatóságban klikkek és törzsfőnökök uralkodnak. Hivatkozik dr. Nagy Dezsőnek arra kijelentésére, hogy Budapest törvényhatósága mai összállításában nem felel meg a főváros közvéleményének. Fölolvassa *Nagy Dezső* beszédének ama

részeit, amelyekben a főváros közigazgatását bírálja. A főváros bizottsága a klikkrendszer szolgáltatásban áll. Hogy ez lehetséges legyen, a választásokat hamisítják meg.

Bródy Ernő: Hogy lehet az?

Sümei Vilmos: Igaza van!

Polónyi Dezső: Becsületes érzésű ember tartózkodik a szavazástól!

Sümei Vilmos: Akár demokrata, akár nem, egyformán csal!

Szmrecsányi György: Meghamisítják a választási lajstromokat!

Bródy Ernő: Hamisítják?

Polónyi Géza: Tömegesen hamisítják!

Bródy Ernő: Mehet a bírósághoz!

Szmrecsányi György: Hiába megyek a Kuriahoz, mert ez azt kérdezi, hogy az illető kázár hol született? Hát hogy tudjam én, hogy az a kázár hol született?

Hock János: Talán neve is született! (Derültség)

Szmrecsányi György: Fejtegeti a virilizmus kínóvéseit. Fölolvassa *Nagy Dezső* beszédének ama részét, amelyben a függetlenségi és 48-as párt aggodalmát tolmácsolta, hogy a főváros igazgatásában nem lát elég garanciát arra, hogy a főváros segítésére fordítandó nagy összeget megfelelőleg használják-e föl. Fölolvassa *Heltai Ferencz* egy nyilatkozatát, amelyben azt mondja, hogy a székelykereskedők 150.000 koronát gyűjtöttek össze, a melyvel megvásárolták a törvényhatóság egyes tagjait. (Ah! Ah! Félkiáltások a baloldalon: Nagyon szép dolog!) A bizottságban egyoldalú felekezeti politika folyik. Hogyan volna különben lehetséges, hogy a bizottság többsége zsidó, 173 zionista és 30 póttag izraelita vallású.

Bródy Ernő: Forduljon *Hock János*hoz, s lássenne van a bizottságban.

Szmrecsányi György: Ó nincs benne a 178-ban. (Derültség.) A főváros adminisztrációja a legbotránosabb állapotokat tünteti föl. A hivatalnokok aránytalanul nagyobb fizetést kapnak, mint más közigazgatási hivatalnokok.

Hock János: A vidék, az más!

Szmrecsányi György: De ez arány nem felel meg a horribilis összegnek. Hibáztatja, hogy a hivatalnokok számát egyszerre 147-el akarják emelni.

Hock János: A szociálpolitikai intézmények a tisztviselők nagyrésztét igénybe veszik.

Szmrecsányi György: Csodálja, hogy a belügyminiszter jóváhagyta a státuszrendezést. A polgármesternek 32 ezer korona fizetése van. Az alpolgármester többet kap, mint az államtitkár s a tanácsnokok többet kapnak, mint a miniszteri tanácsosok.

Hock János: Ezeket kell emelni.

Szmrecsányi György: Ez az aránytalanul nagy fizetés nem lehet a köz érdeke. A törvény csak két alpolgármesteri állást engedélyez. Ezt azonban a főváros most úgy akarja kijátszani, hogy alpolgármesteri címmel, jelleggel és fizetéssel rubáz föl egy tanácsnokot. Mit szól ehhez a belügyminiszter? A szóló szünetet kér.

Elnök öt perczre felfüggeszti a szünetet után újra megnyitja az ülést.

Szmrecsányi György folytatja beszédét. A főváros adminisztrációjának bírálatára tért át ezután. Kifogásolja, hogy a házi kezelésbe átvett gázüzem élére nem valamely hivatalnokot állítottak hanem *Heltai Ferenczet* tették oda. Hibáztatja, hogy az igazgató nem áll feyelmű hatóság alatt. Majd a Városi Villamos Részvénytársaság részvényeinek a főváros által való átvételét helyteleníti. Nem szabad a fővárost tőzsdéi spekulációba vinni. Helyteleníti, hogy *Folkusházy*nak a javaslatát, amely a drágaságot akarta megszüntetni, nem fogadták el, hanem megint a gründoláshoz folyamodtak. Kinek az érdeke ez?

Polónyi Géza: A bizottsági tagoknak, akiket rapidijjal küldenek ki oda!

Szmrecsányi György: A főváros adminisztrációja nem, hogy nem felel meg a követelményeknek, a közönség jogos igényeinek, hanem rossz, mert az 1872. évi XXXVI. törvényekkel elavult és nem felel meg rendeltetésének. Határozati javaslatot nyújt be, utasítsa a Ház a belügyminisztert, hogy Budapest székesfőváros újjászervezésére és közigazgatásának rendezéséről törvényjavaslatot szerkesztszen és minél előbb terjessze a törvényhozás elé. (Élénk helyeslés a baloldalon.)

Válasz a támadásra.

Márkus József *Szmrecsányi* beszédével polemizál. Budapest legnagyobb részét a maga erejéből fejlődött az ország méltó központjává. A legnagyobb gondot és költséget a közoktatásra, ezzel a magyarosítás fejlesztésére fordította. Ma husz millió a kulturális kiadás. Nem igaz, hogy a főváros nem eléggé nemzeti irányú. A nemzet küzdelemében nem maradt hátrább, mint a legnemzetibb városok. Az igaz, hogy a fővárosi képviselőtestület ma nem képviseli a polgárság egyetemet, de vá-

használati visszalétek, családok nem fordulnak elő. Ez áll, hogy a törvényhatóság tagjai felerészről zsidók, de soha a felekezeti türelmetlenség nem tudott ott tanyát űteni. Katolikus egyházi célokra soha nem áldoznak annyit, mint a főváros. Igazságtalan a főváros vállalkozásai ellen mondott kritika is. Az újság, így a gázgyár vezetését nem lehetett fővárosi tisztviselőkre bízni, mert ez első sorban kereskedelmi gyakorlatot és üzleti érzéket kíván. A tisztviselők számának szaporodása természetesen következménye a főváros fejlődésének. A tisztviselői fizetések magassága első sorban arra vezethető vissza, hogy a megélhetés itt a legnehezebb. Szmrecsányi határozati javaslatát különben elfogadja. (Helyeslés a jobboldalon.)

Heltai Ferenc személyes megtámadtatás eziről szólal föl. Szmrecsányi kifogásolta azt, hogy a főváros szólót a gázgyár igazgatójává választotta. Erre csupán annyit jelent ki, hogy ő egyetlen lépést sem tett az iránt, hogy azt az állást elnyerje.

Hoek János: Igaz, a főváros kérte föl!
Heltai Ferenc: Igaz, hogy ő, mint a gázgyár igazgatója nem áll fejelembe a bíróság alatti, de ezt a kérdést a belügyminiszterium már eldöntötte akkor, amikor őt meg akarták választani. A főváros és a belügyminiszter ebben a kérdésben megegyeztek, így lett ő a gázgyár igazgatója. A fejelembe alatti nem akarta helyezni se személyét, se működését. Nem áll az, hogy a főváros egy hasznavehetetlen üzemet vett át a gázgyárral. De igaz viszont az, amit ő mondott, hogy a fokozott igényeknek nem felel meg a gázgyár. A bajkon segíteni fognak a csőhlőzést kicserélésével. Szmrecsányi azt kérte tőle, miért nem tudott a gázgyárnál lévő bajokról régebben, amikor a gyár tulajdonosa az osztrák légszuszogó volt. Egyszerűen azért, mert szólt nem üzemigazgató volt, így hát tudomásul sem bírhatott a hibákról. Ezután kifejtette, hogy a főváros a budapesti gázgyárban termelt kokszt érdekében emelte föl a kocsz árát s ebben a dologban Glückstahl Samu doktort méltatlanul támada Szmrecsányi, mert az ő közbejárásán álló személye távol áll minden jukorrekt dologtól. A szennanykereskedők akkori akciója alkalmával megjelent nála egy napilap munkatársa, aki a lapban egy interjú formájában olyanokat adott az ő szájába, amiket ő soha nem mondott, de hozzá hasonlót sem. (Mozgás.) Akkor nyomban tiltakozott is ellene.

Ezek után, azt hiszem, — folytatta a szónok — a kérdés személyi oldalát véve, a leghatározottabban vissza kell utasítanom azt, mintha én tudnék arról, hogy a fővárosi közgyűlési termében vannak megválasztható bizottsági tagok, mintha én tudnék arról, hogy ilyen módokkal el lehetne érni a fővárosi törvényhatóság határozatának meghozatalát vagy megváltoztatását. (Helyeslés jobboldalon.) De hogy az újsora vádját sem hagyjam szó nélkül, megjegyzem t. képviselő ur, hogy közvetlenül azután, hogy ez a határozat érvényes lett, igenis az érdekelt külföldi cégek megkísérelték nemcsak levelezés, hanem diplomáciai közbenjárás útján is a főváros határozatának megsemmisítését kieszközölni, ami megtört a magyar kormány elhatározásán. Közvetlen azután, amikor a kocsz vám tétele 24 fillérré emeltetett fel, a gázgyár 40 fillérral szállították le az árat. Így tehát az újsora vádjá szintén nem állhat meg. Bocsánatot kérek az igen t. Házról, hogy személyes kérdésben kénytelen voltam őket itt előadni, de azt hiszem, közérdekben történt, hogy ezeket itt elmondjam. (Élénk helyeslés jobboldalon.)

Szmrecsányi György tudomásul veszi, hogy Heltai a szóbanforgó nyilatkozatot nem tette, de a czüfolátot csak most hallotta. Most is helyteleníti, hogy feleletlen embert állítottak a gázgyár élére. Fontartja, hogy a bizottságban igenis klikkrendszer van. Nem a város vezetésében van meg a felekezeti türelmetlenség, hanem a bizottság tagjainak többségében. Hiszen csak végig kell hallgatni egy fővárosi közgyűlést, hogy e tekintetben semmi kétség ne legyen. Kéri határozati javaslatának elfogadását. (Helyeslés a baloldalon.)

Gróf Khuen-Héderváry Károly miniszterelnök kijelenti, hogy az említett lapnyilatkozatról nem volt tudomása. A lapnyilatkozat különben sem jogforrás. (Derülttség.) A főváros dolgaival csak akkor foglalkozik, ha valamely ügyet hivatalosan eléje terjesztenek. Hogy a fővárosi szabályrendelet egyik másik intézkedése megfelel-e a törvénynek, nem tudja ellenőrizni, de hiszi, hogy megfelel, amennyiben azonban nem így volna, a törvény az első, s amennyiben szükség volna rá, a javításokat keresztül lehet vinni. Helyesli, hogy a fővárosi külföldi példára a közizemeket házikészítésbe veszi, ezzel igen jó üzletet csinált, ami évek múltán be fog igazolódni. Áll ez a gázüzemre és a villamos részvényekre. Ami a tisztviselők fizetését illeti, minden szervezet anyagi erejéhez képest állapítja meg alkalmazottainak fizetését. Ha a főváros jobb anyagi helyzetet megengedi, hogy jobb fizetést adjon, ebben a kormányban nincs joga meggátolni. **Ami a fővárosi törvény revízióját illeti,** szívesen

elfogadja Szmrecsányi határozati javaslatát, de kívánja, hogy a dolog le is tárgyalassék.

Gróf Batthyány Tivadar: Csak tessék benyújtani és napirendre tűzteni.

Elnök két óra után a tanácskozást félbeszakítja, megállapítja a holnapi ülés napirendjét s berekeszti az ülést.

A nagyhatalmak Olaszország ellen.

— **Oroszország akciója.** — **Olaszország lemondott a Dardanellák elzárásáról.** — **Újabb harcok Tripolisban.** —

— *Saját tudósítónktól.* —

Budapest, november 27.

Olaszország tengeri akciójáról most már meg lehet kockáztatni azt az állítást, hogy hajótörést szenvedett. A Dardanellák elzárása valószínűen nem fog megtörténni, sőt egy jelentés szerint Olaszország a hatalmak közbenjárására már is lemondott a blokádtól. Az a hatalom, amely elsőnek emelte fel tiltakozó szavát ez ellen az oktan és káros tengeri akció ellen, Oroszország volt. Hivatkozva azokra a mérhetetlen gazdasági károokra, amelyeket a Dardanellák elzárása okozhat, továbbá a londoni megállapodás határozataira való hivatkozással felszólította a hatalmakat egyöntetű eljárásra Olaszországgal szemben. Ennek eredménye az lett, hogy az összes hatalmak tiltakoztak a tengeri háború ellen s e tiltakozás eredményeképpen Olaszország — mint egy távirat jelenti. — máris értesítette a portát, hogy lemond a Dardanellák elzárásának tervéről.

A tripoliszi harczterén ezalatt tovább folyik a harc, állandó csatározások vannak, amelyek hol az olaszokra, hol a törökökre végződnek kedvezően. A mai harc az olaszok javára végződött.

Táviratainkat a mai eseményekről itt adjuk:

Oroszország előterjesztése.

Páris, november 27.

A Havas-ügynökség jelenti **Pétervárról:** Megerősítést nyer, hogy az orosz kormány a hatalmak elé terjesztette a Dardanellák semlegesítését elvénél respektálását, utalással az 1871. márczius 13-iki londoni szerződés ide vonatkozó cikkére. Oroszországnak ez a lépése arra vezethető vissza, hogy Oroszországnak különösen a téli hónapokban a Dardanellákra való átkelésre már a déloroszországi kormányzatoknak élelemmel való ellátása szempontjából is szüksége van, mert ebben az időben részben az északi kikötők jégzajlása miatt, részben pedig a vasuti hálózat elégtelensége miatt más úton nem képes az élelmiszereket Déloroszországba juttatni. Oroszország azt hiszi, hogy a többi hatalmak csatlakozni fognak lépéséhez, amely az ismeretes londoni szerződés érvényesítését czélozza. Emlekeztetnek arra, hogy 1870-ben Franciaországot is eltiltották a semleges Ems-torkolat blokádjától.

Az angol tiltakozás.

Konstantinápoly, november 27.

Az „Ikdám“ jelentése szerint sir **Lowther** angol nagykövet tegnap a külügyminiszteriumban kijelentette, hogy a Dardanellák blokádját érintenél az angol kereskedelmet és az 1871. évi londoni szerződés szignatárius hatalmai, nehé helyzetbe juttatná.

A monarchia és Németország.

Bécs, november 27.

Azt a jegyzéket, melyben oroszország indítványozza, hogy a Dardanellák semlegesítésének tiszteletben tartását tegyék eszmecsere tárgyává, a hatalmak pénteken kapták meg. A külügyminiszter osztja az orosz jegyzék fel-fogását és támogatja Oroszországnak a lépését. A német kormányban is ez az álláspontja.

A hatalmak tiltakozása.

Páris, november 27.

Hivatalos körökben megerősítik, hogy Olaszország csakugyan foglalkozott a Dardanellák blokádjának tervével és hogy úgy Franciaország, mint Oroszország, valamint a monarchia, Németország és Anglia, Rómában a legnagyobb energiával tiltakoztak ez ellen a terv ellen, mindenesetre azzal a megjegyzéssel, hogy ennek a lépésnek nincsen ellenséges karaktere Olaszország ellen. Ráműtettek arra, hogy Oroszország és Franciaország kezdetől fogva leplezetlen szimpátiával támogatta a Tripolis megszerzésére irányuló olasz politikát, de a kereskedelem nagyobb érdekei parancsolóan kötelességévé teszik, úgy Franciaországnak, mint Oroszországnak, hogy a Dardanellák elzárását megakadályozzák. Tudvalevő, hogy a Dardanellák nemcsak török tengerszoros, hanem egyetlen összekötő ut a Fekete- és a Földközi-tenger között, az egyetlen kijárat, amely Oroszországnak, Romániának és Bulgáriának kereskedelme és hajózása számára rendelkezésére áll s ezért sem Franciaország, sem Oroszország nem nézheti nyugodtan ennek a tengerszorosnak elzárását. A francia politikai köröknek tudomásuk van arról, hogy Olaszország nem zárkózik el a baráti hatalmaknak emez okoskodása előtt és hogy lemond a Dardanellák czélbavett elzárásáról.

Hadihajókat küldenek a hatalmak.

Konstantinápoly, november 27.

A kormány újabb körirattal igyekszik megnyugtani a menekülő szigetlakókat, hogy minden intézkedést megtett a szigeteket fenyegető olaszok ellen. Az Ikdám annak a véleménynek ad kifejezést, hogy Olaszország nem tervezi hosszabb időre blokádját, hanem röviddebb, de energikusabb tüntető formájában akar a Dardanellák előtt megjelenni, amelyre Törökország el van készülve. A nagyhatalmak Rómában és Konstantinápolyban bejelentették, hogy a Dardanellák blokádjának forszírozása esetére szintén hadihajókat küldenek a fenyegetett vizekre, hogy kereskedelmi érdekeiket megvédelmezzék.

Olaszország lemond a Dardanellák elzárásáról.

Konstantinápoly, november 27.

A kormány azt az értesítést kapta, hogy Olaszország lemond a Dardanellák blokádjáról. A portán ez a hír nagy meglepetést keltett, ámbár másrésztől a katonai körök nagyon szerették volna a nagy döntést az erők mérkőzésével előidézni, mert meg vannak róla győződve, hogy Olaszország nem lett volna képes a Dardanellák forszírozását keresztülvinni.

Aknák a Dardanellákban.

Konstantinápoly, november 27.

A porta nagykövetei útján arról értesítette a nagyhatalmakat, hogy kénytelen a Dardanellákban aknákat lefektetni, amiért azonban Olaszországot teszi felelőssé. Az angol nagykövet tegnap két óra hosszat tanácskozott a külügyminiszterrel, akit arról biztosított, hogy kormánya nem fogja megengedni a Dardanellák forszírozását.

Hadiállapot Rhodos szigetén.

Páris, november 27.

Rhodos-szigetének három legmagasabb pontját hadiállapotba helyezték az olasz hadihajók támadása ellen. A lakosság modern fegyverekkel van ellátva.

Bulgária magatartása.

Szofia, november 27.

A Dardanellák blokádjának hírére a kormány nagy aggodalommal fogadta s attól félt, hogy zavargások lesznek és esetleg európai Törökországban is komoly események készülnek. Ebben az esetben Bulgária elrendeli az általános mozgósítást.

A tripoliszi harcok.

Páris, november 27.

A Havas-ügynökség jelenti Tripolisból tegnapi kelettel: **Frugoni tábornok** elrendelte az elő-

nyomulást és pedig első sorban *Mesri* és *El Kharmi* erődökig. *Mesri* erődöt az olaszok délelőtt megszállták. A szélső jobb szárnyon élénk harc fejlődött ki az 50. gyalogezred és török reguláris csapatok között.

Olasz győzelmi jelentés.

Róma, november 27.

A Stefánia-ügynökség jelenti Tripolisból: Csapatunk délkeleti frontjának ma reggel megkezdett általános előnyomulását mindenütt siker koronázta és az ellenségnek megerősített állásából való visszavonulásával végződött. A harc, mely igen heves volt és egész nap tartott, fényes győzelmünkkel végződött, amely alkalmas arra, hogy az egész hadjáratra döntő hatást gyakoroljon. Igen nagy volt az ellenség ellenállása és igen nagy nehézségek gürdültek csapatunk előnyomulása elé. Délután négy óra felé az előnyomulás az egész vonalon általános volt. Csapatunk páratlan bátorságot, makacsságot és szívósságot tanúsítottak. Előnyomultak az ellenség nyílt tüzelésének kitéve fedetlen tereumon és a törökök sánczeit, *Henni* községet és *Mesri* erődöt oly levedéssel támadták meg, amely hősiességnek mondható.

Róma, november 27.

A Stefánia-ügynökség jelenti Tripolisból tegnapi kelettel: A mai harcban *Caneva* tábornok is résztvett. Az összes fegyvernemek fényesen működtek. Hír szerint számos törököt elfogtunk.

London, november 27.

Megbízható jelentések is megerősítik, hogy az olasz csapatoknak sikerült Tripolisban jelentősebb sikereket elérniük. Az olaszok több stratégiailag fontos pontot megszállottak, miután szétkergették a törököket és arabokat s győzelmük nagy eredmény, ha nem döntő is.

Merénylet Caneva ellen.

Páris, november 27.

Az „*Eclair*” hírt kapott Tripolisból, hogy *Caneva* tábornokra, mikor a helyőrségi csapatokat inspecziálta, egy arab házból lövöldöztek, de egy golyó sem talált. A merénylet után olasz katonák behatoltak az illető házba és hat arabot agyonverték.

A hír még megerősítésre szorult.

Álhir az olasz király elleni merényletről.

Bécs, november 27.

Ma délután az a hír terjedt el, hogy az olasz király ellen merényletet követtek el. A hír valótlannak bizonyult.

Róma, november 27.

A Stefánia-ügynökség jelentése szerint teljesen alaptalanok a Viktor Emánuel király ellen állítólag elkövetett merényletről szóló hírek. A király ma még el sem hagyta palotáját.

A török hadügyminiszter vád alá helyezése.

Konstantinápoly, november 27.

A képviselőházban az albán *Essad* pasa indítványt nyújtott be, hogy a hadügyminisztert *helyezze vád alá Tripolis elhanyagolása miatt*. A képviselőház a javaslatot ahhoz a bizottsághoz utasította, amely az előző kormány ellen beadott vádindítványokat tárgyalja.

Az osztrák-magyar határ erősítései.

Bécs, november 27.

Illetékes katonai oldalról a következőket közlik: Egy bécsi estilap azon jelentése, amely „Erősítések a déli határon” című alatt tűzércsapatoknak a monarchia déli részeibe való áthelyezését regisztrálja, bizonyára teljesen elveszti aktualitását, ha ezennel hivatalosan megállapítjuk, hogy ez az áthelyezés nem 1912-re van tervezve, hanem már 1911. márciusában a vártüzelésnek akkoriban keresztülvitt újjászervezésével kapcsolatban teljes egészében meg lett valósítva. A tények ez állása mellett a cikk föntemlített címe teljesen elveszti jelentőségét.

Az európai válság nagy napja.

— Sir Edvard Grey beszéde. — A külpolitikai vita az angol parlamentben. —

— Saját tudósítónktól. —

Budapest, november 27.

Ma kezdődött meg az angol alsóházban a nagy külügyi vita az angol-német feszült viszonyról és azokról a háborus kérdésekről, amelyek a marokkói kérdés tárgyalása során felmerültek. A vita magyát *Grey* angol külügyi államtitkár ma mondott beszéde képezi. Ebben a vitában fog megnyilvánulni Anglia közvéleménye és mos fog nyíltan eldőlni, vajjon azoknak a diplomatáknak van-e igazuk, akik állandóan az angol-német barátságot akarják belediktálni mindkét állam közvéleményébe. Pedig ez a viszony nagyon illuzorikus, csak rokonságon, barátságon, megállapodásokon alapul és mindezt könnyen felborítja az első nagyobb vihar. Ezért nem döntő jelentőségű *Grey* államtitkárnak ma mondott beszéde, amelynek alaphangja a lehető legelőzékenyebb volt Németország irányában. Különösen nagy érdeklődést keltett az a rész, amelyben az angol külügyi politika vezetője kiegészítette *Kiderlen-Waechter* adatait a júliusi eseményekre vonatkozóan. Julius 4-én volt az első tanácskozás *Grey* és gróf *Wolff-Metternich* londoni német nagykövét között s ekkor kért az angol külügyi államtitkár felvilágosítást a német birodalom agadiri akciójának céljairól, de *Julius* végéig *sir Edvard Grey* nem kapott választ. Ekkor a német nagykövet megjelent az angol külügyi államtitkárnál, de csak azért, mert *Grey* tanácskozára kérte. Ilyen körülmények között érthető volt, hogy Anglia nyugtalanodott s titkos szándékokat sejtett a hallgatás mögött. Ezeket és az összes tisztázatlan kérdéseket, amelyek már hetek óta képezik a nagy európai diplomáciai bonyodalom tárgyát, *Grey* államtitkár ma mind magyarázni próbálta.

Az angol parlamenti vita után nem biztos, hogy a helyzet javulni fog. Eppen úgy megtörténhet ennek az ellenkezője is. Ha megrosszabbodik, akkor a két nemzet fegyverkezése háborút jelent, ha pedig javul, akkor megegyezésnek kell létrejönnie. Ha megegyezés létesül, akkor ebben a megegyezésben első sorban szabályozni kell a flotta kérdését Anglia és Németország között.

Az angol alsóház nagy vitájáról és az ezzel kapcsolatos eseményekről a következő távirataink ezólnak:

Az angol parlament képe.

London, november 27.

Emberemlékezésem óta nem volt olyan népes ülése az alsóháznak, mint a mai. Az ülésterem az utolsó zugig megtelt, a karzatok rogyásig zsúfolva voltak. Három óra 56 perczkor, kevéssel az ülés megnyitása után felemelkedett *sir Edvard Grey*, akinek esontes arczjelét sápadtsága még markánsabbá tette. Mikor felkelt, mindenki tódult a szónoki emlívényhez s ő maga alig tudott a néhány lépésben feljutni. A karzatokon a diplomáciai kar és az előkelő társaság ugyszólván teljes számban együtt volt, mintha találkát adott volna egymásnak. Ott láttuk az osztrák-magyar és a spanyol nagyköveteket, továbbá a külügyi hivatal sok magasrangú tisztviselőjét. Az ülés formáságain hamar átetek, néhány interpellációt intéztek el. Köztük *John Dillon* ir pártvezérét, aki azt követelte, hogy a kormány tegyen kék könyvet a ház esztalára azokról a titkos szerződésekről, amelyek 1904. óta a marokkói kérdésben létrejöttek. A ház ezután *sir Edvard Grey* kérésére elhatározta, hogy megkezdje a külügyi politika tárgyalását.

Grey államtitkár beszéde.

London, november 27.

A rezolúció benyújtásakor *Grey* mindenekelőtt kijelentette, hogy a legutóbbi marokkói tárgyalásokra kíván szorítkozni. A tárgy oly fontos, oly komoly és még e pillanatban oly kézen, hogy nem tartja kívánatosnak más kérdéseket azal szeszkapcsolni. Ha szükség lett volna, szívesen várt

volna, amíg a francia és a német parlamentben a vita befejezést nyer és csak akkor nyilatkozott volna e kérdéstről. De Németországból e dologról már annyi szó esett, különösen a német külügyi államtitkár legutóbbi nyilatkozati folytán, hogy kötelességének tartja meglehetősen teljes nyilatkozatot tenni, még ha kockáztatja is, hogy zavarja azon vitákat, amelyek Franciaországban és Németországban még lefolyhatnak. Mindeukép tekintettel akar lenni a franciaországi és németországi érzékenységre és a német francia közvéleményben támadt nehézségekre. Azonban — folytatta *Grey* — már annyit beszéltek rólunk, hogy ugyanolyan mértékben tekintettel kell lenni a mi saját közvéleményünkre is és hogy az, ami történt, lehetetlenül teszi Angliára nézve, hogy az ügyre vonatkozó teljes nyilatkozatot még hosszabb időre halasztgassa. Ezután a következőket fejtette ki:

A német külügyi államtitkár nem teljes, de beható fölvilágosítást adott arról, ami a londoni német nagykövet és köztem lefolyt beszélgetésben történt. A diplomáciai érintkezésben igen szokatlan dolog beszélgetéseket nyilvánosságra hozni a másik fél előzetes megkérdezése nélkül. Ebben az esetben semmit sem tudtam addig, amíg a közölt jelentést nem olvastam. Megérttem, hogy Németországban a helyzet követelményei lehetetlenül tették az én előzetes megkérdezésemet, ha megkérdeztem volna, bizonyára nem emeltem volna kifogást. Egyes körökben fölítették, hogy Németország a francia akció ellen vagyis a Fezbe való menetelés ellen tiltakozott és hogy Franciaország e tiltakozás dacára ragaszkodott a Fezbe való vonuláshoz. A német kormány kifejtette, hogy mi volt tényleg a német fölfogás és erre vonatkozólag semmi kommentárt nem kell adnom és kritikát sem gyakorolnom fölötte. Elbeszélésem tehát július 1-ével kezdődik.

A Panther akkor azt hiszem, utban volt *Agadir* felé. De a nagykövet magyarázatában, melylyel e nyilatkozatot kísérte, még több foglaltatott. E közlést egy magyarázat kísérte, amely sejtetni engedte, hogy a német kormány a marokkói status-quohoz való visszatérést kétségesnek, sőt talán lehetetlennek tekintette és hogy előtte a marokkói kérdés végleges megoldása lebeg, Németország, Franciaország és Spanyolország részvételével. E közlés szombaton történt és arra engedett következtetni, hogy a tervbe vett tényleges cél az egész marokkói kérdés definitív megoldása volt. Hétfőn közltem a német nagykövettel, hogy beszéltem a miniszterelnökkel és hogy a miniszterelnök a Panthernek *Agadir*-ba való kiküldése által a helyzetet oly fontosnak tekintte, hogy annak megtárgyalása végett a kabinet ülését tartja szükségesnek. E kabinet-tanácskozási — ugymondtam — semmi újat nem akarok mondani, de szeretném, ha a német kormány azonnal megtudná, hogy nézetünk szerint a helyzet komoly és jelentős. A német nagykövetet július 4-én láttam viszont és azt mondtam, hogy közlömnek kell vele, hogy Marokkóra vonatkozó magatartásunk nem lehet egy nem érdekelt fél. Figyelembe kell vennünk Franciaország irányában fennálló szerződéses kötelezettségeinket és saját érdekeinket Marokkóban. Azon nézetem vagyunk, hogy egy német hadihajónak *Agadir*-ba való kiküldésével új helyzet állott elő; a jövőbeli alakulások talán közvetlenebbül érinthetik a brit érdekeket, semmint azok eddig érintve voltak s ezért nem ismerhetünk el új megállapodásokat, amelyek a mi részvételünk nélkül létesülhetnének. Egész világosan hangsúlyoztam, hogy ez a közlés és általam használt szavak ő felsége kormányának felfogását fejezik ki. Most következett a hallgatás periódusa. Azt hallottam, hogy a tárgyalások már folyamatban vannak és azt remélem, hogy kielégítő eredményre fognak vezetni. De nem engedhetek kételyt abban az irányban, hogy igen zavaros helyzet támadna, ha e tárgyalások sikertelenül végződnének.

El sem lehet mondani, mennyire válhatott volna hátrányunkra a helyzet, ha a tárgyalások, melyek Franciaországgal folytak, megfeneklenek. Kénytelenek lennénk az angol érdekek védelmére valamit tenni és a magunk részéről is részt venni a tárgyalásokban. Minél hosszabb ideig maradnak a németek *Agadir*-ban, annál nagyobb a veszély, hogy oly állapotot teremtenek, amely ránk nézve még nehezebb teszi a visszavonulást, rátközve pedig szükségesebbé, hogy az angol érdekek védelmére valamelyes lépést tegyünk. Mindezeket még akkor akartam elmondani, míg volt reményünk, hogy a Franciaországgal folyó tárgyalások sikeresek lesznek. Ha nem tettem volna meg, később elkeseredést szülhetne, ha netán a német kormányt hallgatásunk arra a föltevére vezetné, hogy bennünket az ügy nem érdekel.

A német nagykövet nem volt abban a helyzetben, hogy felvilágosításokkal szolgáljon, de visszautasította azt a föltevést, hogy az, amiben én az angol érdekek sérelmének lehetőségét láttam, valójában megtörtént volna. Kifejtette, hogy megváltozó dőse szerint kormányának nem az a szándéka, hogy

kereskedelmi monopóliumokra szert tegyen és Anglia érdekeinek ártson. Erre — ugymond — megjegyeztem, hogy az a körülmény, melynél fogva Németország továbbra is megszállva tartja Agadir zárt kikötőjét s kommerzionális lehetőségek monopóliumát rejti magában. Még ugyanezen a napon, július 21-én Lloyd George azt mondta nekem, hogy a Mansion Houseban egy fontos alkalommal beszélni fog. A miniszterelnökkel és velem tanácskoztam arról, hogy mit lehet mondani. A Marokkóra vonatkozó legutóbbi hivatalos kijelentés óta tizen-négy nap telt el és a legutóbbi kijelentésben a miniszterelnök ugyanez az alsóházban röviden tárgyalta az ügyet.

Feszült figyelemmel kísértük az ügyek fejlődését és mindnyájan éreztük, hogy a kormány egyik elsőrangú tagja ily fontos alkalommal a külügyekről egy szót sem szól, ez mindenfelé tévútra vezetheti a közvéleményt. Amit e napon Agadir s a Franciaországgal folyó tárgyalások dolgában mondtam a német nagykövetségnek, az esakis a diplomáciai utra tartozott. A kincstári kancellár épp ezért inkább általános kifejezésekkel szökött a helyzetéről. A nemzetközi ügyek tekintetében részünkre semmiféle elsőbbséget nem igényelt, a beszéd nem tartalmazott semminő fenyegetést. Legkevésbé ezen szavak értelmében. „El a kezekkel!”

Három nappal Lloyd George beszéde után a nagykövetség meglátogatott és közölte velem, hogy Németország szándékai egy hajónak Agadirba küldetése által nem változtak meg. Ott egy embert sem szállítottak partra. A német kormány igen sajnálja, hogy a szándékaira vonatkozó insinuációk nálunk hiteltelnek, melyek ellenséges oldalról származnak. Németország sohasem gondolt arra, hogy a marokkói partvidéken flottabázist teremtsen és sohasem fog arra gondolni.

Másnap újból meglátogatott s azt mondta, hogy a német kormány nem adhatja hozzájárulását ahhoz, hogy azt a parlamentben felhasználják. Lloyd George beszédét illetőleg közölte velem azt, amit most a német külügyi államtitkár mondott. E kijelentés éles kritika volt, még pedig inkább a beszéd hatását a sajtóra, mint inkább a beszéd tartalmát bírálta élesen. E kritika hangja igen fészkes volt és szükségesnek tartottam kijelenteni, hogy mivel nézetem szerint a beszéd semminemű kifogáspótlásra nem adhat okot, — az a tény, hogy Németországban meglepetést keltett, önmagában is igazolja a beszédet. Mert nem idézhető volna elő meglepetést e beszéd akkor, ha Németországban nem lett volna bizonyos hajlandóság arra a felfogásra, hogy bennünket nem is kell tekintetbe venni. Lloyd George beszéde semmit sem követelt azonkívül, hogy jogunk van azt kívánni, hogy nagy nemzetnek tartanak bennünket. Nem igényel elsőbbséget és még csak nem is jelezte, hogy vátság áll fenn, hanem csak általános kifejezésekben távoli eshetőségeket tárgyalt. A német kormány kijelentette, hogy a kincstári kancellár beszéde után nem tartja méltósággal összehozhatónak, hogy felvilágosításokat adjon arról, vajjon Agadirban mi történik.

Ugy találtam, hogy e közlés hangja olyan, hogy méltóságunk ezután nem enged meg, hogy a beszédéről felvilágosításokat adjunk. Még kell azonban mondanom e helyen azt is, hogy arról, ami Agadirban történt, a német nagykövetség természetesen nekem adott felvilágosításokat, amelyeket azonban nyilvános felvilágosításokra nem lehetett felhasználni. A nagykövettel való tárgyalásaimban megjegyeztem, hogy nem mondtunk semmit és nem fogunk mondani semmit, ami a német-francia tárgyalások megzavarására irányulna, mert épp ellenkezőleg az az őszinte óhajunk, hogy a tárgyalások eredményre vezessenek. A német közlés hangja azonban föltötte barátságatlan volt úgy miránk, mint Franciaországra nézve és sokkal világosabb, mint bármikor az, hogy igen súlyos helyzet származhatnék abból, hogy a német-francia tárgyalások nem vezetnek eredményre.

Ez volt az ügy helyzete július 27-én, amikor a német nagykövetségtől közlést kaptam, amelynek hangja mindenképpen barátságos volt, ugy Franciaországra, mint ránk nézve és e barátságos hangot azonnal méltányoltam.

Ami a tárgyalások további menetét illeti, esak azt kell mondanom, hogy a francia kormány minden pontnál, amelynél angol érdekek érintésének lehetősége felmerül, kikérte tanácsunkat és talán egy-két kizárólag gazdasági jelentőségű pont kivételével abban a helyzetben voltunk, hogy kijelentéssük, miszerint a tárgyalások folyamán felmerült javaslatokban és ellenjavaslatokban angol érdekek nem is jöttek szóba.

Felmentem Faber ezredesnek legutóbbi mondott beszédét, csak azért, mert az a birodalmi gyűlés költségvetési bizottságában is megbeszélés tárgyát képezte és mint egészben megbízható helyről értesülök, növelte a német nép elkeseredését. Tudom, hogy könnyű dolog volna azt válaszolni, hogy egyik vagy másik a birodalmi gyűlésen mondott beszéd éppenséggel nem hivatalos beszéd és Faber sem hivatalos tagja a törvényhozásnak (Derült-

ség) s épp ezért ezek nem is alkalmasak arra, hogy közvéleményünket valahogyan megsértéssék. Természetes, hogy az egyik beszéd egy másikat idéz elő. Én magam csak kísérletet tehetek a fennálló gyűlés és izgató szövegének gyengítésére és megzabolására, amidőn azt vizsgálom, hogy tulajdonképpen mit is jelent a nyáron egészen szeptember végéig észlelhető feszültség és tapasztalat aggodalmak.

Természetes, hogy ugyan nem állandóan, de időről-időre merültek fel diplomáciai aggodalmak és egy időben az a súlyos aggodalom is, hogyan fog sikerülni Franciaországnak és Németországnak tárgyalásaival valamelyes megoldást találni. Franciaországgal és Oroszországgal való barátságunk önmagában garancia arra nézve, hogy egyikük sem fog Németországgal szemben kihívó, agresszív politikát folytatni, amely úgy velük, mint velünk szomszédos. Minden nagyhatalom, amely manapság a ragyogó elszigeteltség politikáját akarja követni, károsnak, veszélyesnek tekintetnek és ha ily magatartást is tanúsítamunk, nem szereznők meg Németország barátságát, mert hiszen semmiféle újabb barátságot nem szerzünk azáltal, hogy többi barátainkat elhagyjuk. (Helyeslé.)

Az alsóház magatartása.

London, november 27.

Valószínű, hogy az alsóház vita nélkül fogja tudomásul venni Grey nyilatkozatát, de nincs kizárva, hogy a radikális szárny vitát provokál és szavazást fog követelni. Ebben az esetben a kormány igen nagy többségre számít.

A „Berlin” elhagyja Agadir.

Berlin, november 27.

A „Berlin” hadihajó Agadirból, miután ott minden nyugodt és a németek élete és vagyona nincs veszélyeztetve, holnap Casablancán és Tangeren át hazautazik. Az „Eber” ágyunaszád a „Berlin” hadihajót Casablancába és Tangerbe elkíséri és azután nyugatafrikai állomáshelyére megy.

KÜLFÖLD.

Az osztrák költségvetési bizottság. Bécsből jelentik: A költségvetési bizottság délután folytatta a költségvetési provizórium dolgában az általános vitát. *Steinpendler* képviselő azt indítványozta, hogy a Dunajórhajózási Társaság szubvenzióját 700.000 koronára, a Délamerikával való hajószolgálat szubvenzióját a félévi szükségleteknek megfelelően szállítsák le, hogy a törlesztési járadékot egyelőre képesüljék ki, továbbá a szeszadónak egy harmadával való fölemelésére vonatkozó javaslatot jelez, amely a tartományoknak módot fog nyújtani arra, hogy a közoktatásügy terén eleget tegyenek feladataiknak. A császári rendeletben kifogásolja a délamerikai hajószolgálatnak adott szubvenziót, amelyet a ház által elfogadott provizórium határozottan kizár. Ezenkívül a csak májusban esedékes 25 millió törlesztési járadékot ma még nem akarja megszavazni. Végül kijelenti, hogy a kölcsönre vonatkozó felhatalmazást mindenesetre meg kell szorítani. *Diamant* képviselő a lengyeleknek Poroszországba való bevándorlását teszi szóvá. *Stöckl* a kölcsönök teljes összegében való megszavazását javasolja, hogy a költségvetés felfogottait elkerüljék. Ezután az általános vitát befejeztették.

A szerb költségvetési vita. Belgrádból jelentik: A szkupstina ma kezdte tárgyalni a költségvetést. A haladópart nevében *Peric* szóba hozta Péter király budapesti látogatásának elmaradását és ezt orosz befolyásnak tulajdonította. Gáncsolta Oroszország passzívítását a szerb érdekek iránt, mert Oroszország minden törekvése arra irányul, hogy lehetetlenné tegye Szerbiának a csatlakozást a nyugati államokhoz. *Milovanovic* külügyminiszter röviden válaszolt *Peric* felszólalására, amelyet a budapesti királylátogatást illetőleg visszautasított és egyben jelezte, hogy a beszéd többi részére a költségvetési vita során nyilatkozni fog.

A törökországi politikai bűnpör tárgyalása. A *Seki* bey szerkesztő gyilkosai ellen indított bűnpör folytatódott tárgyalása új politikai leleplezéseket hozott. Egy tanu közölte a meggyilkolt kijelentéseit, aki azt állította, hogy okmánybizonyítékokat szerzett, melyeknek közzététele leleplezné *Talaat*, *Dzsavid* és összes társainak valódi lényét, úgy, hogy különösen *Dzsavid* Törökországban nem élhetne többé. A tapu-Dzsavidnál látta Maimon pá-

risi okmányikkasztó levelét, amely még a portapalota égéséről is titokzatos leleplezéseket tartalmazott. *Seki* kijelentette, hogy a szabadkőművesség Törökországot Marokkó színvonalára süllyesztené. Tanu nem állíthatja, hogy a gyilkosságot az ifjútörök komité megbízásából követték volna el, legfeljebb a bizottság néhány tagjának határozatából. *Jussuf Zia* hadnagy, az ifjútörök komité tagja, azt vallotta, hogy a szalonikii központi bizottság a meggyilkolt memorandumának felolvasása után felszólított *Talaat* bejt és *Dzsavid* bejt, hogy miniszteri állásukat tegyék le és elégedjenek meg államtitkári állásokkal. *Talaat* engedett, *Dzsavid* azonban kijelentette, hogy nem fokozhatja le magát államtitkárrá, még ha az egész ország tönkre menne sem. Tanu közli továbbá, hogy *Szadik* ezredes azért lépett ki a komitéból, mert azon indítványt, hogy a komité ne foglalkozzék politikával és *Talaat* és *Dzsavid* lépjenek ki a komitéból, nem helyeselte. Egy szerzeszi ügyvéd azt állítja, hogy a vádlottként szereplő *Aclmed* tagja az ifjútörök bizottságnak és egy bandának, melynek központja Szerreszben van és a komité halálos ítéleteinek végrehajtásával foglalkozik. *Dervis* szerzeszi képviselő a feje ennek a bandának. Tanu a bizottság megbízásából elkövetett néhány gyilkosságot sorol fel, köztük *Janko* szalonikii görög ember és *Szamim* konstantinápolyi szerkesztő meggyilkolását.

Briand — a jövő embere. Párisból jelentik: *Briand* volt miniszterelnök lemondása óta szombaton jelent meg először a kamarában és mindjárt beszédet is tartott, amelyben igazolta kormányzásának politikáját. Amikor megjelent a szószerke, *dörgő tapsvihar fogadta*. Az egész ház, kivéve a szocialistákat, ünnepelte *Briand*-t, akinek percekig kellett várnia, amíg a tapsvihar elesített és beledzhetett beszédébe.

EGYHÁZAK.

— (A pápa beszéde.) A római titkos konzisztóriumon a pápa beszédet tartott. Abban a részben, amelyet jónak láttak nyilvánosságra hozni, többek között ezeket mondotta: Az idei év a pápára a rendkívül nagy grász éve volt, amit mindenki meg fog érteni. A lármás emlékünnepe azon eseményeknek, melyek kiindulópontját alkotta. Neki és az egyház minden hű fiának nagy fájdalom okozott. Egy szekta üztönzésére ezenfelül gyűlölségből fakadó tüntetéseket rendeztetek a katolikus hit ellen, az egész világ katolikus híveinek nyílt kigunyolásával. A pápa sajnálatát fejezi ki, hogy magában Rómában az egyház ellenségei és egy perfid szekta, amely senkit sem gyűlöl annyira, mint istent és a keresztényrendet, ily hihetetlen mértékben büntetlenséget élveznek. A pápa azután az egyház ellen Portugáliában indított heves üldözésről szólott, amely ugyanazon szekta befolyásának tulajdonítható. Újból megerősítette az encziklikát, amelyvel az állam és az egyház szétválasztását kárhoztatta és annak a reményének adott kifejezést, hogy a portugál nép, amelynek legősibb erénye a katolikus egyházzal való leghívebb ragaszkodás, ellentállást fog kifejteni ezekkel az üzelmekkel szemben. A pápa dicséri a portugáliai episzkopátus és lelkesység, élén a patriarka csodálatraméltó magatartását. Korunk kinövései és a modernizmus és naturálizmus fondorkodásai láttára a pápa abban talál vigasztalást, hogy mindonütt észlelheti a szentséges eucharizmus iránti szeretet növekedését. A pápa emlékeztet a kölni, londoni és montreali eucharisztikus kongresszusra, amelyen az összes társadalmi rétegek a legelsőbttól a legfelsőbbig vettek részt, köztük maga „a katolikus királyi fennkölt családjával.”

A pápa a mai titkos konzisztóriumon még egy bíborost nevezett ki, e kinevezés közzétételén azonban egyelőre föntartotta. A *Giornale d'Italie* jelentése szerint a kinevezett bíboros *Magre* Giustini, a szentségek szent kongregációjának titkára.

— (A református egyház egy nagy jölteveje.) A dunamelléki, dunántúli és tiszántúli református egyházkerületek vasárnap délelőtt tizenegy órakor a régi országház nagytermében emlékünnepet rendeztek főiskoláik nagy jölteveje. *Galléri Szabó* János habilának harmadik évfordulója alkalmából. Az egyházkerületek küldöttségein kívül ott voltak: *Darányi Ignác*, *Kovácsy Sándor* főgondnok, *Antal Gábor*, *Baksay Sándor* püspökök, *György Endre*, *Beöthy Zoltán*, a főiskolák, a főváros, a Petőfi-Társaság küldöttségei s még sokan mások. Az ünnepet *Antal Gábor* püspök, az elhunyt ember-

baráti érdemeit méltató beszéddel nyitotta meg, majd Antal Géza országgyűlési képviselő, pápai teológiai tanár mondta el emlékbeszédét Gelléri Szabó Jánosról. A budapesti, debreczeni és pápai főiskolák kántusai szép énekeket adtak elő. *Lampérth* Géza alkalmi költeményét olvasta fel, dr. *Bárczy* István polgármester a főváros nevében emlékezett meg az elhunytól. Az ünnep résztvevői délután egy óraker a kerepesi temetőbe vonultak ki, ahol Gelléri Szabó sírjánál *Baltazar* Dezső tiszántuli püspök mondott szép imát.

— (Az új püspökök esküje.) Bécsből jelentik: A király előtt holnap délelőtt tizenegy óraker teszi le az esküt a két újonnan kinevezett magyar püspök, gróf *Mikes* János szombathelyi és *Hosszu* Vazul szamosújvári püspök. A király eredetileg azt tervezte, hogy a schönbrunni kastélyban fogja végezni ezt az ünnepies szertartást, minthogy azonban egészsége egészen helyreállt, arra határozta el magát, hogy a két új püspököt a Burgban fogadja. — Gróf *Zichy* János kultuszminiszter ma délután az új püspökök eskütételére Bécsbe utazott.

— (Az eperjesi egyházmegye kormányzata.) Eperjesi jelentés szerint a *Vályi* János megyéspüspök elhalálózásával egyházfő nélkül maradt eperjesi egyházmegye vezetését az új püspök kinevezéséig *Kovaliczky* Kornél nagyprépostra, mint káptalani helynökre bízta a székeskáptalan.

— (A két magyar bíborosérsek visszavonulása.) Beavatott egyházi körökben az a hír szivárgott ki, hogy Magyarország két legnagyobb egyházi méltósága vissza akar vonulni. Az esztergomi bíboros érsek, *Vasary* Kolos hercegprímásról és *Samassa* József egri érsekről beszél, hogy visszavonulnak, amíg is majd utódlási joggal koadjutort rendelnek ki mellőlük. *Vasary*, a magyar katolikusoknak ez a mindenképp által nagyrabecsült feje *helvénkilencz év* terhére harchozza vállát. *Samassa* egri érsek a primásnál is idősebb, nyolcvanhárom éves. Mind a kettőn fáradtak ahhoz, hogy a magas állásukkal járó teendőket felelősen intézzék. Egyházigazgatók és teológusok nyilván sokat fognak vitatkozni rajta, hogy lehet-e koadjutort kinevezni utódlási joggal a hercegprímás mellé. Előkelő egyházi forrásból értesítenek bennünket, hogy a *Vatikán* nem gördit nehézségeket a hercegprímási koadjutort kinevezése elé. Három jelöltjük is van erre az egyházi trónöröklési méltóságra azoknak a köröknek, amelyeket a döntés joga illet. A királynak báró *Hornig* Károly veszprémi püspök a kedves embere, aki valamivel túl van a *halvanon*, tehát nem fiatal már, de nem is nagyon öreg. A Vatikán gróf *Majláth* Gusztáv erdélyi püspököt látna majdan a legzivesebben Magyarország hercegprímási székében. Az előkelő magyar világi katolikusoknak egy befolyásos része pedig *Coaroch* Jánosnak, az új kalocsai érseknek sánszait szeretné fokozni. Az egri érsek koadjutora minden valószínűség szerint *Szmracsányi* Lajos fölszentelt püspök lenne. Szmracsányi a fiatalabb pápi generációhoz tartozik, családjának neve jóhangzásu egyházi körökben és jelöltségét maga *Samassa* is megnyugvással látna. Ugy a hercegprímásnak, mint az egri érseknek visszavonulását nem szabad úgy tekinteni, mintha a két főpap egyszerűen otthagyná állását. A visszavonulást úgy kell érteni, hogy mellettük és helyettük a koadjutort intézőné a végre is nagy egyházi ügyeket. Pápi körökben beszélnek arról is, hogy *Vasary* Kolos kolostorba vonul vissza. Ezt csak mint verziót említjük meg, anélkül, hogy a hír valószínűségét a tárgyi körülmények támogatnák.

— (Új református templom a fővárosban.) A budapesti VI—VII. ker. református parochiális tanács ülést tartott *Kovács* Emil lelkész és *Lóczy* Leó parochiális gondnok, főrendiházi tag elnöklésével. *Kovács* Emil lelkésznek ismertette a templomépítés ügyének jelenlegi állapotát. Az évekig tartó gyűjtésnek, adományoknak, hosszas eredménytelen kísérleteknek a tervezések körül végre meglett az eredménye: augusztus 1-én megkezdték a templom és parochia építését a Városligeti fasor 5—7. szám alatti telken. A kőmives- és vasbetonmunkákat pár hét alatt befejezik. A templomot 1912. október 31-én akarják fölszentelni.

— (A görög katolikus magyar püspökség.) A görög katolikus magyar püspökség felállítására ügyében szervezett állandó végrehajtó bizottsága felhívást boesított ki valamennyi magyarajku görögkatolikus egyházközséghez, amelyben a megindított mozgalomhoz való csatlakozását kéri.

— (Bíbornokok és püspökök.) Római jelentés szerint a pápa ma titkos konzisztóriumot tartott, amelyen megejtette az új bíbornokok kinevezését, akiknek neve már ismeretes. A ceremónia a konzisztórium termében volt s azon a jelenleg Rómában időző bíbornokok vettek részt. A pápa latin beszédet mondott, amely az új bíbornokok nevének említésével végződött. Ezután a konzisztóriális kongregáció titkára felolvasta a pápai brevékkel kinevezett új püspökök lajsromát.

TÁVIRATOK.

A kínai forradalom.

London, november 27.

Mint a *Feuter*-ügynökség tudósítója, aki a Nanking előtt álló támadók táborában van, jelenti, hogy a forradalmárok a várostól egy mérföldnyire északra levő erdőből bombázni kezdték Nankingot. Eddig megőrsítetlen hír szerint a császáriaknak már nyolczszáz halottjuk volna.

London, november 27.

Pekingből jelentik, hogy Mandzsuriában a császársírok környékén ezeröttszáz fölkelő tizenkét ágyúval fél napi harcban megvert ötezer császári katonát. A császáriak elvesztettek ezer embert és két ágyút. A fölkelők a hozzájuk pártolt hadihajókot fogják csapataikat *Pekingbe* szállítani.

London, november 27.

Hong-Kongból nyugtalanító hírek érkeznek. A kínaiak megtámadták az angol rendőrséget, amely segítségre szorult. Négy század katonaság eles tölényekkel partraszállott és szuronytzegezve cirkáll az utcákon.

Charbin, november 27.

A délmandzsuri Fucsau közelében a forradalmárokkal szolidáris csunguz bandák fosztogattak. Császári hivatalnokok fölkelésre szólítják a lakosságot. A forradalmárok és harácsolók üldözésére Mukdenből rendőroket és katonákat küldöttek ki.

A portugál monarchisták.

Lisszabon, november 27.

Magelhaes Lima visszatért külföldről s jelentést tett a köztársasági kormánynak, hogy a monarchista mozgalom decemberben újult erővel fog kitörni. A köztársasági kormány kiutasította Portugáliából *Guarda* érseket, *Manuele* de Madost, mert egyházkerületében a királyság mellett agított. A rendelet szerint az érsek öt napon belül tartozik elhagyni Portugáliát, különben áttoloncolják a határon. A számkivetés három évre szól.

Zavargás Lisszabonban.

Páris, november 27.

A Havas-ügynökség jelenti Lisszabonból: Miután a kormány két kínait, akik szembajok gyógyítására vállalkoztak, kiutasított, tiltakozó tüntetés tört ki, melynek folyamán összeütközés keletkezett katonaság és a tömeg között. Lövések dördöltek el és a Dom Pedro-téren egy bomba robbant fel. Az összeütközések folytán több ember életét veszítette, többen megsebesültek.

Háromszáz gyermek megmérgezése.

London, november 27.

Melbourneban (Ausztrália) körülbelül háromszáz gyermek mérgezési tünetek között megbetegedett halkonzervektől. A gyermekek közül hatan meghaltak, huszan a halállal vívdóznak.

AZ „EGYETÉRTÉS”

szerkesztősége és kiadóhivatala

VI., Eötvös-utca 32. alatt van.

A szerkesztőség telefonja 788.

A kiadóhivatal telefonja: 706.

Az eszkimó

és

a fókabőrök.

Szédülök, amikor mostanában a zugbankárok pörét olvasom. Szédülök, hogy mi mindenfélét lehet megcsinálni felnött emberekkel és szédülök, ha látom, hogy miket mernek emberek. Ezek után már csak azt várom, hogy az elnök az eszkimót szólítsa és az eszkimó valljon így:

Elnök: Mondja meg kérem, hogyan lépett összeköttetésbe a vádlottal?

Az eszkimó: Egy napon nyugodtan ültem egy hódomban és a haldómat foltoztam, amikor odajött hozzám ez az ur, megkínált egy ital halzsírral és fölszóltott, hogy vásároljak jungbunzlai részvényeket.

Elnök: Erre ön rögtön vásárolt.

Eszkimó: Vásároltam...

Elnök: Hihetetlen... Ismerte ezt az embert vagy ismerte a jungbunzlai részvényeket?

Az eszkimó: Ismerte a fene, de volt egy pár megtakarított fókabőröm és kezdeni akartam valamit.

Elnök: Erre vett jungbunzlait, amelyről azt sem tudja, hogy inni lehet-e vagy enni?

Az eszkimó: Vettem... A szomszédom is vett... Egy hét múlva már nyertünk rajta két fókabőrt. Erre vettünk czeluloze részvényt...

Az elnök: Az mi?

Az eszkimó: Azt-se tudom... Azon is nyerni akartunk...

Az elnök: És ha Mókországban valaki írta volna, hogy vegyen Cox és Boxot?

Az eszkimó: Azt is vettem volna, csak fókabőrt lehessen nyerni sokat.

Az elnök: Most miért jött ide...?

Az eszkimó: Hogy visszakapjam a fókabőröket, mert ez az ember megcsalt.

Az elnök: Ha nyert volna, akkor is idejött volna, hogy visszaadja a fókabőröket, amiket a csaló révén nyert.

Az eszkimó: Nyerni nem lehetett, mert ez az ilyen csalónál kizárt dolog.

Elnök: Erre előbb kellett volna gondolkodnia barátom. Most pedig szépen elmehet.

(Ezt a tárgyalást várom én, de valószínűleg hiába. Pedig azonfölül — hogy a csalót — egész helyesen megbüntetik, az eszkimókkal is kellene egy pár zokszó pártani. A jó hírnevünk ezt megköveteli.)

Ray.

UJDONSÁGOK.

NAPIREND. Naptár: kedd, november 28. — Róm. kath.: Szosztón. st. — Prot.: Flóra. — Görög-ország: november 15. Számúnsz. — Zsidó: Kislev 7. — A nap két reggel 7 óra 23 perczkor, nyugszik este 4 óra 12 perczkor. A hold két délután 1 óra 1 perczkor, nyugszik este 10 óra 54 perczkor.

A képviselőház elnöke fogad a képviselőházban délután 5 óraker.

A posta- és táviráda vezérigazgatója fogad délben 12—2-ig.

Japán kiállítás a Teréz-körut 7. szám alatt levő földszinti termekben. Megtekinthető egész nap díjtalanul. — Lakáberendezési és iparművészeti kiállítás a Technológiai Iparmúzeumban, nyitva 9—1-ig és 3—7-ig. Belépődíj 30 fillér. — Háziipari Szövetség kiállítása (Kiglyó-tér 1.), nyitva egész nap. Belépődíj ninesen. — Petőfi Ház (Bajza-utca 21.), nyitva 10—2-ig. Belépődíj kedd kivételével 1 korona.

Nyitvaleő muzeumok: Nemzeti Múzeum régi-ségtára 9—2-ig. — Aquincumi Múzeum 9—4-ig. — Erzsébet Múzeum 9—4-ig. — Fővárosi Múzeum 9—6-ig. — Iparművészeti Múzeum 9—1-ig. — Mezőgazdasági Múzeum 10—1-ig. — Ráth Múzeum 10—4-ig. — Széchenyi Múzeum 10—12-ig. — Tanszer Múzeum 3—7-ig.

Nyitvaleő könyvtárak: Akadémiai Könyvtár 3—7-ig. — Egyetemi Könyvtár 9—6-ig. — Fővárosi Könyvtár 9—2-ig. — Iparművészeti Múzeum Könyvtára 9—12-ig és 6—8-ig. — Kereskedelmi Múzeum Könyvtára 9—2-ig. — Pedagógiai Könyvtár 3—7-ig. — Statisztikai Könyvtár 10—1-ig.

Nyitvaleő képtárak: A Szent György Czéh árverési aukciója a Nemzeti Szalonban, nyitva 9—7-ig. Belépődíj az egy koronás illusztrált katalógus szolgál. — Köber Leó gyűjteményes kiállítása a Könyves Kálmán művészeti szalonjában (Nagymező-utca 37—39.), nyitva 9—7-ig. Belépődíj 60 fillér. — Kernstock Károly retrospektív kiállítása a Művészházban (Kristóftér 2.), nyitva 10—6-ig. Belépődíj 1 korona. — Történelmi Képesarnok, nyitva 10—2-ig. — A Szépművészeti Múzeum régi képtára, nyitva 10—2-ig.

— A király állapota. Bécsi jelentés szerint a király egészségi állapota most már teljesen kielégítő. Régidő óta először érkezik a kedvező hír, hogy a király annyira jól érzi magát, miszerint hónapok után most először ismét bemegy Schönbrunnból a Hofburgba.

— Ferdinánd bolgár király Bécsben. Bécsből táviratozzák: A király ma Ferdinánd bolgár királyt magánkihallgatáson fogadta.

— Ferencz Szalvátor visszavonulásának titkai.

Ferencz Szalvátor főherceg visszavonulásához a katonai pályától, már több híresztelés került nyilvánosságra. A főherceg hadtestparancsnoki kinevezése most már végleg elmarad, a mellőzés titkának oka, egy újabb bécsi jelentés szerint, az itt most leleplezett érdekes eset miatti következett be: *Bjelik* Imre tábori püspök kinevezése után megjelent tisztelgő látogatáson *Ferencz Szalvátor* főhercegnél és feleségénél, *Mária Valériánánál*. Ekkor a főherceg és a főhercegné szobáhozták a tábori püspök előtt, hogy helyes volna, ha a *tisztek vallásos érzületét* az eddiginél jobban gondolnák. E látogatás után *Bjelik* rendeletet intézett a tábori szuperiorokhoz és meghagyta nekik, hogy közzöljék a csapatparancsnokokkal, hogy magas helyen azt óhajtják, hogy minden helyőrségben *vándorló jezsuita páterek* tartsanak vallási gyakorlatot a tisztekkel. Az egyes csapatparancsnokok a tábori lelkészek útján értesültek erről, összehívták a tisztikart, egyben tudatták velük, hogy helyes lesz, ha a magas helyről jött kívánságnak nem opponálnak. Végül felszólították a tiszteket, hogy önként jelentkezzenek a lelkigyakorlatokra. A hadügyminisztérium kerülő uton tudta meg ezt a dolgot. A *Reichsrathban* a minap egy német nemzeti képviselő szóba hozta a dolgot és a hadügyminiszter ekkor kutatta ki, hogy honnan eredt a rendelet. *Ferencz Ferdinánd trónörökös emiati szemrehányásokat tett Ferencz Szalvátornak és a hadügyminisztérium azonnal intézkedett a tábori lelkészek leintésére*. Mikor már egész biztos volt, hogy a parlamentben is szóvá fogják tenni a tábori püspök rendeletét, a hadügyi kormány *kihívót heresett* is nem is volt nehéz illet találni. Megállapította, hogy *Bjelik* tábori püspöknek *nincs joga* az egyes csapatparancsnokokkal érintkeznie, hanem szabály szerint hivatalos uton a hadtestparancsnoksághoz kellett volna fordulnia, tehát intézkedése érvénytelen s erről a hadügyminiszter értesítette a hadtestparancsnokokat. Annak bizonyításául, hogy *Ferencz Ferdinánd trónörökös* maga is ellenezte a tábori püspök tervét, nagyon magas katonai körökben kolportálják a trónörökösnek ezt a mondását:

— *Nagyon meg volnánk elégedve, ha minden tiszt minden nap egy Miatyánkot mondana, többre nincs idejük, hiszen tanulniok és dolgozniok kell.*

— A német császár öccse Magyarországon. A német császár öccse, *Henrik* porosz herceg szombaton nyolcz napi tartózkodásra Magyarországra érkezett és itt mint *József* királyi herceg vendége, vadászatot vesz részt. *Henrik* herceg szombaton este 6 óra 20 perczkor érkezett meg Berlinből Budapestre, hadsege, *Knesebeck* tengerészeti kapitány, kíséri. A herceg szombaton este hivatalos volt *József* királyi herceg palotájában szűk körű családi ebédre, amelyen *József* királyi hercegen és *Augusta* királyi hercegné asszonyon kívül gróf *Széchenyi* Gyula királyi főlovászmester és gróf *Brockdorff-Rantzau* budapesti német főkonzul is jelen voltak. Vasárnap délelőtt *Henrik* herceg hosszabb ideig kocsizott a városban, aztán több látogatást tett. Hosszu ideig időzött gróf *Brockdorff-Rantzau* főkonzulnál, aztán a miniszterelnökségre hajtatott, ahol meglátogatta gróf *Hädelvör* Károly miniszterelnököt. Több magyar arisztokrata-ismerősnél *Henrik* herceg leadta a névjegyét. Délután két óraker *Henrik* herceg *József* királyi herceg és *Augusta* királyi hercegné asszony társaságában *Kisjenőre* utazott, ahol ma, holnap és holnapután vadászat lesz. Onnan a vadásztársaság 30-án Budapestet át *Kistapolcsányba* utazik, ahol december 1-én, 2-án és 3-án véget ér a vadászat. December 4-én *Henrik* herceg visszautazik Németországba.

— A száj- és körömfájás okozója. A berlini általánosok évi közgyűlésén vasárnap nagyfontosságú felfedezésről számolt be dr. *Siegel* bakteriológus. A száj- és körömfájásról tartott előadást és kijelentette, hogy ennek a veszedelmes bajnak az okozóját sok évi kutatás után megtalálta. A coccus, melyet ő felfedezett, alávetette a Koch-féle eljárásnak és a coccus ezeket a próbákat kiállotta.

— **Weimann Fülöp nagybeteg.** Ma este 6 óra tájban az a hír terjedt el a városban, hogy dr. *Weimann Fülöp* közjegyzőt, udvari tanácsost, az izraelita hitközség elnökét szélütés érte. A hetvenhárom éves öreg ur ma a délután folyamán még egészen jól érezte magát, de mivel légzési nehézségei voltak, megakarta vizsgáltatni magát egyik rokonával, dr. *Pollatschek* Elemér orr- és gégeorvossal. Négy óra tájban *Andrássy*-ut 9. szám alatti lakását elhagyta s felesége kíséretében dr. *Pollatschek* Eötvös-utca 6-b. sz. alatti lakására hajtatott. Alig lépett be az orvos rendelésobájába, rosszul szullérről kezdett panaszkodni, majd összeesett s elvesztette eszméletét. Első segélyben dr. *Pollatschek* rézesítette s egyzersmind megállapította azt is, hogy *Weimann* szélütés érte. A szerencsétlenségéről nyomban értesítették a család tagjait s több orvost hívtak a beteghez, aki szintén konstatalta a szélhűdést. Mivel a beteg állapota az orvosok véleménye szerint annyira súlyos volt, hogy hazaszállítására esetleg életveszéllyel járhatott volna, a család a beteget egyelőre dr. *Pollatschek* lakásán helyezte el, hol gondosan ápolják. A késő éjjeli órákig a beteg nem nyerte vissza eszméletét, állapota változatlanul súlyos. *Weimann Fülöp* dr. hirtelen rosszulletével kapcsolatban az éjszaka folyamán az a hír is szárnyra kelt, hogy az öreg ur gégeműtétnek vetette magát alá s a szerencsétlenség műtét közben érte. Erre nézve tudósítónk megkérdezte dr. *Pollatschek* Elemért, aki kijelentette, hogy *Weimann Fülöpön* semmiféle műtétet nem végzett.

— Az öreg ur, ki velem rokonságban áll — mondotta dr. *Pollatschek* — ma délután négy óraker feleségével együtt meglátogattott. Alig lépett be lakásomba, rosszulletéről kezdett panaszkodni s még mielőtt megvizsgálhattam volna, összeesett. Később megállapítottuk, hogy *Weimann* szélütés érte, mely minden valószínűség szerint már egy korábbi belső vérzés következménye. A beteg állapotát dr. *Pollatschek* is, valamint mindazok, akik körülötte vannak, fölötté súlyosnak tartják, de azért erősen biznak benne, hogy felépül.

— **Sötétség — nappal.** Ma délfelé, amikor éppen ebédhez készülődött a főváros lakossága, egy szerre valóságos esti sötétség borult a városra. Az eget fekete felhők borították, hófelhők, mert a jóság szerint közeli havat jelentenek. A hó egyelőre még elmaradt ugyan, a sötétség azonban valóságos elmaradt változattal az utcái életet délben. Nemesak hogy a szobában nem lehetett lámpafény nélkül mozogni, de künn az utcán is elkelt nagyon a gáz- és villanyfény. A villanyos kocsikban oly sötét lett egyszerre, hogy meg kellett gyujtani a villamos lámpákat, mintha csak beállott volna az este, de a járkelő közönséget is csak a villamos lámpája figyelmeztette a kocszi közeledtére. Az utcákban is kigyultak a lámpák. A teljes sötétség azonban készt, söt másfél óra multán ismét elhuzódott a fenyegető sötét felhők s a szokatlan déli sötétség egy óra után újra helyet engedett az őszi szürkületnek.

— **A pozsonyi egyetem.** Pozsony város törvényhatósági bizottsága rendkívüli közgyűlést tartott, amelyen elhatározta, hogy mindazokat a feltételeket, amelyeket a kultuszminiszter kitűzött a pozsonyi egyetem felállításához, teljesíti. A város készpénzben 3 millió koronával járul az egyetem felállításához, melynek létesítésekor az összeget teljes egészében az állampénztárba befizeti. Broly *Tivadár* polgármester bejelentése alapján nagy lelkesedéssel tudomásul vette a közgyűlés a szombaton a miniszterelnöknel és kultuszminiszternel tisztelgött küldöttség kedvező fogadtatásáról. Pozsony városnak az egyetem kérdésében elért sikerrel a törvényhatóság a jövő héten tartandó közgyűlésen fog foglalkozni.

— **Magyar mérnök katasztrófája Párisban.** *Henessy* Ferencz budapesti bányamérnök Párisban — mint egy távirat jelenti — a *Barbe*-boulevardon egy erősen megrakott ezénaszállító kocszi kerekei alá került és miután az egyik kerék átment a homlokán, *azonnal meghalt*. Holttestét a morgueba vitték.

— „Yes“ porcellán-pouder a legjobb és 5 korona.

— **Kitüntetések az Osztrák-Magyar Banknál.** A király buzgó és sikeres szolgálatuk elismeréséül tait *Gold Zsigmond*nak, az Osztrák-Magyar Bank főtanácsosának, a *Ferencz József*-rend középkeresztjéhez a csillagot, rohonci *Pranger* József udvari tanácsosnak, a bank vezértitkárnak, a másod osztályu vaskoronarendet, gölnczbányai *Eltsche* Viktor központi felügyelőnek a magyar királyi udvari tanácsosi címet, mindkettőjüknek díjmentesen, *Burger* Miksa főfelügyelőnek, a budapesti főintézeti értéktőzsdei képviselőjének, *Gollerits* László felügyelőnek, a győri fióktinteztet főnökének és *Schmid* Ágostonnak, a bank debreczeni fióktintezete váltóbirálójának a *Ferencz József*-rend középkeresztjét s végül *Csák* Károly hivatalosolgának az ezüst érdemkeresztet adományozta.

— **Eötvös Károly nyilatkozata.** Illusztris politikai és irodalmi kiválóságunk, Eötvös Károly, mindnyájunk büszkesége elvonulva tölti napjait. Most fordítják gyönyörű munkáit német nyelvre s bizonyosan külföldön is olyan megbecsülésben lesz része a szó és írás nagymesterének, mint a mi országunk határain belül. Eötvös szombaton este megjelent a központi demokrata-körben, ahol nagy ünneplésben részesítették. Ezt az alkalmat felhasználta Eötvös arra, hogy a visszavonulásáról szóló hírlapi közleményekkel foglalkozzék és a többi közt következőket mondta:

— Ahhoz, hogy az én koromban félreálljak pihenni, ehhez jogom van. Ahhoz, hogy a házamat eladjam és az irodámat megszüntessem, ez olyan privát dolgom, mely nem tartozik senkire. Én a közügyet nagyon sokáig szolgáltam, azonban én több szolgálatot tettem a köznek, mint az nekem és minthogy rossz üzlet volt reám nézve, tehát visszaléptem ettől az üzlettől. De nem örökre! Több mint egy esztendő óta influenza bánt, de mihelyt egészségem visszatér, ismét szolgálatba állok, hogy továbbra is a közügyeknek szenteljem erőmet. Mindig örömmel jövök a demokraták közé. Aki csak egy kissé figyelte az életemet és működésemet, tudhatja azt, hogy én egész életemen át igazán demokrata voltam. Átérve a politikai helyzetre, kijelentette, hogy bizonyos aggodalommal néz a nemzet jövője elé. Ami pedig a külpolitikánkat illeti, az nagy veszélyt rejt méhében. Nincs olyan hármass szövetség, amely a mi politikai szempontunkból megengedhetné azt, hogy a törököt szemünk láttára irtsák ki, pedig a vége az lesz. A törökökben mi egyetlen igaz szövetségest és barátot találhattunk volna válságos időkben. A demokraták közé azért is jön szivesen, mert ha az ország sorsa felett aggódik is, a székesfőváros intézőségében olyan férfiakat lát, akik nemes önzetlenséggel és nagy önfeláldozással, óriási munkával igyekeznek a polgárok érdekeit megvédelmezni és ez jól van így, mert példaként szolgál az országnak. E párt vezérével, *Vázsonyi Vilmos*sal sokszor viaskodott a multban, de a barátság közöttük sohasem szűnt meg, mert törekvése tiszta, nemes és működése példás volt. Eötvös beszédét lelkesen megélejezték.

— **A Kossuth-család régi sirja.** Kossuth Lajos és családja tagjai hamvainak elhelyezésére Budapest székesfőváros annak idején sorboltot építtetett a kerepesi temetőben, a Deák-mauzoleum tiszomszédságában. A Turinból és Genuából hozaszállított koporsókat itt helyezték el ideiglenesen és ide temették el *Ruttkayné* Kossuth Lujzát is. A mult évben a Kossuth-család elhunyt tagjainak hült temeit átszállították a Kossuth-mauzoleumba és azóta a régi sirbolt üresen áll. A temetőnek újabb rendezése következtében a régi sorboltot közelebb felássák és ezt a táblát is újabb sírhelyek számára parcellázzák.

— **Magyar fürdő idegen kézen.** Nagyszalontáról jelentik: bár *Lipthay* Frigyes uradalmában nagy vadászatokat rendez a tulajdonos, amelyen résztvesznek *Hohenlohe-Schillingfürst* herceg tátrai birtokos, *Tisza* István és *Tisza* Kálmán grófok, *Lázár* Margit és *Zsófia* grófnők és még többen. Itt tudni vélik, hogy *Hohenlohe* a vadászatokról Biharfüredre utazik, hogy a fürdő megvétele tárgyában tárgyaljon. A herceg környezetéből vett jelentés szerint *Hohenlohe* herceg Biharfüredből világfürdőt akar fejleszteni.

— **A sördrágítás ellen.** A debreczeni vendéglősök és kávécsok ipartársulata rendkívüli közgyűlésen hevesen kikelt a sörárak indokolatlan emelése ellen. Elhatározták, hogy mozgalmat indítanak egy debreczeni sörgyár létesítése tárgyában. Tiltakoztak továbbá a munkásbetegségélyző pénztár amaterve ellen, hogy a pénzerek borraalója után illetéket szedjenek.

— **Főhercegi vadászatok.** Kisjenőről jelentik: A verőfényes őszi időt hirtelen zimankós idő váltotta fel. A főhercegi vadászatok ma reggel Búnkuton vették kezdetüket, hova a kora reggel órákban különvonat vitte a vadásztársaságot, mely mindvégig lelkes hangulatban vadászott. A meghívott vendégek közül Keltz kamarás apósa, Klobusitzky halála miatt és gróf Zichy Kázmér betegsége miatt elmaradtak és helyettük gróf Wenckheim László orsz. képviselő és báró Nécsy Miklós vesznek részt. Terítékre került 594 nyul, 2751 fácán, 84 fogoly és különféle vad.

— **A jövendő trónörökös pár nászutja.** Szerajevből táviratozzák: *Károly Ferencz József* főherceg és felesége *Visokoban* megszakította útját és *Ferstel* kerületi főnök kalauzolásával megtekintette az ott pusztított tűz színhelyét. A fenségeket épp úgy, mint Szerajevban, meleg fogadtatásban részesítette a lakosság. — Bécsből jelentik: *Károly Ferencz József* főherceg és neje, *Zita* főhercegné asszony nászutjukról este visszaérkeztek Bécsbe és a pályaudvarról az Augarten-palotába hajtottak, ahol ünnepélyesen fogadták őket.

— **A Hírlapírók Nyugdíjintézetéből.** A Magyarországi Hírlapírók Nyugdíjintézetének igazgatósága vasárnap ülést tartott. A tanácskozást dr. *Heltai Ferencz* elnök vezette, aki nagyon melegen üdvözölte *Barát Ármint* királyi tanácsost, igazgatósági tagot abból az alkalomból, hogy a miniszterelnöki sajtóirodának élére került és azóta most először jelenik meg az igazgatóság ülésén. Kiemelte a sajtóiroda főnökének egyéni kiválóságait és rokonszenves tulajdonságait, amelyek kedvelté tették nemcsak a vidéki sajtó körében, ahol évtizedekig működött, hanem itt a fővárosi hírlapíróknál is. Szeretettel és szívesen köszöntötte az elnök, mint új igazgatósági tagot *Krausz Simont*, aki adományára révén a Nyugdíjintézetnek egyik legnagyobb alapítója. *Barát Ármint* is, *Krausz Simon* is megköszönték a közvetlen üdvözlést, amire dr. *Heltai Ferencz* elnök bejelentette, hogy gróf *Khuen-Héderváry* Károly miniszterelnök a királyi magyar miniszterelnökség nevében négyezer koronás alapítvánnyal gyarapította a nyugdíjintézet jubiláris gyűjtését. A miniszterelnök ezzel a cselekvéssel buzdító példával jár elől és előmozdítja a hírlapírók nyugdíjintézetének mostani ünnepi mozgalmát. Az igazgatóság gróf *Khuen-Héderváry* Károly miniszterelnöknek ezért az alapítványért hálás köszönetét fejezi ki és elrendeli, hogy levele, amelyben a hírlapírók hivatásról oly megértően és nagy elismeréssel nyilatkozik, a jegyzőkönyvbe kerüljön. Az igazgatóság egyértelműen köszönetet mond dr. *Friedrich Tivadarnak*, a Pester Lloyd szerkesztőjének azért a nemes buzgóságáért, amelylyel a jubiláris gyűjtést támogatja és köszönetet mond *Lányi Zsigmondnak*, a Budapesti Tudósító szerkesztőjének is, aki szintén ilyen értelemben közreműködött. Az igazgatóság az intézet tagjait felvette: *Habár Mihályt* (Friss Újság), dr. *Pogány Józsefet* (Friss Újság) és dr. *Bányai Elemért* (Pesti Napló) az első osztályba, *Seress Gyulát* (Az Est) és *Szabócs Bálintot* (Budapesti Tudósító) a második osztályba, *Békási Jenőt* (Vidéki Lapok) a második és harmadik osztályba. Az intézet igazgatósága mai ülésében a jubiláris-gyűjtéssel kapcsolatban és az itt még várható eredmények reményében foglalkozott az özevnyi nyugdíjak felemelésének kérdésével és elrendelte az erre vonatkozó matematikai számítások legsürgősebb megkezdését. Az igazgatóság tudomásul vette, hogy gróf *Károlyi Mihály* országgyűlési képviselő, az O. M. G. E. elnöke alapítványi jogán az igazgatóságba küldötte *Budai Barnát*, az O. M. G. E. titkárát és a Köztelek szerkesztőjét, a Magyar Agrár- és Járulékbank ugyanezen a jogon küldötte az igazgatóságba dr. *Fellner Frigyes* igazgatót. Az igazgatóság végül segélyeket szavazott meg a *Bródy Zsigmond* százezer koronás alapból.

— **Öngyilkos újságkiadó.** Hannoverből táviratozzák: Dr. *Jaenecke Miksa*, a német újságkiadók egyesületének elnöke és a Hannoverscher Kurier kiadója tegnap éjjel gyogyíthatatlan betegsége miatt öngyilkosságot követett el.

— **Magyar tudós előadása Bécsben.** A bécsi Anthropologiai Társaság legutóbbi ülésén nagyszámú és előkelő közönség jelenlétében dr. *Schweiger* Alajos egri rabbi a magyar regös-énekekről olvasott fel. A felolvasást, amelyet az előadó vetített képekkel illusztrált, a jelenvolt nagyszámú közönség nagy tapsal honorálta.

— **A kolera.** A belügyminisztérium közegészségügyi osztályától vett értesítés szerint a torontálmezei Kumán községből két koleragyanus megbetegedést jelentettek.

— **Oroszországi éhínség.** Pétervári jelentés szerint Oroszország északi vidékein, főleg Orenburg kormányzóságban borzasztó éhínség tört ki, mert a nép rossz termés miatt kénytelen volt tudni barmain. Az éltifusz szörnyen pusztít.

— **Marx Károly leánya öngyilkos.** Marx Károly, a „Kommunista kiáltvány” világhírű szerzője 1888-ban halt meg távol a hazájától, Londonban. És most huszonnyolc évvel később a halálba követte a leánya a férjével együtt, aki a legnagyobb rajongója, legigazibb híve volt. Párisi távirat jelenti, hogy Marx Károly leánya, Lafargue szocialista képviselő neje az urával együtt ciziankálit ivott és azonnal meghalt. Marx Károly, aki családjával együtt igen sokat hányódott és hol Berlinben, hol Párisban, Brüsszelben, majd pedig Londonban élt és dolgozott, párisi tartózkodása alatt ismerkedett meg Lafargue-al, aki egyike volt a legtehetségesebb fiatalabb híveinek. Lafargue, a marxista képviselő nőül vette a nagy szocialista leányát, akivel évek óta egy kisebb francia mezővároskában, Draveilleben élt. Az öngyilkos házaspár levelet is hagyott hátra. Ebben a szomorú irásban tudtára adják a hatóságoknak és a világnak, hogy közös akaratukkal mennek a halálba. A képviselő, Marx eszméinek egyik harcosza és örököse előrehaladott paralízisben szenved és nem akarja megérni teste összeomlását, hát inkább a halált választja. Az asszony pedig, Marx leánya nem akar egyedül élni, mert összeforrott elveiben, hitében az urával és szívesen követi a halálba. A házaspár különben nem volt fiatal: Lafargue és neje tul volt már az ötvenedik esztendőjén. Igen érdekes az is, hogy Marx Károly családjában nem ez az első öngyilkosság. Egyik leánya, Eleonora, évekkel ezelőtt öngyilkos lett. Az öngyilkos szocialistavezér hatvankilenc éves volt s már régen eltűnt a politikai közéletből. 1891-ben Lille választotta meg, de két évvel később kibukott a parlamentből s azóta csak publicisztikai téren dolgozott és pártkongresszusokon szerepelt. Lafargue Kuba szigetén született francia szülőktől, de nagyatyja néger, nagyanyja indián volt. Az öngyilkos szocialistavezér egész tetemes vagyonát a párt agitációjára áldozta.

— **Eltűnt automobil-szélhámos.** Budapest jobb polgári köreiben kinos feltűnést keltett ma *Heppen Sándor*, egy urfi családból való fiatalembernek az eltűnése. *Heppen Sándor*, *Heppen Antal* köztisztviselőben álló kuriai tanácselnöknek a fia, beltagja lett a Magyar Automobilforgalmi R.-T.-nak, amely az ő alapítása volt. Automobilokat, különböző alkatrészeket és drága felszereléseket vett hitelbe, amelyeket potom pénzen elkötyavetyélt. Nagy lábon élt, rendes látogatója volt az éjszakai mulatóknak és ez az élet sok pénzébe került. A türelmetlen hitelezők feljelentést tettek ellene és *Heppen Sándort* mára idézték be a rendőrségre. Azonban az idézést nem tudták neki kézbesíteni, mert a fővárosból eltűnt. A rendőrség körözi.

— **Egy színésznő öngyilkossági kísérlete.** Ma este tíz órakor, színházi előadás után a Királyszínház egyik öltözőjében öngyilkossági kísérletet követett el a színház egyik női tagja: *Boros Giza*. — Opiumot ivott. Az est az öltözőkben nagy szenzációt keltett, azonnal orvosért küldtek, aki első segélyben részesítette az életunt nőt. Ezután a mentők beszállították a Rókus-kórházba. A fiatal leány állítólag azért akart meghalni, mert összekocczant mostohaapjával *Wallenstein* Ábrámmal, egy másik verzió szerint pedig a szűkös anyagi viszonyok dlől akart a halálba menekülni.

— **Czégváltás.** Temesvárról jelentik: A Gyártelep Söröződe Részvénytársaság vasárnap *Elek Pál* udvari tanácsos elnöklésével tartotta meg idei rendes közgyűlését. A 164.457.59 koronát kitevő tisztanyereségből az egymillió korona alapítéke után 150.000 korona osztalék kerül kifizetésre. 9857.95 koronát pedig új számlára vezetnek át. Elhatározta egyben a közgyűlés, hogy a vállalat eddigi czégzövegét *Temesvári Polgári Söröződe Részvénytársaság* czégre változtatja meg. Végül felhatalmazást nyert az igazgatóság, hogy a vállalat tulajdonát képező több mint 68.000 négyzetföld területű telek nagyobb részét, mely házépítési célokra kiválóan alkalmas, értékesítse és e célból egy Temesvári Építő- és Telek-Részvénytársaságot alapítson.

— **Milliók sikkasztás a török pénzügyminisztériumban.** Konstantinápolyi jelentés szerint a török pénzügyminisztériumban nagy sikkasztást fedeztek fel. A tressorokból állítólag három millió hiányzik. A vizsgálat a legnagyobb titokban folyik, de a bűnösöknek eddig nincs nyomuk.

— **Halász Ede halála.** Nem volt nevezetes ember, csak az éjszakázó bohém-emberek ismerték és az Operaház, amelynek derék, használatos énekese volt. Halász Ede elég rendes viszonyok között élt, szépen eltartotta *Izabella-utca* 60. szám alatti lakó édesanyját, aki iránt nagy gyöngédséggel és szeretettel viseltetett. Annnyira, hogy külön hónapos-lakást bérelt az Ügynök-utca 32. számú házban arra az esetre, hogy ha éjszakánként későn menne haza, ne zavarja övét. Halász Ede szombaton éjjel három óráig még rendes kávéházi társaságban időzött, majd az egyik ismerősét hazakísérte s négy óra tájban reggel hazament és lefeküdt. Vasárnap este tíz órakor *Dombai Erzsébet* takarítónő bement a szobájába, hogy ágyazzon. Amikor kinyitotta az ajtót és az előszobába lépett, fojtó gázzzagot érzett. Berohant *Tompa József* házmeesterhez, aki rendőrt hívott és bementek a szobába. Ott találták a földön fekvő, a gázkályha mellett alsórúhában Halász Edét. A mentőket hívták, akik konstataálták, hogy az operaénekes meghalt. Gázmérgezés ölte meg. Halász Ede tele volt életkedvvel, úgy hogy öngyilkosság esete ki van zárva. A legvalószínűbb az a föltevés, hogy az almos fiatalember meg akarta gyújtani a gázkályhát, de később megelégedve arról, hogy nyitvafelejtette a gázcapot, lefeküdt aludni. Majd felebredt, ki akart rohanni a szobából, de elvesztette eszméletét, összeesett és meghalt. Holttestét a bonczitani intézetbe vitték. Halász Ede halála élénk részvétet keltett egy barátai, mint színésztársai körében, valamint az Operaházban, amelynek kötelességtudó, ambíciózus tagja volt. Kitzte a gyászlobogót az Országos Színészegyesület is, amelynek agilis munkása volt közgyűlések alkalmával. Halász Ede tizenkét év előtt kezdte pályáját a Népszínház kórusában, majd érczes baritonhangjával több vidéki színpad énekese volt, de rokonsága miatt visszatért Budapestre és az Operaház kórusába szerződött. Öszinte sajnálkozás fogja utolsó útjára kísérni.

— **Vidéki hírlapírók gyűlése.** Szolnokról jelentik: A Vidéki Hírlapírók Orsz. Szövetségének Jász-Nagykun-Szolnokmegye területén lakó és működő rendes tagjai vasárnap Szolnokon gyűlést tartottak, melyen megalakították a V. H. O. Sz. szolnoki választmányát. A választmány elnökéül *Varga Jánost*, az Újság politikai napilap felelős szerkesztőjét, alelnökül *Bálint Hugót*, a Közgazdasági szaklap felelős szerkesztőjét választotta meg. A megalakulás után elhatározta a választmány, hogy a vármegye törvényhatósági bizottságához kérvényt nyújt a V. H. O. Sz. betegsegélyező pénztárának anyagi támogatása érdekében és hogy a szolnoki *Damjanich-szobor* leleplezése alkalmával díszes Damjanich-almot ad ki, melynek fövedelmét a szoboralap javára szánja. A gyűlésről táviratilag üdvözölték *Barát Ármint* sajtófőnököt, a V. H. O. Sz. tiszteletbeli elnököt, *Szávay Gyula* elnököt és *Palócz László* szövetségi titkárát.

— **Az ékszerbolt betörői.** Pénteken, mint már jelentettük, Pancsován betörték *Fischer Miksa* ékszerész üzletébe és onnan negyvenháromezer koronát érő aranyékszert loptak el, órákat, láncokat, fülbevalókat, gyűrűket és karperceket. A pancsovai rendőrség vasárnap táviratban értesítette a főkapitányságot, hogy a betörést valószínűleg két ember követte el. Az egyik huszonöt-huszonnyolc éves barna, kis bajuszu, középtermetű, vézna, halkán beszél, kemény kalapot, sziurke felöltőt visel, a másik középtermetű, erősebb, az arca vöröses színű, sebhelyek vannak rajta, bajusza vöröses, ápolatlan, barnás színű télikabátot, zöldes vadászkalapot visel. Mindkettő az ottani zálogházakban több ékszerrel elzálogosított a lopottak közül s ekkor a halkabban beszélő az egyik zálogházban *Kalmár* budapesti lakosnak, a másik zálogházban *Klein József* szegedi lakosnak mondta magát. Az elzálogosított tárgyakról kiállított zálogjegyeket a pancsovai rendőrség később összetépvé, egy angol fesztítő vésővel és egy harmadikhetes számú keménygallérral együtt egy fetelep félreeső részén megtalálta. A véső teljesen új, rajta egy K betű és 95-ös szám van. Megállapította a pancsovai rendőrség, hogy ezt a vésőt nem Pancsován vásárolták. Valószínű, hogy a betörők Budapest felé menekültek. A rendőrség a betörőket nyomozza.

— **Házasság.** Szárhegyi Bajna Árpád városi aljegyző eljegyezte *Bénessy Erzséket*, *Bénessy Albert* földbirtokos leányát Gyergyószentmiklóson.

Vágvecei *Wellisch* Alfréd műépítész, országos középítési tanácsos leánya, *Erzsébet* vasárnap kötött házasságot dr. *Schreyer* Endrével, a Magyar Kereskedelmi Hitelbank ügyvezető igazgatójával. Az esküvőn részt vett a főváros politikai, közigazdasági és társadalmi kitünőségeinek legjava s elhalmozta szerencsekivánságaival az ifjú pár.

Szöke Miklós, a győri vagongyár anyagbeszerzési osztályának főnöke és *Náday Gizella* vasárnap házasságot kötöttek.

A trafik csödjé. Szinte havonként konstans statisztikai adatok alapján, hogy mennyire szerencsétlen gondolat volt a dohányárak emelése. Ma már határozottan állíthatjuk, hogy Lukács László pénzügyminiszter reformja a kutba esett: a dohányárak emelése révén várható összegtöbblet meg sem közelíti azt az óriási vagyont, amelyet Lukács miniszter feltételezett. Ebből az összegből ugyan legfeljebb, ha hajókéményekre telik, de Dreadnought-ot ugyan nem építenek belőle. A dohányjövődéki központi igazgatóság most teszi közzé a dohányárak ez év január elsejétől szeptember végéig terjedő statisztikáját. Ez alatt az idő alatt — a statisztikai számadatai szerint — 20.014 kilogramm burnót fogyott el, ami 9.1 százalék *esésnek* felel meg. Pipadohányból 450.884,654 csomag kelt el; itt 1.8 százalék *esés* mutatkozik. A szivarok közül regalitásból 2.884,100 darab, trabukkóból 21.890,100 darab, britannikából 14.051,600, millaresből 1.065,900, operasból 2.659,700, kubából 62.534,800, rositából 5.777,800, portorikóból 77.003,896, virginiből 7.271,950, brasil virginiből 763,000. Egyes külföldi szivarból 199.888,370, rövid szivarból 20.286,487, deliciasból 669,395, és Veev Longsből 822,750 darab kelt el. Ebből is látni, hogy dohányból nehezen lesz hadihajó, még az államláztartás boszorkánykonyháján is. Csupán a cigarettáknál mutatkozik négytized százalék emelkedés a fölemelt dohányárak hatása abban nyilatkozik, hogy a kisebb fogyasztás mellett is 6.4 százalékkal emelkedett a bevétel végösszege. Természetes, hogy ez semmiképpen sem fűdi azokat a reményeket, amelyeket a kormány az árfelemelésből fűzött.

A leánykereskedő áldozata. Kaposvárról jelentik: A kaposvári rendőrség táviratot kapott a debreczeni rendőrségtől, hogy a keresett Peteresz Vera Ilona volt kaposvári nevelőnő, ki Hafez ben Abdurahman kairói veszedelmes leánykereskedő kezeibe került, szombaton Debreczenben volt egy huszárhadnagynál és este elutazott. Azt hiszik, hogy Bécsbe ment. A pozsonyi rendőrség táviratilag pontos személyleírást kért Peteresz Vera Ilonáról. Pozsonyban azt hiszik, hogy nyomukban vannak és valószínűleg elfogják.

Eletuntak. Az éjszaka a Lánczhidon egy téli kabátot, egy zöld kalapot és keztyűt találtak. A kabátban munkakönyv volt, amely Letz Antal pincér nevére volt kiállítva. Valószínű, hogy az illető a Dunába ugrott. — Vasárnap reggel Kéri Mihály huszonhárom éves kőművesegéd a Szugló-ut 14. szám alatti lakásán szíven lötte magát és nyomban meghalt. Holttestét a törvényszéki orvostani intézetbe vitték. Tettének okát nem tudják.

Halálozás. Kocourek Ferenc kir. tanácsos, a koronás arany-éremkereszt tulajdonosa, nyug. állat-egészségügyi felügyelő, hosszú, kinos szenvedés után, életének 71. évében jobblétre szenderült Orosvárott.

Andriks Antal belügyminiszteri osztálytanácsos és neje gálzécsi Ritók Margit leánya, Andriks Irén november hó 24-én éjjel háromnegyed 11 órakor, életének 23-ik évében hosszas szenvedés után meghalt. Temetése nagy részvét mellett vasárnap délután volt a farkasréti temető halottasházából.

Özv. Káson-Jakabfalvi és Borszeghi László Gyuláné, Röll Vilma 53 éves korában meghalt. Tegnap temették a kerepesi-ut melletti temető halottasházából és ugyanabban a temetőben helyezték örök nyugalomra.

Schobinger svájci belügyi osztályvezető mult éjjel Bernben meghalt.

Pietsek Lajos tanár, író, Berlinben meghalt.

A Párisi Nagy Áruházban e hét vasárnapján kivételes áron hirdették Mikulás, ajándéktárgyak e héten szombat estig érvényesek.

x Royal-Orfeum, Budapest, Erzsébet-körut 21. sz. Színházi és variété műsor. Kezdeté 8 órakor.

x Czim- és reklámtáblákat, nemesi címereket készít Harsányi László, Budapest, VII., Hungária-körut 155. Telefon 170-12.

x Bob hashajtó a legkellemebb, 10 fillér.

x Fodor-féle vívóterem a Koronaherceg-utca 3. szám alatt a főváros legnagyobb és legjobban felszerelt torna- és vívóterme. Különös gond fordítanak a gyermektorna- és vívásra.

x Pyramon cipőkrém és a drágaság. Nagy megtakarítást érhetünk el, ha Pyramon cipőkrémmel tisztítjuk cipőinket, mert ez nemesek tükörfényessé, puhává és vízhatlanná teszi a cipőt, hanem még rendkívül tartóssá teszi és használatban nagyon takarékos, ennélfogva olcsó.

x Ha hüllésből eredő fej-, vagy fogfájás gyöttri, küszvényben, vagy eszuban szenved: leghamarább megszabadul tőle, ha a „Borolin” és „Borolin”-szappant használja. E csodás hatású házi-szerről bővebbet mond a mai számunkban közölt „Borolin”-hirdetés.

x A szerelem hatalma a cizme a Nordisk Films Co. legújabb szenzációs mozgófilmjének, amely teljesen új műsor keretében kerül hétfőtől kezdve színes az Apolló Színházban. E remek színmű szerzője Fred Korgsen, szereplői a kopenhági dán királyi színház világhírű tagjai.

SZÍNHÁZ ÉS MŰVÉSZET.

Hubai és a magyar dicsőség.

Budapest, november 27.

A sajtóban úgy, mint zenei körökben nem minden tendenzia nélkül foglalkoznak a római nemzetközi hangversenyyel. Kommentálják és meglehetősen kiszérik, hogy Medek Anna és Sándor Erzsébet operai tagoktól Mészáros igazgató megtagadta a közreműködésre vonatkozó engedélyt azzal az indoklással, hogy a két művész távozását nem engedheti meg mert az Operaház munkarendje akképen van beosztva, hogy közreműködésüket nélkülözni nem tudja.

Ez így magában elég érthető dolog volna, ha bizonyos körök nem törekednének mindent, ami az Operaház körül történik, más szemüvegen át nézni és más színben megvilágítani. Azoknak a köröknek nem tetszik a dolog, akik ebből az alkalomból is szeretnék Mészáros Imrét állásából kiugratni. Szuggérálni akarják a miniszternek, hogy Mészáros tönkretette a római zeneünnepély sikerét és makacsodásával veszélyeztette a hangversenyek tulajdonképpeni fénypontjait.

Mindenekelőtt tudni kell, hogy Hubai Jenőt kérték fel a római koncertek rendezésére. Ő maga mellé vette Dohnányit és Vecsey Ferit és keresett még két művészt is. Mihelyt azonban Hubai Jenőnek némi nehézségei támadtak és megmagyarázták neki, hogy az említett két művészt nem nélkülözheti Mészáros igazgató, Hubai nyilatkozni és toporzékolni kezdett. Célzásokat tett arra, hogy úgy látszik, Mészáros Imre igazgató nem tudja neki elfelejteni azt a cikket, amelyet ő annak idején a „Pester Lloyd”-ban elírt és nem törekszik, hogy az ő véleménye róla megváltozzék.

Hubai Jenőről mindenki tudja, milyen barátja a magy. kir. Operaháznak. De mindenki tudja azt is, hogy miért? Egyszerűen, mert Hubai Jenő egyik rossz operát komponálta a másik után; egyik megbukott a másik után és most megint írt egy rossz operát s az Operaház igazgatója természetesen nem szívesen látja, hogy folytonosan Hubai Jenő-féle operák kompromittálják a dalszínházat. És ezzel bizonyosan nagyobb szolgálatot vél tenni Hubai Jenőnek, mint amilyen szolgálatokat Hubai Jenőtől valaha Mészáros Imre kért. De nem ez a fontos a jelen esetben. Fontos az, hogy milyen módon dolgozza ki Hubai Jenő az ő koncert-programmait.

Nincs abban kétség, hogy Sándor Erzsébet asszony a legnagyobb művésznők egyike és értjük, hogy ő a római koncerten tényleg nagy sikereket érne el és dicsőséget szerezne a magyar névnek. De miért kell mindennek felfordulnia Medek Anna asszony miatt? Medek asszony kétségkívül igen használható tagja az Operának; nagyon muzikális és nagyon megbízható művész. De hogy Medek Annát senki sem tudja pótolni, ezt ugyebár nem hiszi el Hubai Jenő urnak senki?

Miért olyan megoldhatatlan tehát a dolog, ha Mészáros Imre más művésznőket akar ajánlani Hubai Jenőnek, azt egyedül Hubai Jenő tudná megmagyarázni. Csak tökéletes rosszindulattal és mindjárt hozzáfűzhetjük: Hubainak azzal az inszinuációjával, hogy Mészáros nem tudja elfelejteni a „Pester Lloyd” cikket.

A valóság azonban az, hogy Mészáros a „Pester Lloyd” cikket már régen elfelejtette; sőt még csak nem is törődött vele. Hubai Jenő azonban, akinek a „Pester Lloyd”-ban megírt cikke miatt nagy kellemetlenségei voltak felettes hatóságával és akit a társadalom legnagyobb nyomatékkal elítélt brutális támadásáért, Hubai Jenőnek több oka volt a „Pester Lloyd” cikket el nem felejtetni, mint Mészáros Imrénék.

Talán elérkezett már az ideje annak, hogy a közvélemény leszámoljon azzal, hogy Hubai Jenő ne avatkozzék az Operaház ügyeibe és hogy maradjon a Zeneakadémia tanárának; hagyja a magyar művészetet! Bizza annak a fejlesztését azokra, akik ebben minden skandalum a csárdajelenetek nélkül

eddig is fáradoztak és akik nem folyton azon spekulálnak, hogyan tudnának azoknak a körtöknek kellemetlenkedni, amely körök az ő kompozícióit nem akarják minden bírálat nélkül remekműveknek elismerni.

(e. a.)

(*) Az U. M. Z. E. első hangversenye. Az elmúlt tavasszal szerepelt ez a négy betű, amely az Uj Magyar Zene-Egyesület rövidítése, először a nyilvánosság előtt egy hirdás címében. Szólt pedig ez a hirdás egy küldöttségről, amelyet Herczeg Ferenc vezetett gróf Zichy János kultuszminiszter elé, hogy az szóban és írásban bejelentse az U. M. Z. E. megalakulását és megízlelésre méltó intenczióit. A modern magyar zenei törekvések legkiválóbb képviselőiből alakult egyesület évi 135 ezer korona támogatást kért az államtól, melynek ellenében kötelezte magát a Nemzeti Színház zenekarának bevonásával nagy szimfóniai zenekar szervezésére, évenként nyolca nagy hangverseny, husz ifjúsági és ugyanannyi répszerű zeneest rendezésére, olyképen, hogy emellett hetenként két estét át a Nemzeti Színház rendelkezésére is áll a zenekar, nyáron át pedig felváltva a Margitszigeten, az Artézi-fürdőben és az Állatkertben játszik. Bárczy István polgármesternek egyébként is régi kedves terve, egy városi zenekar szervezése, illy módon szintén megoldást nyert volna. Minthogy azonban már régebről van egy zenekar, mely az állam busás támogatását élvezi, az új egyesület kérdésének teljesítése lehetetlen volt. Az alakulás azonban megtörtént, az U. M. Z. E. csendesen dolgozott tovább és ma, egy öt estére tervezett hangversenysorozat első estéjén újból hangsúlyozza létezését a nyilvánosság előtt. Nagy zenekar, a mult szép álma helyett csak egy fekete zongora terpeszkedett a Royal-terem pódiumán, szívesen látott hangszer az orkeszter polifóniája helyett akkor, ha olyan művész szólaltatja meg, mint Bartók Béla, aki férfias energiával, technikai tudásának teljes kiaknázásával a tizenhatszázad század elején élt nagy olasz és francia zeneszerzők feledésbe merült, sőt nem is ismert alkotásait interpretálta. Aféle „történeti” hangverseny volt a szónak száraz, akadémikus mellékíze nélkül, a kompozíciókat bevono pókháló régi bronzok némes patinájára emlékeztetett, mely előtt a műértő tisztelettel vegyült csodálattal merül áhitatba. — Mennyi szellemes ötlet, friss téma, fel nem használt motívum szökellik fel Scarlattit hét zongorapróságának, mindegyikében, milyen eszritvel, meglepő egyszerűséggel és akármilyen modern „Tonmaler”-t megsejyentítő hűséggel ábrázolja Rameau, a „nagy” francia a szemetesipegető, kicsinyelt hívogató tyúk kotkodácsolását, vagy a gracióz Coupe-rint a tereferelő asszonyokat, a légy zümmögését és a csata lármaját a mai zenekar nagy batteriája és raffinementjai nélkül azon az egy hangszeren! — Igénytelen, a mai zongoratechnika korában minden pianista részére hozzáférhető darabok, melyekkel azonban Bartók pompás dinamikájá, szédültes tempói mélyeséges, megkapó művészi revelációkat váltottak ki ma este és sokkal nagyobbak tánt fel éppen ezekben az apróságokban mérhetetlen művészete, mintha egy szövevényes, modern zongorakoncertben hallottuk volna ismét. A zongorasámok között Róna Dezső, a Népopera fiatal baritonistája régi magyar népdalokat énekelt. Nem kurucznotákat, nem csinált, műnépdalokat, hanem olyanokat, melyek a magyar rónán, vagy a zöldelő bércek között termettek, mint a mezei virágok s melyek a folklorista tudós szemével, de a természetért rajongó poéta tudós szívvel gyűjtöttek össze Bartók Béla és Kodály Zoltán. Az ő gyűjtésük nem csupán a dallam pontos feljegyzéséből áll, nem akarnak hatalmas népdal-szótárt összeállítani, az igazi népdalnak a nagyközönséggel való megismertetését és megkedveltetését tűzték ki célul, kiválogatják gyűjtésük legjavát és zenei feldolgozással viszik közelebb a közönség ízléséhez. Az ő művészi harmonizálásának érdeme, hogy a mezőről hozott nóta nem fél-szeg és szorongó a városi öltözetben és a hitelesen feljegyzett eredeti dallam mellett a zongorakiséret pótolja az elvesztett mezőt és falut.

— **Főhercegi vadászatok.** Kisjenőről jelentik: A verőfényes őszi időt hirtelen zimankós idő váltotta fel. A főhercegi vadászatok ma reggel Bánkúton vették kezdetüket, hova a kora reggel órákban különvont vitte a vadásztársaságot, mely mindvégig lelkes hangulatban vadászott. A meghívott vendégek közül Keltz kamarás apósa, Klobusitzky halála miatt és gróf Zichy Kázmér betegsége miatt elmaradtak és helyettük gróf Wenckheim László orsz. képviselő és báró Vécsey Miklós vesznek részt. Terítékre került 594 nyul, 2751 fácán, 84 fogoly és különféle vad.

— **A jövőendő trónörökös pár nászutja.** Szerajevóból táviratozzák: *Károly Ferenz József* főherceg és felesége *Visokoban* megszakította útját és *Ferstel* kerületi főnök kalauzolásával megtekintette az ott pusztított tűz színhelyét. A fenségeket épp úgy, mint Szerajevóban, meleg fogadtatásban részesítette a lakosság. — Bécsből jelentik: *Károly Ferenz József* főherceg és neje, *Zita* főhercegné asszony nászutjukról este visszaérkeztek Bécsbe és a pályaudvarról az Angarten-palotába hajtottak, ahol ünnepélyesen fogadták őket.

— **A Hirlapirók Nyugdíjintézetéből.** A Magyarországi Hirlapirók Nyugdíjintézetének igazgatósága vasárnap ülést tartott. A tanácskozást dr. *Heltai Ferenz* elnök vezette, aki nagyon melegen üdvözölte *Barát Ármint* királyi tanácsost, igazgatósági tagot abból az alkalomból, hogy a miniszterelnöki sajtóirodának élére került és azóta most először jelenik meg az igazgatóság ülésén. Kiemelte a sajtóiroda főnökének egyéni kiválóságait és rokonszenves tulajdonságait, amelyek kedvelté tették nemcsak a vidéki sajtó körében, ahol évtizedekig működött, hanem itt a fővárosi Hirlapiróknál is. Szeretettel és szívesen köszöntötte az elnök, mint új igazgatósági tagot *Krausz Simont*, aki adományára révén a Nyugdíjintézetnek egyik legnagyobb alapítója. *Barát Ármint* is, *Krausz Simon* is megköszönték a közvetlen üdvözlést, amire dr. *Heltai Ferenz* elnök bejelentette, hogy gróf *Khuen-Héderváry* Károly miniszterelnök a királyi magyar miniszterelnökség nevében négyezer koronás alapítvánnyal gyarapította a nyugdíjintézet jubiláris gyűjtését. A miniszterelnök ezzel a cselekvéssel buzdító példával jár elől és előmozdítja a Hirlapirók nyugdíjintézetének mostani ünnepi mozgalmát. Az igazgatóság gróf *Khuen-Héderváry* Károly miniszterelnöknek ezért az alapítványért hálás köszönetét fejezi ki és elrendeli, hogy levele, amelyben a Hirlapirók hivatásról oly megértően és nagy elismeréssel nyilatkozik, a gyűjtőkönyvbe kerüljön. Az igazgatóság egyértelműen köszönetet mond dr. *Friedrich* Tivadarnak, a Pester Lloyd szerkesztőjének azért a nemes buzgóságáért, amely a jubiláris gyűjtést támogatja és köszönetet mond *Lányi Zsigmond*nak, a Budapesti Tudósító szerkesztőjének is, aki szintén ilyen értelemben közreműködött. Az igazgatóság az intézet tagjainak felvette: *Habár Mihályt* (Friss Újság), dr. *Pogány Józsefet* (Friss Újság) és dr. *Bányai Elemért* (Pesti Napló) az első osztályba, *Seress Gyulát* (Az Est) és *Szabolcs Bálintot* (Budapesti Tudósító) a második osztályba, *Békási Jenőt* (Vidéki Lapok) a második és harmadik osztályba. Az intézet igazgatósága mai ülésében a jubiláris-gyűjtéssel kapcsolatban és az itt még várható eredmények reményében foglalkozott az özvegy nyugdíjak felemelésének kérdésével és elrendelte az erre vonatkozó matematikai számítások legsürgősebb megajtását. Az igazgatóság tudomásul vette, hogy gróf *Károlyi Mihály* országgyűlési képviselő, az O. M. G. E. elnöke alapítvány jogán az igazgatóságba kiküldötte *Budai Barnát*, az O. M. G. E. titkárát és a Köztelek szerkesztőjét, a Magyar Agrár- és Járdekbank ugyanezen a jogon kiküldötte az igazgatóságba dr. *Fellner Frigyes* igazgatót. Az igazgatóság végül segélyeket szavazott meg a *Bródy Zsigmond* százezer koronás alapból.

— **Öngyilkos újságkiadó.** Hannoverből táviratozzák: Dr. *Jaenecke* Miksa, a német újságkiadók egyesületének elnöke és a Hannoverscher Kurier kiadója tegnap éjjel gyógyíthatatlan betegsége miatt öngyilkosságot követett el.

— **Magyar tudós előadása Bécsben.** A bécsi Anthropologiai Társaság legutóbbi ülésén nagyszámú és élénk közönség jelenlétében dr. *Schweiger* Alajos agri rabbi a magyar régős-énekekről olvasott fel. A felolvasást, amelyet az előadó vetített képekkel illusztrált, a jelenvolt nagyszámú közönség nagy tapsal honorálta.

— **A kolera.** A belügyminisztérium közegészségügyi osztályától vett értesítés szerint a torontalmegyei Kumán községből két koleragyanus megbetegedést jelentettek.

— **Oroszországi éhínség.** Pétervári jelentés szerint Oroszország északi vidékein, főleg Orenburg kormányzóságban borzasztó éhínség tört ki, mert a nép rossz termés miatt kénytelen volt tudni barmain. Az éhínség szörnyen pusztít.

— **Marx Károly leánya öngyilkos.** Marx Károly, a „Kommunista kiáltvány” világhírű szerzője 1883-ban halt meg távol a hazájától, Londonban. És most huszonnyolcz évvel később a halálba követte a leánya a férjével együtt, aki a legnagyobb rajongója, legigazibb híve volt. Párisi távirat jelenti, hogy Marx Károly leánya, Lafargue szocialista képviselő neje az urával együtt ciankálit ivott és azonnal meghalt. Marx Károly, aki családjával együtt igen sokat hányódott és hol Berlinben, hol Párisban, Brüsszelben, majd pedig Londonban élt és dolgozott, párisi tartózkodása alatt ismerkedett meg Lafargue-al, aki egyike volt a legtehetségesebb fiatalabb híveinek. Lafargue, a marxista képviselő nőül vette a nagy szocialista leányát, akivel évek óta egy kisebb francia mezővároskában, Draveilleben élt. Az öngyilkos házaspár levelet is hagyott hátra. Ebben a szomorú irásban tudtára adják a hatóságoknak és a világnak, hogy közös akaratuk mennek a halálba. A képviselő, Marx eszméinek egyik harcosza és örököse előrehaladott paralízisben szenved és nem akarja megérni teste összeomlását, hát inkább a halált választja. Az asszony pedig, Marx leánya nem akar egyedül élni, mert összeforrott elveiben, hitében az urával és szívesen követi a halálba. A házaspár különben nem volt fiatal: Lafargue és neje tul volt már az ötvenedik esztendőjén. Igen érdekes az is, hogy Marx Károly családjában nem ez az első öngyilkosság. Egyik leánya, Eleonora, évekkel ezelőtt öngyilkos lett. Az öngyilkos szocialistavezér hatvankilenczéves volt s már régen eltűnt a politikai közéletből. 1891-ben Lille választotta meg, de két évvel később kibukott a parlamentből s azóta csak publicisztikai téren dolgozott és pártkongresszusokon szerepelt. Lafargue Kuba szigetén született francia szülőktől, de nagyatyja néger, nagyanyja indiai volt. Az öngyilkos szocialistavezér egész tetemes vagyonát a párt agitációjára áldozta.

— **Eltűnt automobil-szélhámos.** Budapest jobb polgári köreiben kinos feltűnést keltett ma *Heppen* Sándor, egy uri családból való fiatalembernek az eltűnése. *Heppen* Sándor, *Heppen* Antal köztisztviselőtől álló kuriai tanácselnöknek a fia, beltagja lett a Magyar Automobilforgalmi R.-T.-nak, amely az ő alapítása volt. Automobilokat, különböző alkatrészeket és drága felszereléseket vett hitelbe, amelyeket potom pénzen elkötyvetélt. Nagy lábon élt, rendes látogatója volt az éjszakai mulatóknak és ez az élet sok pénzébe került. A türelmetlen hitelezők feljelentést tettek ellene és *Heppen* Sándort mára idézték be a rendőrségre. Azonban az idézést nem tudták neki kézbesíteni, mert a fővárosból eltűnt. A rendőrség körözi.

— **Egy színész öngyilkossági kísérlete.** Ma este tíz órakor, színházi előadás után a Királysínház egyik öltözőjében öngyilkossági kísérletet követett el a színház egyik női tagja: *Boros* Giza. — Opiumot ivott. Az est az öltözőkben nagy szenzációt keltett, azonnal orvosért küldtek, aki első segélyben részesítette az életunt nőt. Ezután a mentők beszállították a Rókus-kórházba. A fiatal leány állítólag azért akart meghalni, mert összekocoztat mostohaapjával *Wallenstein* Ábrahámmal, egy másik verzió szerint pedig a szűkös anyagi viszonyok dől akart a halálba menekülni.

— **Cégváltás.** Temesvárról jelentik: A Gyártelep Söröződe Részvénytársaság vasárnap *Elek* Pál udvari tanácsos elnöklésével tartotta meg idei rendes közgyűlését. A 164.457.59 koronát kitevő tisztanyereségből az egymillió korona alapítéke után 150.000 korona osztalék kerül kifizetésre. 9857.95 koronát pedig új számlára vezetnek át. Elhatározta egyben a közgyűlés, hogy a vállalat eddigi cégnevét *Temesvári Polgári Söröződe Részvénytársaság* cégre változtatja meg. Végül felhatalmazást nyert az igazgatóság, hogy a vállalat tulajdonát képező több mint 68.000 négyzetölöl területű telek nagyobb részét, mely házépítési célokra kiválóan alkalmas, értéksítse és e célból egy Temesvári Építő- és Telek-Részvénytársaságot alapítson.

— **Millió sikkasztás a török pénzügyminisztériumban.** Konstantinápolyi jelentés szerint a török pénzügyminisztériumban nagy sikkasztást fedeztek fel. A tresszerekből állítólag három millió hiányzik. A vizsgálat a legnagyobb titokban folyik, de a bűnösöknek eddig nincs nyomuk.

— **Halász Ede halála.** Nem volt nevezetese ember, csak az éjszakázó bohém-emberek ismerték és az Operaház, amelynek derék, használható énekese volt. Halász Ede elég rendes viszonyok között élt, szépen eltartotta *Izabella-utca* 60. szám alatt lakó édesanyját, aki iránt nagy gyöngédséggel és szeretettel viseltette. Annnyira, hogy külön hónapos-lakást bérelt az Ügynök-utca 32. számú házban arra az esetre, hogy ha éjszakánként későn menne haza, ne zavarja övét. Halász Ede szombaton éjjel három óráig még rendes kávéházi társaságban időzött, majd az egyik ismerősét hazakisérte s négy óra tájban reggel hazament és lefeküdt. Vasárnap este tíz órakor *Dombai Erzsébet* takarítónő bement a szobájába, hogy ágyazzon. Amikor kinyitotta az ajtót és az előszobába lépett, fojtó gázzagot érzett. Berohant *Tompa József* házmeesterhez, aki rendőrt hívott és bementek a szobába. Ott találták a földön fekvő, a gázkályha mellett alsóruhában Halász Edét. A mentőket hívták, akik konstataáltak, hogy az operabéna meghalt. Gázmérgezés ölte meg. Halász Ede tele volt életkedvvel, úgy hogy öngyilkosság esete ki van zárva. A legvalószínűbb az a föltevés, hogy az álmos fiatalember meg akarta gyújtani a gázkályhát, de később megfeledkezve arról, hogy nyitvafelejtette a gázcsoport, lefeküdt aludni. Majd felébredt, ki akart rohanni a szobából, de elvesztette eszméletét, összeesett és meghalt. Holttestét a bonctani intézetbe vitték. Halász Ede halála élénk részvétet keltett egy barátai, mint színésztársai körében, valamint az Operaházban, amelynek köteleesség-tudó, ambíciózus tagja volt. Kitévte a gyászlobogót az Országos Színészegyesület is, amelynek agilis munkása volt közgyűlések alkalmával. Halász Ede tizenkét év előtt kezdte pályáját a Népszínház kórusában, majd érczes baritonhangjával több vidéki színpad énekese volt, de rokonsága miatt visszatért Budapestre és az Operaház kórusába szerződött. Öszinte sajnálkozás fogja utolsó útjára kísérni.

— **Vidéki Hirlapirók gyűlése.** Szolnokról jelentik: A Vidéki Hirlapirók Orsz. Szövetségének Jász-Nagykun-Szolnokmegye területén lakó és működő rendes tagjai vasárnap Szolnokon gyűlést tartottak, melyen megalakították a V. H. O. Sz. szolnoki választmányát. A választmány elnökéül *Varga* Jánost, az Újság politikai napilap felelős szerkesztőjét, alelnökül *Bálint* Hugót, a Közgazdasági szaklap felelős szerkesztőjét választotta meg. A megalakulás után elhatározta a választmány, hogy a vármegye törvényhatósági bizottsághoz kérvényt nyújt a V. H. O. Sz. betegsegélyező pénztárának anyagi támogatása érdekében és hogy a szolnoki *Damjanich-szobor* leleplezése alkalmával díszes *Damjanich-albumot* ad ki, melynek fövedelmét a szobor alap javára szánja. A gyűlésről táviratilag üdvözölték *Barát Ármint* sajtófőnököt, a V. H. O. Sz. tiszteletbeli elnökét, *Szavay* Gyula elnököt és *Palócz* László szövetségi titkárát.

— **Az ékszerbolt betörői.** Pénteken, mint már jelentettük, Pancsován betörték *Fischer* Miksa ékszerész üzletébe és onnan negyvenháromezer koronát érő aranyékszert loptak el, órákat, láncokat, fülbevalókat, gyűrűket és karperceket. A pancsovai rendőrség vasárnap táviratban értesítette a főkapitányságot, hogy a betörést valószínűleg két ember követte el. Az egyik huszonöt-huszonnyolcz éves barna, kis bajuszu, középtermetű, vézna, halkán beszél, kemény kalapot, szürke felöltőt visel, a másik középtermetű, erősebb, az arca vöröses színű, sebhelyek vannak rajta, bajusza vöröses, ápolatlan, barnás színű télikabátot, zöldes vadászkalapot visel. Mindkettő az ottani zálogházakban több ékszerrel elzálogosított a lopottak közül s ekkor a halkabban beszélő az egyik zálogházban *Kalmár* budapesti lakosnak, a másik zálogházban *Klein* József szegedi lakosnak mondotta magát. Az elzálogosított tárgyakról kiállított zálogjegyeket a pancsovai rendőrség később összetépvé, egy angol feszítő vésővel és egy harmniczhetes számú keménygallérral együtt egy fátalep félreeső részén megtalálta. A véső teljesen új, rajta egy K betű és 95-ös szám van. Megállapította a pancsovai rendőrség, hogy ezt a vésőt nem Pancsován vásárolták. Valószínű, hogy a betörők Budapest felé menekültek. A rendőrség a betörőket nyomozza.

— **Házasság.** Szárhegyi Bajna Árpád városi aljegyző eljegyezte *Bléncsy* Erzséket, *Bléncsy* Albert földbirtokos leányát *Gyergyszentmiklóson*.

Vágycsei *Wellisch* Alfréd műépítész, országos középítési tanácsos leánya, *Erzsébet* vasárnap kötött házasságot dr. *Schreyer* Endrével, a Magyar Kereskedelmi Hitelbank ügyvezető igazgatójával. Az esküvőn résztvett a fővárosi politikai, közgazdasági és társadalmi kitévőségeinek legjava s elhalmozta szerencselívánait az ifjú pár.

Szöke Miklós, a győri vagongyár anyagbeszerzési osztályának főnöke és *Náday* Gizella vasárnap házasságot kötöttek.

A trafik esődje. Szinte havonként konstans részben személyes tapasztalat s részben statisztikai adatok alapján, hogy mennyire szerencsétlen gondolat volt a dohányárak emelése. Ma már határozottan állíthatjuk, hogy Lukács László pénzügyminiszter reformja a kutba esett: a dohányárak emelése révén várható összegtöbblet meg sem közelíti azt az óriási vagyont, amelyet Lukács miniszter feltételezett. Ebből az összegből ugyan legfeljebb, ha hajókéményekre telik, de Dreadnought-ot ugyan nem építenek belőle. A dohányjövődéki központi igazgatóság most teszi közzé a dohányzásnak ez év január elsejétől szeptember végéig terjedő statisztikáját. Ez alatt az idő alatt — a statisztikai adatai szerint — 20.014 kilogramm barnót fogyott el, ami 9.1 százalék esésnek felel meg. Pipadohányból 450.884.654 csomag kelt el; itt 1.8 százalék esés mutatkozik. A szivarok közül regalitásból 2.884.100 darab, trabukkóból 21.890.100 darab, britannikából 14.051.600, millaresből 1.065.900, operasból 2.659.700, kubából 62.534.800, rositából 5.777.800, portorikóból 77.003.896, virginiből 7.271.950, brasil virginiből 763.000, vegyes külföldi szivarból 199.888.370, rövid szivarból 20.286.487, deliciasból 669.395, és Vavey Longsból 822.750 darab kelt el. Ebből is látni, hogy dohányból nehezen lesz hadihajó, még az államháztartás boszorkánykonyháján is. Csupán a cigarettáknál mutatkozik négytized százalék emelkedés s a főlemelt dohányárak hatása abban nyilatkozik, hogy a kisebb fogyasztás mellett is 6.4 százalékkal emelkedett a bevétel végösszege. Természetes, hogy ez semmiképpen sem fűdi azokat a reményeket, amelyeket a kormány az árfelemeléshez fűzött.

A leánykereskedő áldozata. Kaposvárról jelentik: A kaposvári rendőrség táviratot kapott a Debreczeni rendőrségtől, hogy a keresett Peteresz Vera Ilona volt kaposvári nevelőnő, ki *Hejz ben Abdurahman* kairói veszedelmes leánykereskedő kezeibe került, szombaton Debreczenben volt egy luszárhadnagynál és este elutazott. Azt hiszik, hogy Bécsbe ment. A pozsonyi rendőrség táviratilag pontos személyleírást kért Peteresz Vera Ilonáról. Pozsonyban azt hiszik, hogy nyomukban vannak és valószínűleg elfogják.

Eletuntak. Az éjszaka a Lánchídon egy téli kabátot, egy zöld kalapot és keztyűt találtak. A kabátban munkakönyv volt, amely Letz Antal pincesz nevére volt kiállítva. Valószínű, hogy az illető a Dunába ugrott. — Vasárnap reggel Kéri Mihály huszonhárom éves közműveségét a Szugló-ut 14. szám alatti lakásán szíven lötte magát és nyomban meghalt. Holttestét a törvényszéki orvostani intézetbe vitték. Tettének okát nem tudják.

Halálozás. Kocourék Ferenc kir. tanácsos, a koronás arany-éremkereszt tulajdonosa, nyug. állat-egészségügyi felügyelő, hosszú, kínos szenvedés után, életének 71. évében jobblétre szenderült Orosvárott. *Andriška* Antal belügyminiszteri osztálytanácsos és neje gálcsési *Ritók* Margit leánya, *Andriška* Irén november hó 24-én éjjel háromnegyed 11 órakor, életének 23-ik évében hosszas szenvedés után meghalt. Temetése nagy részvét mellett vasárnap délután volt a farkasréti temető halottasházából.

Öz. *Káson-Jakabfalvi* és Borszeghi *László* Gyuláné. *Roll* Vilma 53 éves korában meghalt. Tegnap temették a kerepesi-ut melletti temető halottasházából és ugyanabban a temetőben helyezték örök nyugalomra. *Schobinger* svájci belügyi osztályvezető mult éjjel Bernben meghalt.

Pietoch Lajos tanár, író, Berlinben meghalt.

A Párisi Nagy Áruházban e hét vasárnapján kivételes áron hirdették Mikulás, ajándéktárgyak e héten szombat estig érvényesek.

x **Royal-Orfeum, Budapest, Erzsébet-körut 21. sz.** Színházi és variété műsor. Kezdeté 8 órakor.

x **Czim- és reklámtáblákat, nemesi czimereket készít** *Harsányi László*. Budapest, VII., Hungária-körut 155. Telefon 170-12.

x **Bob** hashajtó a legkellemebb, 10 fillér.

x **Fodor-féle vivóterem** a Koronaherceg-utca 3. szám alatt a főváros legnagyobb és legjobb felszerelt torna- és vivóterme. Különös gond fordítatik a gyermektorna- és vivásra.

x **Pyrazin** cipókrém és a drágaság. Nagy megtakarítást érhetünk el, ha Pyrazin cipókrémmel tisztítjuk cipóinket, mert ez nemesak tükörfényessé, puhává és vízhatlanná teszi a cipőt, hanem még rendkívül tartósá teszi és használatban nagyon takarékos, ennélfogva olcsó.

x **Ha hüllésből eredő fej-, vagy fogfájás gyötri, köszvényben, vagy esziban szenved:** leg hamarabb megszabadul tőle, ha a „*Borolin*” és „*Borolin*”-szappant használja. E csodás hatású háziszerről bővebbet mond a mai számunkban közölt „*Borolin*”-hirdetés.

x **A szerelem hatalma** a czime a Nordisk Films Co. legnagyobb szenzációs mozgófényképének, amely teljesen új műsor keretében kerül hétfőtől kezdve színe az *Apolló* Színházban. E remek színmű szerzője *Fred Förgsen*, szereplői a kopenhági dán királyi színház vilghírű tagjai.

SZÍNHÁZ ÉS MŰVÉSZET.

Hubai és a magyar dicsőség.

Budapest, november 27.

A sajtóban úgy, mint zenei körökben nem minden tendenzia nélkül foglalkoznak a római nemzetközi hangversenyyel. Kommentálják és meglehetősen kiszinezik, hogy *Medek* Anna és *Sándor* Erzsi operai tagoktól *Mészáros* igazgató megtagadta a közreműködésre vonatkozó engedélyt azzal az indoklással, hogy a két művész távozását nem engedheti meg, mert az Operaház munkarendje akképen van beosztva, hogy közreműködésüket nélkülözni nem tudja.

Ez így magában elég érthető dolog volna, ha bizonyos körök nem törekednének mindent, ami az Operaház körül történik, más szemüvegen át nézni és más színben megvilágítani. Azoknak a köröknek nem tetszik a dolog, akik ebből az alkalomból is szeretnék *Mészáros* Imrét állásából kiugratni. Szuggérálni akarják a miniszternek, hogy *Mészáros* tönkretette a római zeneünnepély sikerét és makacsodásával veszélyeztette a hangversenyeik tulajdonképpeni fénypontjait.

Mindenekelőtt tudni kell, hogy *Hubai* Jenőt kérték fel a római koncertek rendezésére. Ő maga mellé vette *Dohnányi* és *Vecsey* Ferit és keresett még két művészt is. Mihelyt azonban *Hubai* Jenőnek némi nehézségei támadtak és megmagyarázták neki, hogy az említett két művészt nem nélkülözheti *Mészáros* igazgató, *Hubai* nyilatkozni és toporzékolni kezdett. Célzásokat tett arra, hogy úgy látszik. *Mészáros* Imre igazgató nem tudja neki elfelejteni azt a cikket, amelyet ő annak idején a „*Pester Lloyd*”-ban elene írt és nem törekszik, hogy az ő véleménye róla megváltozzék.

Hubai Jenőről mindenki tudja, milyen barátja a magy. kir. Operaháznak. De mindenki tudja azt is, hogy miért? Egyszerűen, mert *Hubai* Jenő egyik rossz operát komponálta a másik után; egyik megbukott a másik után és most megint írt egy rossz operát s az Operaház igazgatója természetesen nem szívesen látja, hogy folytonosan *Hubai* Jenő-féle operák kompromittálják a dalszínházat. És ezzel bizonyosan nagyobb szolgálatot vél tenni *Hubai* Jenőnek, mint amilyen szolgálatokat *Hubai* Jenőtől valaha *Mészáros* Imre kért. De nem ez a fontos a jelen esetben. Fontos az, hogy milyen módon dolgozza ki *Hubai* Jenő az ő koncert-programjait.

Nines abban kétség, hogy *Sándor* Erzsi asszony a legnagyobb művésznők egyike és értjük, hogy ő a római koncerten tényleg nagy sikereket érne el és dicsőséget szerezne a magyar névnek. De miért kell mindennek felfordulnia *Medek* Anna asszony miatt? *Medek* asszony kétségkívül igen használható tagja az Operának; nagyon muzikális és nagyon megbízható művész. De hogy *Medek* Annát senki sem tudja pótolni, ezt ugyebár nem hiszi el *Hubai* Jenő urnak senki?

Miért olyan megoldhatlan tehát a dolog, ha *Mészáros* Imre más művésznöket akar ajánlani *Hubai* Jenőnek, azt egyedül *Hubai* Jenő tudná megmagyarázni. Csak tökéletes rosezindulattal és mindiárt hozzáfűzhetjük: *Hubainak* azzal az inszINUÁCIÓJÁVAL, hogy *Mészáros* nem tudja elfelejteni a „*Pester Lloyd*” cikket.

A valóság azonban az, hogy *Mészáros* a „*Pester Lloyd*” cikket már régen elfelejtette; sőt még csak nem is törődött vele. *Hubai* Jenő azonban, akinek a „*Pester Lloyd*”-ban megirt cikke miatt nagy kellemetlenségei voltak felettes hatóságával és akit a társadalmi legnagyobb nyomattal elítelt brutális támadásáért: *Hubai* Jenőnek több oka volt a „*Pester Lloyd*” cikket el nem felejteni, mint *Mészáros* Imrének.

Talán elérkezett már az ideje annak, hogy a közvélemény leszámoljon azzal, hogy *Hubai* Jenő ne avatkozzék az Operaház ügyeibe és hogy maradjon a Zeneakadémia tanárának; hagyja a magyar művészetet! Bizza annak a fejlesztését azokra, akik ebben minden skandalum s csárdajelenetek nélkül

eddig is fáradoztak és akik nem folyton azon spekulálnak, hogvan tudnának azoknak a köfőknek kellemetlenkedni, amely körök az ő kompozícióit nem akarják minden bírálai nélkül remekműveknek elismerni.

(e. a.)

(*) **Az U. M. Z. E. első hangversenye.** Az elmúlt tavasszal szerepelt ez a négy betű, amely az *Uj Magyar Zene-Egyesület* rövidítése, először a nyilvánosság előtt egy hirdás címében. Szóltott pedig ez a hirdás egy küldöttségről, amelyet Herceg Ferenc vezetett gróf *Zichy* János kultuszminiszter elé, hogy az szóban és írásban bejelentse az U. M. Z. E. megalakulását és meg szivlelésre méltó intenczióit. A modern magyar zenei törekvések legkiválóbb képviselőiből alakult egyesület évi 135 ezer korona támogatást kért az államtól, melynek ellenében kötelezte magát a Nemzeti Színház zenekarának bevonásával nagy szimfóniai zenekar szervezésére, évenként nyolca nagy hangverseny, husz ifjusági és ugyanannyi répszerű zeneest rendezésére, olyképen, hogy emellett hetenként két estét át a Nemzeti Színház rendelkezésére is áll a zenekar, nyáron át pedig felváltva a Margitszigeten, az Artézi-fürdőben és az Állatkertben játszik. *Bárczy* István polgármesternek egyébként is régi kedves terve, egy városi zenekar szervezése, ily módon szintén megoldást nyert volna. Minthogy azonban már régebről van egy zenekar, mely az állam busás támogatását élvezi, az új egyesület kérsésnek teljesítése lehetetlen volt. Az alakulás azonban megtörtént, az U. M. Z. E. csendesen dolgozott tovább és ma, egy öt estére tervezett hangversenysorozat első estéjén újból hangsúlyozza létezését a nyilvánosság előtt. Nagy zenekar, a mult szép álma helyett csak egy fekete zongora terpeszkedett a Royal-terem pódiumán, szívesen látott hangszer az orkeszter polifóniája helyett akkor, ha olyan művész szólaltatja meg, mint *Bartók* Béla, aki férfias energiával, technikai tudásának teljes kiaknázásával a tizennyolcadik század elején élt nagy olasz és francia zeneszerzők feledésbe merült, sőt nem is ismert alkotásait interpretálta. Aféle „történeti” hangverseny volt a szónak száraz, akadémikus melléke nélkül, a kompozíciókat bevonó pókháló régi bronzok nemes patinájára emlékeztetett, mely előtt a műértő tisztelettel vegyült csodálattal merüi áhítatba. — Mennyi szellemes ötlet, friss téma, fel nem használt motívum szökellik fel *Scarlatti* hét zongoraprosógának, mindegyikében, milyen esprítvel, még lépő egyszerűséggel és akármilyen modern „*Tonaliter*”-t megszegyentítő hűséggel ábrázolja *Rameau*, a „nagy” francia a szemetesipegető, kicsinyeit hívogató tyúk kotkodácsolását, vagy a gracióz *Couperin* a tereferelő asszonyokat, a légy zümmögését és a csata lármaját a mai zenekar nagy battériája és raffinementjai nélkül azon az egy hangszeren! — Igénytelen, a mai zongoratechnika kö-zsáiban minden pianista részére hozzáférhető darabok, melyekkel azonban *Bartók* pompás dinamikája, szédültes tempói mélyeséges, megkapó művészi revelációkat váltottak ki ma este és sokkal nagyobbak tűnt fel éppen ezekben az apróságokban mérhetetlen művészete, mintha egy szövevényes, modern zongorakoncertben hallottuk volna ismét. A zongoraszámok között *Róna* Dező, a Néopera fiatal baritonistája régi magyar népdalokat énekelt. Nem kurucznotákat, nem csinált, műnépdalokat, hanem olyanokat, melyek a magyar rónán, vagy a zöldelő bérézek között termettek, mint a mezei virágok s melyek a folklorista tudós szemével, de a természetért rajongó poéta meleg szívvel gyűjtötték össze *Bartók* Béla és *Kodály* Zoltán. Az ő gyűjtésük nem csupán a dallam pontos feljegyzéséből áll, nem akarnak hatalmas népdalozót összeállítani, az igazi népdalnak a nagyközönséggel való megismertetését és megkedveltetését tűzték ki célul, kiválogatják gyűjtésük legjavát és zenei feldolgozással viszik közelebb a közönség izléséhez. Az ő művészi harmonizálásának érdeme, hogy a mezőről hozott nótá nem félde me és szorongó a városi öltözetben és a hitelesen feljegyzett eredeti dallam mellett a zongorakiséret pótolja az elvesztett mezőt és falut.

A ma este hallott kilencz dal azt az utópisztikus impressziót kelti, hogy valamikor még a magyar népdal is helyet fog foglalni a hangversenyek műsorán, egy sorba kerül a világirodalom remekeivel és a külföldi népdallal. Róna szépen csengő hangja és Bartók kiváltságos művészi zongorakísérete élvezetessé tették a műsornak e számain is, végül még *Bethovennek* egy Rigini témára írt változatait, a mester ifjúkori munkáját hallottuk Bartók előadásában. A kicsiny, de disztinyált közönség meleg méltánlással és gyakran lelkesedéssel fogadta a produkciókat. (— na.)

(*) **Az Operaházban** holnap, kedden a „Bajazók, a Susanne titka és a Tavasz” című egyfelvonásosokat adják. Leoncavallo operájában Nedda—Szöyer Ilona, Canio—Lunardi, Tonio—Várady Sándor, Silvio—Mihályi, Beppe—Kertész Ödön, a két pór Kárpát és Juhász lesz. Vezényli ifj. Ábrányi Emil karmester, rendező Kiss Dezső rendező. Wolf-Ferrari vig dalművében a grófnét Bánó Irén, a grófot dr. Dalnoki Viktor ezuttal először fogják játszani, az inas Hegedűs Ferencz marad. Vezényel Kerner István karnagy, rendező Alszegehy Kálmán főrendező. A Tavasz című balletben a tánczkar 16 tagjával Nirsche Emília és Kranzer Ilonka szerepelnek. Vezényel Székla Adolf karmester, rendező Guerra Miklós balletmeister. (Évi bérlés 156. szám, kezdete 7 órákor.) — Szerdán gyermekeknek szánt előadás lesz az Operaházban, amikor is a Janosi és Juliska című meseopera Várady Margit, Payer Margit, Várent Vilma, R. Berts Mimi, Hardy Helén, N. Bodor K. és Mihályi közreműködésével, ezután pedig a Babatündér című látványos ballet kerül színpadra. Ezt az előadást délután félőtkor kezdik. (Bérlés-szűnet 64. szám. Olcsó helyarok.)

(*) **A „Nyugat” matinéja.** Vasárnap délelőtt szinte szédítően nagy közönség lepte el a Vigszínház nézőterét. A páholyokban a rendezéssel jóval többen szorongtak s a földszintnek erkélyalatti részében ember-ember hátán telongott. Egy olyan napon, amikor a színháznak délutáni és esti előadására is kitették a táblát. E lázas érdeklődésnek egyszerű magyarázata, hogy hosszú, tulszázosan hosszú idő múlva, *Blaháné* lépett fel. Ha közönsége nem láthatja a Nemzeti Színházban, elmegy a Lipót-körútra, hogy tápsollhasson neki. A nagy művész *Móricz Zsigmond* „Aranyos öregek” című egyfelvonásos vígjátékában vállalt szerepet, s ezzel egyrészt a poétikus apróság sikerét biztosította, másrészt remek alakításának galleriáját gyarapította. Paksy Katának hívják azt a még mindig ragyogó humorú, szép és kedves nénit, aki verőfényes, ősi időben látogat el abba a házba, ahol leánykorában az udvarlók rojja vette körül. Három fiatal legényember meg is kérte, de ő a negyediknek adta a kezét. Azóta sok év múlt el, ő már régen özvegy és a három deű kérő nagyon is megrokkant. Gyuri bácsit (*Hegedűs*) közsvény bántja, Miska bácsit (*Szerényi*) asztma gyötri, János bácsi (*Vendrey*) elhízott és a fogai kihullottak. De most, hogy viszontlátják régi ideáljukat, felújulnak régen szunnyadó vágyaik, s egymásután szerelmet vallanak a néninek. Ez kineveti és, nagyon okosan, kikoszorazza őket. Az öreg urak belátják, hogy igaza van és csendes melankóliával beletörődnek sorsukba. A magyaros levegőjű, derűs hangú, kitünő darab egyik leghatásosabb jelenete, amikor az „aranyos öregek” a régi emlékeken elmélázva, nótázni kezdenek s a „Vékony deszka kerítés” dallamára tánczra perdülnek. Mialatt a néni egymásután forgatja meg a bácsikat, a rózsapartik között egy „modern” szerelmes pár „bosztont” jár a csárdásra. — És amikor Kata néni a „Hull a levél a virágról...” kezdetű régi szép népdalt énekli, a fiatal legényke a Városliget népszerű nótáját — „Hull a falevél” dudolja a kis bakfis fülébe. A bravurosos megírt darabnak zajos sikere volt. A szereplőket és a szerzőt sokszor hívták a lámpák elé. Blahánét pedig úgy ünnepelte a közönség, mint csak ezt a nagy művésznőt szokás. Színpadra léptekor percekig tartott a taps és a darab végén az egész negyedórás szünetet áttapsolták, míg végre csak ugyan megjelent, hogy a hatalmas ovációt megköszönje. A műsor többi része is kedvező fogadtatásra talált. Az első számot, *Ady Endre* ölteményét, a beteg szerző helyett *Csontos Gyula* mondta el. Nem sokat értettünk belőle, mert a Vigszínház rendes közönsége még mindig

nem művelődött odáig, hogy egy magyar költő művéért idejekorán foglalja el a helyét s tisztelje a pontosabbaknak az élvezéshez való jogát. A székesapokadás, ruhasuhogás és az elég hangos fecsegés közt csak egyes verssorok jutottak el töredékesen hozzánk és inkább sejtjük, mint tudjuk, hogy a jobb sorsra érdemes versnek „Levél-féle Móricz Zsigához” a címe. A többi programponthőse is Móricz Zsigmond volt: Cs. Alszegehy Irma, a Nemzeti Színház kitünő művésznője végtelen kedvesen olvasta el *Móricz Zsigmond* „Hét krajczár” című elbeszélését, azt a kis remekművet, melylyel néhány év előtt pályadíjat nyert és amelylyel először tünt föl az irodalom mezején. Hosszas taps jutalmazta a bájos felolvasónőt. A matinéet maga *Móricz Zsigmond* fejezte be egy párisi visszaemlékezésével. A „Sasfők”-ot látta a Sarah Bernhardt színházban. Megfigyelte, hogy a francia közönséget a darab hazafias tirádái mennyire föllekelítették és fájdalmasan kérdezte magát, miért nem lehet nálunk, magyar történelmi darabban ugyancsak a hatást elérni? A sok közvetlenséggel megírt és előadott tanulmány is nagyon tetszett.

(*) **A Vigszínház.** A Vigszínházban a „Sumurun” tegnapi előadására se maradt egyetlen jegy szívélyes ovációknak, amelyekben az újszerű, de annál hatásosabb feladatra vállalkozott közreműködőket részesítették. Varsányi Irén, Mészáros Giza, Hegedűs Gyuláné, Lenkeffy Ilonka, Csáky Irén, Makay Margit, Margitay Annie, Csontos Gyula, Tanay Frigyes, Fenyvesi Emil, Vendrey Ferencz, Ferenczy Károly, Balassa Jenő, Stella Gyula, Bárdi Ödön, Sarkadi Aladár az oszloposai a nagy sikernek, amelyből nagy rész illeti még Szerényi Zoltánt, akit, mint az előadás rendezőjét tapsolták ki nagy lelkesedéssel. A szívélyes fogadtatásról, amelyben a Sumurun részesült, táviratban értesítették Reinhardt Miksát, a szeszjáték felfedezőjét, valamint Freksát és Hollaender Viktort, a szenzációs ujdonság szerzőit is. A Sumurun legközelebbi előadása holnapután, szerdán lesz. Holnap, kedden, a Papát, Flers és Caillavet kedvelt vígjátékát ismétlik a Góth-bárral a két vezető szerepben.

(*) **A Kernstock-kiállítás sikere.** A Kernstock kiállítás sikere napról-napra teljesebb lesz, minden nap az érdeklődők egész serege keresi fel, hogy gyönyörködjék Kernstock friss és újszerű művészetében. Vasárnap délből 12 órákor gróf Zichy János vallás-és közoktatásügyi miniszter megnézte a Művészházban a retrospektív-kiállítást. A minisztert, aki gróf Zichy István igazgatósági tag társaságában jelent meg, a Művészház elnöksége és igazgatósága nevében gróf *Edelheim-Gyula* Lipót alelnök, *Rippl-Rónai József*, a művésztanács elnöke, dr. *Rózsa Miklós* igazgató, *Szüllő Géza* és *Vágó László* igazgatósági tagok, továbbá *Borszék Frigyes* titkár és *Könyay Elemér* műláros fogadták. Maga a művész, Kernstock Károly, kalauzolta a minisztert, aki minden egyes képet tüzetesen megszemlélte és minden kiállított darab megalkotásának időpontja iránt érdeklődött. Több kérdést tett a miniszter azokról a képekről, amelyek nem kerülhettek a kiállításba. Ezek közül a „Három modell”, amely a római kiállításon van s a „Hajóvontatás”, amelyet az udinei muzeum nem volt hajlandó átengedni a kiállítás számára, a miniszter is ismert. Körutja során gróf Zichy János ismételt hangszólta, hogy a kiállítás nemesak látványosságának elsőrangú, hanem gazdag tanulmányok forrása is s bizonyos, hogy megtermékenyítő hatással lesz az egész magyar művészeti életre. Különös elismerését nyilvánította a miniszter a Művészház elnökségének és igazgatóságának, amiért ezt a tiszteletet megvalósította, annál is inkább, mert ez a kiállítás csak áldozatot rótt az egyesületre, anyagi haszonnal azonban a retrospektív kiállítások természetéről fogva nem járhat. A miniszter kijelentette, hogy amennyiben az igazgatóság ebben az irányban előterjesztést tenné, a maga részéről a legmelegebben pártolná az egyesületnek új, alkalmasabb kiállítási palota létesítésére irányuló törekvést. — Kernstock Károly festőművész tiszteletére retrospektív kiállítása alkalmából barátai és tisztelői, december 6-án, szerdán este fél kilenczkor az Andrássy-uti Bokros-féle vendéglő emeleti különtermében vacsorát rendeznek.

(*) **A Népopera baritonistája** Kolozsvárott. A főváros új színházának, a Népoperának kitünő tagja, *Kriener Miksa*, a kolozsvári Nemzeti Színházban imponáns sikerrel énekelte a Carmenből Escamillót és a Rigolettó főszerepét. A kolozsvári lapok egyértelmű elragadtatással írják a kiváló művész kivételes énekművészetéről és pompás alakításáról, amely játékból és értelmezésben is újat és értékeset nyújtott. E két szerepben különben *Kriener Miksa* a bécsi Volksoperben is rendkívüli sikereket ért el.

(*) **Anthes Németországban.** Anthes György, a magyar királyi Operaház hőstenorja, aki tudvaleg kilencz év előtt egy amerikai turné miatt szerződésszegővé lett a drezdai udvari operával szemben, s a német törvények szerint azóta nem szerepelehetett a német színpadokon, a Berliner Börsen Courir értesülése szerint, legközelebb újra fellép Németországban. Anthes és a drezdai operaház igazgatósága között ugyanis megegyezés jött létre, amely lehetővé teszi, hogy a művész ismét megjelenjen vendégszereplésre a német színpadokon.

(*) **Kienzl új operája a Népoperában.** A Népopera igazgatósága megszerezte az előadási jogát *Kienzl* Vilmos, a kitünő szerező háromfelvonásos zenés színművének, a „*Khureigen*”-nek, amely a bécsi Volksoperben óriási sikerrel került színpadra. Az opera librettóját, amely a francia forradalomból meríti tárgyát, *Bartsch R. N.* novellája után *Batka Richárd* írta. A Népopera igazgatósága még ebben a szezonban, márczius folyamán fogja Kienzl művét előadni.

(*) **Hangverseny.** Bagotai Lengyel Ernőnek kedden tartandó hangversenyének műsora: 1. a) Bach—Liszt: Orgonafőrd és fuga (C-moll), b) Beethoven: Sonata As dur Op. 110. 2. Brahms: Változatok és fuga egy Haendel thema felett. 3. Chopin: a) Ballada (G-moll), b) Nocturne C-moll (Nagy nocturne), c) Mazurka D-dúr, d) Szerényi: 2 Caprice G-dúr, A-moll, e) Liszt 9-ik Rapszódia. 4. Liszt: Concert Pathétique, Szendy Árpád tanár közreműködésével.

TUDOMÁNY ÉS IRODALOM

* **Uj Idők.** A magyar uri közönség, a szalonok kedves szépirodalmi, művészeti és társadalmi képes újságja, a *Herczeg* Ferencz ciklós színvonalú újságja, az *Uj Idők* közleményeiben, mint képeiben is gazdag, gyönyörű számot adott erről a hétről is. *Herczeg* Ferencz zsenialitása és szerkesztői izlése hétről-hétre megadják az ingerlő becsét ennek a közkedvelt újságnak, amelynek mai számában mindjárt legelőtt ott találjuk *Herczeg* Ferencz *Álomország* című szépirodalmi remek regényének folytatólagos közleményét. *Jakab Ödön*, *Szép Ernő*, *Kanizsay Ferencz* és még többen költeményekkel, prózával színesítik a szép lapszámot az aktuális cikkekkel és képfelvételek egész tömeges sorozata mellett, mégis most legközelebből érdekelnek minket a *Herczeg* Ferencz újságjának *Pap Zoltán*ra, a *Pap Zoltán* csodaszép *Muzsikaszó*-művére vonatkozó közlések. *Pap Zoltán*nak a képét is közli az *Uj Idők* a legnagyobb elismerés kifejezése mellett; tudniillik: — nekik (Pósának és *Pap Zoltán*nak) sikerült a magyarság lelkét megszólaltatniok, annyira, hogy műveiket magáénak vallja egy ország: s a dalt, amely egy csöndes szobácskában született meg: kisajátítja, a magáénak mondja, egy egész nemzet”, írja a *Herczeg* Ferencz lapja, amely pompás izelítőül közli *Pap Zoltán* „*Lélekronikák*”, — *Hogya nekem szárnyam lenne. — Ha mondom*” dalaát és az egész országban dalolt gyönyörű *Iszogatok, dalolgotok*” *Pap Zoltán* nótának versét köztával együtt. Még *Benczur Gyula* és *Pentelai Molnár János* két mesteri szép képét is bemutatják a *Muzsikaszó*-ból, amely így méltán emelkedik ki szenzációs közleményévé az *Uj Idők*nek.

* **Az Akadémia pályázatai.** A Magyar Tudományos Akadémia ma délután *Berzeviczy Albert* v. b. t. t. elnöke alatt tartott öszes ülésén döntött a Kóczán dráma és a Péczezy regénypályázat felett. A jelentés az akadémiai pályázat rendszer újabb kudarczáról számol be. Mindkét pályázat a jelentések szerint nem elégítette ki a hozzáűzött reményeket clannyra, hogy a Kóczán-pályázat jelentésének előadója indítványt is tett a Kóczán-pályázat összegének célravezetőbb felhasználására. A Kóczán-pályázat jelentését *Bayer József* rendes tag terjesztette elő. A pályázat bírálói az előadón kívül *Heinrich Gusztáv* és *Endrődi Sándor* voltak, akik egyhangulag hozták meg határozata-

ukat. Beérkezett huszonkét pályamű. Az aránylag legjobb dráma a „Ráskai Magda”, jobb hiányában kiadój javasolja a száz arannyal jutalmazott Kóczán-díjat. Bayer József jelentése végén hivatkozik arra, hogy a Kóczán-pályázat a jövő évben huszonötödik jubileumát éri meg, és hogy mindezekig alig váltotta be a hozzá fűzött reményeket. Épp ezért javasolja, hogy az Akadémia változtassa meg a Kóczán-pályázat feltételeit és a szép díj hasznosabb és célravezetőbb módon használtsák fel. Az összes ülés magáévá tette a jelentést, az első osztályt megbízta, hogy az előadónak a Kóczán-pályázati feltételeinek megváltoztatására vonatkozó javaslatát tárgyalja. Az összes ülés elnöke ezután felbontotta az „Emlékezzünk a régiekről” jellegű levelet és elkor kitünt, hogy a kitüntetett szerző dr. Matolay Viktor.

Ezután Heinrich Gusztáv főtájtár telt jelentést az 1000 arany forinttal jutalmazott Péczeley regény pályázatáról. Az előadón kívül Herczeg Ferenc és Császár Elemér voltak a bírálók. A Péczeley-díjjal az utolsó két évben megjelent regényeket jutalmazzák. A bizottság szótöbbséggel Lovik Károlynak „Vándor madár” című regényét jutalmazta. Az összes ülés egyhangulag elfogadta a jelentést.

Majd a folyó ügyek kerültek sorra Heinrich Gusztáv főtájtár előadásában.

Budapesti Szanatóriumok és Gyógyító Intézetek Egyesülete.

A) Intézetek bejáró betegeknek.

Dr. Schiff Kálmán Testgyógyászati, svédgymnastika, gép-torna, speciális gyermek-torna, massage, forró- és villanyfürdő. V., Nagykorona-utca 26.

Dr. Batizfalvy-féle Vizgyógyászati, villamos kezelés, diétás kezelés, hőfürdők, napfürdők, Hízaló- és gyógyító kúra. Bejárók részére. VII., Aréna-ut 82.

Dr. Hönig Izó A villamosítás minden neme. (Elektró- és villamosítás, Arsonval, kétfény fény-fürdők stb.) Béváltógyógyászati, ideg-, bőr- és anyagcserebetegségek ellen.

Inhalatorium a Dr. Jakab-féle Liget-Szanatórium-ban VI., Nagy János-u. 47. szám. Inhalációs kezelés. Pneumatikus kamra, süritett és ritkított levegő, szőlő- és gyógyszeres belelegzés.

Dr. Justus borbajókat gyógyító és szépségápoló intézete Sugaras gyógyítás, rádium, Röntgen, forró- és gyógyfürdők, kozmetikai műtétek. Ferencz József-rakpart 26.

Dr. Pajor Inhalatorium Asthma-gyógyászati Pneumatikus kamra, szőlő- és gyógyszer-belelegzés. Vas-utca 17.

Dr. Reich Miklós Mechanikai gymnasztika, testgyógyászati mechanikai masszázs. Szénasavas forró- és villamos fürdők. Elektromágneses, villamos és vizgyógyászati eljárások. Múzeum-körút 2.

Dr. Róth Orthopéd szanatórium és vizgyógyászati Stefánia-ut 65. sz. Belső- és külső kezelések.

B) Intézetek bennlakó betegeknek.

Dr. Glück-féle Vizgyógyászati és szanatórium Városligeti fasor 11. szám. Vizgyógyászati, szénsavas fürdők, massage, elektroterápia.

Dr. Jakab-féle Diétás, diagnosztikus, fizioterapiás intézet belbeteg, idegbeteg, csukorbeteg, köszvényesek részére. Liget-Szanatórium VI., Nagy János-u. 47.

Dr. Mátrai Gábor Csukorbeteg, vese, gyomor, belbeteg, köszvényesek diétás kezelése. Hízalókúrák. Bejárók részére is. Stefánia-ut 55. szám.

DR. PAJOR Belbeteg, idegbeteg, sebészeti beteg szanatórium. Vas-utca 17.

REPÜLÉS ÉS LÉGHAJÓZÁS

© A diósgyőri magyar repülőgép. Az aviatika terén még ez ideig keveset szerepelt a magyarság, de most magyar részről is készülődik egy európai szenzáció. Egy új, korszerű és minden tekintetben reprezentatív találmányról van szó, amely, ha beválik, gyökerestől átváltoztatja a repülőgépek konstrukcióját és csaknem tökéletesen megoldja a ma még nehéznek tetsző biztos repülés feladatát. A találmány egy magyar mechanikusnak az agyából pattant ki, aki jelenleg egy eszende mezővárosban dolgozik a feltaláló *Bajtai Ernő* tályai műszerész. Komoly, nagy készletű szakember, akinek nem a most készülő motorja az első jelentékenyebb munkája. Mostani találmánya egy *forgó exploziós motor*, melynek lényege abban áll, hogy a robbanás egy kör kerületén elrendezett hengerkoszoruban megy végbe. A benzint motor, amely teljesen elkészült, mindössze 31 kg súlyú és mégis 30 lóerőt tud kifejteni. Különös előnye a találmánynak, hogy a

benzinmegtakarítás a mostani motorokkal szemben 33-50 százalék, előállítás költsége pedig 70 százalékkal olcsóbb. A találmány át fogja alakítani a repülés technikáját, amennyiben egy 200 lóerőt kifejtő gépet körülbelül 100 kg súlyban képes előállítani. Az új motor bármiféle erőfejlesztésre használható. *Bajtai Ernő*, miután elkészült a motorral, egy egészen új konstrukciójú repülőgépet is tervezett, melyet most készítenek el a diósgyőri vasgyárban.

© Egy pilóta halála. Turini jelentés szerint Decroce 27 éves aviatikus pilóta egy repülési kísérletnél halálos baleset áldozata lett.

© *Kvasz András* Szolnokon. Vasárnap délután szép látványosságban volt része Szolnok városa közönségének. Vagy 10.000 ember jelenlétében szállt fel s szép repüléseket végzett *Kvasz András*.

TANÜGY.

— *Széchenyi-Vanderbilt Gladys* óvodája. Sárospataki jelentés szerint gróf *Széchenyi Lászlóné Vanderbilt Gladys* örmezőn 56.000 korona költséggel óvodát építtetett az ottani tótajku lakosság gyermekei számára. Az óvodát most vette át ünnepélyesen *Beregszászy István* kir. tanfelügyelő és az átvételnél jelen volt a grófi pár is, akiket a tanfelügyelő lelkes beszéddel üdvözölt. A grófné az óvoda ünnepélyes átvétele alkalmából ötszáz korona értékű ajándékot osztott szét a gyermekek között.

— *Egyetemi internátus*. Az Országos Birói és Ügyészi Egyesület kezdesére a kormány az egyesület részére évi 20.000 koronát vett fel a költségvetésbe arra a célra, hogy azon a harmadik egyetem székhelyén a birák és ügyészek fiai részére internátust állítsanak fel. Minthogy most *Pozsony* és *Debreczen* egyik egyetemi városok lesznek az egyesület elnöke, *Grecksák Károly* kuriai biró, mindkét városban érdeklődött aziránt, hogy minő kedvezményekkel segítenék elő az internátus létesítését. *Debreczen*ből már meg is érkezett a válasz, amely szerint ingyen telket és ingyen téglát biztosítanak az internátusi épület részére. A pozsonyiak most tárgyalják a kérdést.

FŐVÁROS.

© *Az új alpolgármester*. A kerületközi 36-os bizottság *Radocza János* elnöklésével ma jelölt a czerdai közgyűlésen betöltendő harmadik alpolgármesteri állásra. Valamennyi kerület dr. *Bódy Tivadart*, a pénzügyi osztály vezetőjét jelölte s így egyhangú megválasztása egészen bizonyos.

© *Az alkohol ellen*. Az Antialkoholista Egyesület kiüldöttségé járt ma délelőtt gróf *Apponyi Albertné* vezetésével a polgármesternél, hogy a főváros által fentartott népszállóból és népházból küszöbölje ki az alkohol élvezetét. *Bárczy István* polgármester kijelentette, hogy a lehetőségig igyekeznék fog az egyesület kérelmének megfelelni, mert kérése iránt maga is a legnagyobb jóindulattal viseltetik.

© *A pedagógiai szeminárium*. A főváros közoktatásügyi bizottsága ma délután gróf *Festetics Géza* elnöklésével folytatta a pedagógiai szeminárium felállításáról szóló előterjesztés tárgyalását. A bizottság tudvalevőleg legutóbb tartott üléséből a szeminárium szervezési szabályzatának átdolgozására és végleges szövegezésre albizottságot küldött ki. Ez az albizottság a napokban ülést tartott, amelyen megállapodott a szabályzat végleges szövegezésére nézve. Az albizottság jelentése ma került a közoktatásügyi bizottság plénuma elé. A közoktatásügyi bizottság tudomásul vette, hogy a szeminárium felállításával kapcsolatos költségek 34 ezer 600 koronára rúgnak.

© *Új állatok az állatkertben*. Az állatkerti bizottság megkezdte a különböző állatfajok beszerzését, hogy a jövő év május havában remélhető megnyitás alkalmára teljesen benépesíthesse az összes házakat. Legújabbán két rendkívül értékes állatfajt sikerült vétel útján megszerezni. Az egyik egy *Borneo-szigetéről* való hatalmas *orangután*, amelyhez hasonló ez idő szerint alig van még más állatkertben. A másik szintén emberszabásu majomféle, amelynek *Gibbon* a neve. Mindkettő kötlábon egyenesen jár a földön, de emellett kitűnő tornaművészek is. Az *orangután teljesen szelíd*, jól ismeri az embereket, akik vele foglalkoznak, szót fogad és nevet, ha valaki barátságosan közeledik feléje. Kávé, langyos tejet iszik, eledelre pedig narancs, banán, füge, körte és másféle gyümölcs. Kezet nyújt, megöleli az ápolóját, akít szeret. A *Gibbon* szintén igen jókedvű. Az állatkertnek van már egy pár *csimpanza*, amelyet a nyáron Afrikából hoztak. Így az emberszabásu majmok közül éppen csak a *gorilla* hiány-

zik. Ezt a fajt azonban eddig még sehol sem tudták fogságban megtartani. A gorillák vásárlása érdekében az állatkerti igazgatóság alkudozásban áll a legkiválóbb állatkereskedőket. A hazai állatfajok közül néhány *vidrát, hermelint* szeretne az állatkert beszerezni.

© *A jövő évi költségvetés*. A tanács ma tárgyalta és változatlanul elfogadta a pénzügyi osztály által összeállított és lapunkban már ismertett jövő évi költségvetésirányzatát. A főváros pénzügyi bizottsága december 4-én kezdi meg az előirányzat tárgyalását, amely valószínűleg december 6-án kerül a közgyűlés elé.

© *Propeller-közlekedés az Országház és Batthyány-tér között*. A budaiak sok előkelő budai polgár aláírásával kérésrel fordultak a Budapesti csavargózós átkelési és hajózási részvénytársaság igazgatóságához, amelyben arra kéri a társaságot, hogy az Országház és Batthyány-tér között állandó csavargózós forgalmat léptessen életbe.

KÖZIGAZGATÁS.

Temesvár a Muegyetemért. Temesvárról táviratozzák: Temesvár város törvényhatósági bizottsága ma délután közgyűlést tartott, melyben két fontos tárgy volt napirenden. Mindenekelőtt ki-mondotta a közgyűlés, hogy tekintettel az 1911. évi állami költségvetés indoklására, melyben szó van a Temesvárott létesítendő müegyetemről, a város a debreczeni és a pozsonyi egyetemek felállításával kapcsolatban elérkezettnek látja az időt arra, hogy megállapítsa mindazokat az ellenszolgáltatásokat, amelyeket a kormány a müegyetem létesítése alkalmából nyújthat. E végből külön bizottságot küldött ki az előkészítés munkájának ellátására. Ez a bizottság fogja a müegyetem elhelyezésének ügyeit is előkészíteni. Elhatározta ezután a közgyűlés, hogy 600 ágyra berendezett új közkórházát 4 millió korona költséggel megépítteti.

Az ellenzék győzelme Pest vármegyében. Ma délelőtt tartotta Pest-Pilis-Solt-Kiskun vármegye gróf *Ráday Gedeon* főispán elnöklésével rendes közgyűlést, amelyen a bizottsági tagok igen nagy számban jelentek meg. A közgyűlésre ugyanis ki volt tűzve a közigazgatási bizottság kiegészítése és az állandó választmány ujjaalakítása is. Az elnök főispán megnyitó szavai után *Agoraszó Tivadar* főjegyző előadásában tudomásul vette a közgyűlés a király névünnepe alkalmából nyilvánított hódolat megköszönése tárgyában a megyéhez intézett miniszterelnöki leiratot, valamint *Beöthy László* kereskedelemügyi miniszternek a hivatalbalépése alkalmából intézett leiratát. Ezután a közgyűlés az alpolgármester, czegei első, dunapataji második és valkói kerületekben megválasztandó megyebizottsági választásokat december 21-ikére tűzte ki. Ez előterjesztések után a választások következtek. A közigazgatási bizottság kiegészítésére tíz szavazás után leszavazott összesen 304 bizottsági tag. A választás eredménye az ellenzék lelkes éljenzésre ragadta, mert listájuk kis szótöbbséggel ugyan, győzött. Gróf *Keglevich Gábor* 292 szavazatot, gróf *Vigyázó Ferencz* 288 szavazatot, *Pálóczi Horváth István* 285 szavazatot, gróf *Telegdi József* 199 szavazatot és dr. *Holló Lajos* 156 szavazatot kapott. A kormánypárti listán szereplő gróf *Szapáry István* 151 szavazatot kapott és így öt szótöbbséggel bukott el *Holló Lajos* mellett szemben. Az állandó igazoló-választmány ujjaalakítása is kevés szótöbbséggel az ellenzék győzelmével végződött. Megválasztottak: *Babó Mihály*, *Förster Aurél*, *Haeder György*, *Pálóczi Horváth István*, gróf *Telegdi József*. A választások után a rendes tárgysorozatra került a sor. *Agoraszó Tivadar* főjegyző terjesztette elő a vármegye 1912. évi költségvetését. A költségvetés szerint a rendes szükséglet 977.121 korona, a rendkívüli szükséglet 20.921 korona. A megye múlt évi rendes szükséglete 829.319 korona, rendkívüli szükséglete 3170 korona volt. A költségvetéshez a közgyűlés hozzájárult. Tárgyalta ezután a közgyűlés az aszódi járás szervezése tárgyában szükséges határozatot. A járás szervezését a megye már a múlt évben elhatározta, de a miniszter a határozatot alaki okokból nem hagyta jóvá. Most a közgyűlés a határozatot megújította. Dr. *Balogh* előterjesztésében foglalkozott a közgyűlés Temesvármegyének a keresmai zárórák szabályozása tárgyában kelt átiratával. Az átirat azt indítványozza, hogy írjon fel a megye a kormányhoz az iránt, hogy a keresmákat szombat estétől vasárnap délig zárva tartsák. Mivel Pestmegye már ebben a kérdésben felirt, az átiratot irattárba tették. Foglalkozott a közgyűlés Pest-Szentlőrinc község ama határozatával, amelyben a község kimondta, hogy nemrégiben vett nagyobb ingatlanát parcellázza. A határozatot a közgyűlés jóváhagyta. Aszód és Kispeszt községben második,

illetve harmadik személyes üzleti jogu gyógyszer-tár engedélyezését kérték. A közgyűlés az engedély megadását javasolja. Végül foglalkozott a közgyűlés a pestmegyei községek 1912. évi költségeloirányzataival és azokat jóváhagyta.

EGYESÜLETEK.

(—) A munkanélküliség elleni küzdelem magyarországi egyesülete vasárnap délelőtt megalakult a társadalmi muzeum helyiségében. Az alakuló közgyűlésen a fővárosi társadalmi egyesületei, betegsegélyező-pénztárai, valamint a munkások szakszervezetei mind képviselve voltak és az összes gazdasági tényezők már előzőleg bejelentették csatlakozásukat ehhez a fontos szociális mozgalomhoz. Földes Béla egyetemi tanár, orsz. képviselő megnyitva az értekezletet, tartalmas beszédben fejtette ki az új egyesület szükségességét és célját.

— Századunk — mondotta a tudós tanár — a tőke és a munka küzdelmének jegyében áll. A munkanélküliség megoldása a legégetőbb kérdés, amely nyugati Európa egész társadalmát foglalkoztatja. Az eszme megvalósításának első eszköze a munkapiac szervezése, amelyet szükség esetén közmunkák teljesítésével lehet kiegészíteni és csak azután következhetik a munkanélküliség elleni biztosítás. Az elnök ezután úgy tudományos, mint gyakorlati szempontból foglalkozott a kérdéssel és beszédének befejeztekor a hallgatóság tüntető eljénzéssel és tapsviharral fejezte ki közönetét. — Utána dr. Ferenczi Imre, a székesfővárosi szociálpolitikai előadója mutatta be azon hatóságoknak és testületeknek névsorát, akik az értekezleten képviselték magukat. Azután kifejtette, hogy az egyesület azoknak lesz támasza, akik dologbírók, dolgozói is akarnak, de nem kapnak munkát. Ezután az alapszabályokat tárgyalta és megvitette a választásokat. Igazgató-elnök lett: dr. Földes Béla; társelnökök: dr. Bartók József földművelésügyi államtitkár, dr. Bárczy István polgármester és Vargha Gyula miniszteri tanácsos, a statisztikai hivatal igazgatója; titkár: dr. Ferenczi Imre; pénztáros: Székely Antal; ügyész: dr. Sasvári József. Választmányi tagok lettek: Gelléri Mór, Hegedűs Lóránd, dr. Heller Farkas, Jászai Samu, Létay Gusztáv, Mandelló Gyula, Mentsik Ferencz, Pap Dezső dr., Papp Árpád, Sarkadi Ignác, dr. Somogyi Manó, Szántó Menyhért, Vágó József és dr. Wildner Qdön; számvizsgálók: Bossányi Endre, Pap Géza és Kreutzer Lipót.

(—) Feministák gyűlése. A Feministák Egyesületének nevelésügyi bizottsága tegnap délután a Vármegyeház dísztermében, nagy és előkelő közönség jelenlétében szülői értekezletet tartott. Az értekezletet Glücklich Vilma vezette be. Utána Haypál Benő református lelkész „A gyermekek szereplése a nyilvánosság előtt” ezimén tartott igen érdekes és nagyhatású előadást. Előadása végén határozati javaslatot terjesztett az értekezlet elé, amelyet az értekezlet módosítás nélkül elfogadott.

(—) Adomány a Gyermekvédő Ligának. Rothschild Alfonz, Lajos és Jenő bárók 10,000 koronás adományt juttattak el a gyermekvédő ligához báró Rothschild Albert hagyatékából.

Nyiltér.

Előzetben közölték nem vállal felelősséget a szerkesztőség.

Boreastól, az északi szélől,

méltán féltek a rómaiak, mert náthát és komoly meghűlést hozott rájuk. Most, ebben a kellemetlen evszakban, mindenkinek van rá oka, hogy a fagyos szelek káros hatásától féljen és kétszeresen is óvatosnak kell lenni. Fáy valódi sodeni ásvány-pasztilája elhárítja a meghűlés veszedelemét s a légutak bármint meghűlését gyorsan és a képzelhető legkényelmesebb módon megszünteti. A mellett olcsó, egy doboz csak 1 kor. 25 fill.

Főképviselet Magyarországra és Ausztriára: W. Th. Guntzert, cs. és kir. udvari szállító, Wien IV/1., Grosse Neugasse Nr. 17.

KÖZERDEKÜ!!

HEMOPATHIA.

A vérgyógyítás és eredményei.
A legújabb orvosi gyógymódról
szóló, tudományos tájékoztató.
Diszes vászonkötésben 2 korona.

Kapható minden hazai könyvkereskedésben és a szerzőnél

Dr. Kovács Izsó a vérgyógyítás megalapítója,
Budapest, V. ker., Váci-körút 18. sz.

TÖRVÉNYSZÉK.

A zugbankárok.

Budapest, november 27.

A bizonyító eljárás a végéhez közeledik. Kihallgatták immár valamennyi sértettet s még csak a szakértők véleményének a meghallgatása van hátra a bizonyítás anyagából.

A mai tárgyalás és a sértettek kihallgatásával telt el.

Hild György russelheimi fogtechnikus 1907-ben ötven darab vasutforgalmi részvényt vett s fedezetül 2000 márkát adott. A részvényeken ötszáz koronát nyert, melyet Neumann közpénzben fizetett meg neki. Ekkor megjelent nála Herzfelder, akinek rábeszélésére száz darab brassói részvényt vett. Erre újra 2000 márkát fedezetet adott. A brassói részvények estek, az egész letétje odaveszett, sőt még ezenfelül háromszáz márkát vesztett. Hild följelentéssel fenyegette meg Neumannt, aki 350 márkát elengedett neki. A kára 5000 márkáig.

Dr. Dési: Ön arra utasította a céget, hogy ha a veszteség a 2000 márkát fedezetet fölemésztené, akkor bonyolítsa le az angazsmánt? Ebből az következik, hogy el volt rá készülve, hogy esetleg vesztene fog.

— Ezt a föltételt alá kellett írnom.

Dr. Dési: Csak differenciára játszott vagy tőkebefektetésre?

— Csak differenciára.

Az ügyész indítványára fölolvasták a Neumann cégnek a panaszhoz intézett leveleit.

Péter András rottweili kereskedő különböző papírok vételével bízta meg a Neumann-céget, melyvel a Finanzieller Wegweiser útján ismerkedett meg. A játékon 3600 márkát vesztett s aztán dr. Káldor Gyula útján megtette a cég ellen a följelentést.

Az elnök (Herzfelderhez): Igaz az, hogy ön megjelent a panaszosnál s a cellulozé-részvényt ajánlotta neki, holott tudta, hogy a papír esni fog?

Herzfelder: Ha én azt tudnám, hogy valamelyik papír emelkedni vagy esni fog, akkor nem állnék most a méltóságos ur előtt s akkor egy Rothschild nem lett volna kénytelen magát 1886-ban agyonlőni.

— Ön akkor ajánlotta neki, mikor hanyatló volt az árfolyama?

— Hát mikor ajánljam neki?

A szakértők megállapítják, hogy Péter András levonva a nyereséget, összesen 3600 koronát vesztett.

Dr. Bachfeld Jenő frankfurti magánzó 17,000 koronát vesztett.

Ezután Popper Emilnek, a Hoffmansthal R. bécsi cég cégvezetőjének lényegtelen vallomását olvasták fel.

A vallomás felolvasása után a bizonyítás kiegészítésére vonatkozólag Dési Géza védő tett előterjesztést és kérte dr. Klein Fülöp orvosi kihallgatását. Dr. Klein Lóránt Félixnek volt háziorvosa és így felvilágosítást tud adni Lóránt öngyilkosságának okairól. Ezt az öngyilkosságot ugyanis úgy állítja be a vádhatóság, mint terhelő körülményt, amennyiben Lóránt a feljelentés következményeitől való féltelmében lett öngyilkos. Lóránt idegbeteg volt és tulhajtott idegessége volt az oka öngyilkosságának. Ezt akarja a védelem dr. Klein Fülöp kihallgatásával igazolni.

Az ügyész ellenzése után a bíróság a kihallgatás iránti kérelmet mellőzte.

Ezután dr. Thimkó kir. ügyész terjesztette elő indítványait a bizonyítás kiegészítése tárgyában. Számos irat felolvasását kérte.

Dr. Dési Géza védő kérte a Neumann cégnek a jungbunzlau vállalattal való levelezésének a felolvasását. Ezzel azt akarja igazolni a védő, hogy a cég az információit közvetlenül a vállalattól kapta. Kérte továbbá felolvasni a Neumann cég klienseinek köszönőleveleit.

A bíróság az előterjesztett indítványok után a tárgyalást délután négy órára halasztotta el.

A délutáni tárgyaláson felolvasták Székely Ferencnek, a tőzsde fegyelmi biztosságának a jelentését, amelyből kitűnik, hogy dr. Kleinmann a Neumann Miksa és társa cég ellen, amelyvel üzleti összeköttetésben állott és tekintélyes összeget vesztett, a bpesti tőzsdehíroságnál is följelentést tett. Székely Ferenc jelentéséből kitűnik, hogy etikai szempontból a cég eljárása komoly és tisztességes kereskedőhöz nem méltó, még pedig azért, mert jól értesültségével kérkedve ügyfeleit félrevezette, megtévesztette. A cég eljárása végül azért is elítélendő, mert ügynökei útján kevésbé ismert és keresett papírokat ajánlott ügyfeleiknek.

Ezután felolvasta a bíróság a brassói cellulozé-gyár és a jungbunzlau spiritus és vegyi gyár több évi jelentését.

A bíróság ezután a védelem által kőrt iratokat

olvastatta fel, aminek megtörténte után az elnök a tárgyalás folytatását holnap délelőtt fél kilenczre halasztotta.

§ A temesvári halálos ítélet. Balázs István rablógyilkos hihetetlen nyugalommal, némán ül börtönében. Az ügyész szigorú parancsára senkit sem bocsátanak már hozzá és valószínű, hogy legközelebb Szegedre a Csillag-börtönbe szállítják, ahol biztosabb az őrizet, mint a temesvári primitív fogházban. Védője, Láng Béla ma terjesztette fel a kegyelmi kérvényt Virágh Béla törvényszéki elnökhöz, melyben Balázs kegyelemért esedezik.

A temesvári rablógyilkosság miatt halálra ítélt Balázs István ügyének főtárgyalása alkalmával Vidéki János aláírással levél érkezett a bírósághoz, amelyben a levél írója Balázst ártatlannak mondja és előadta, hogy ő követta el a gyilkosságot. A bíróság a levelet figyelmen kívül hagyta, de nem így Balázs rokonsága, aki kinyomoztatta, hogy a levelet Nagybeeskereken adták fel. Belle István, Balázs sógora tegnap szintén levelet intézett a nagybeeskereki rendőrséghez, arra kérvény, nyomozza ki, van-e Beeskereken Vidéki János nevű ember. A nyomozat megállapította, hogy pénteken tényleg járt Beeskereken egy Vidéki János nevű öteleki züllött csavargó, megfordult Balogi Sámuel nagybeeskereki kocsmájában. Balogit kihallgatta a rendőrség, aki megerősítette ezt azzal, hogy Vidéki Jánost Torontálvásárhelyről ismeri, adott is neki néhány krajczár segélyt. M. kor eltávozott, kijelentette Vidéki, hogy előbb Áradra, később Temesvárra szándékozik menni. A rendőrség Vidéki kinyomozására széleskörű intézkedést tett.

§ Huszezer koronás ékszerlopás. Hirhadt betörő tolvaj felett ítékezett ma a büntető törvényszék Szepessy táblabíró elnöke alatt. Pettyán Pál lengyeltői származású 30 éves urasági inas volt a vádlott, aki lopások miatt eddig már több ízben volt büntetve. Egy ízben hat évi fegyházat is ült már s a rendőrség a főváros területéről ki is tiltotta. Pettyán Pál ez év július 3-án szabadult ki két évi és hat hónapi fegyházbüntetéséből. Hogy álláshoz jusson, Francis István névre hamisított eselédkönyvvel 1910. szeptember 15-én urasági inasnak szegődött el Okolicsányi Zsedényi Edéné földbirtokosnőhöz, akitől előbb mintegy 5000 korona értékű ékszert, azután pedig 20,000 korona értékű gyémántékszert és 1900 korona készpénzt lopott el és azután Bécsbe szökött. A mai főtárgyaláson a vádlott tagadta, hogy az ékszereket ő lopta volna el. Csak annyit ismert be, hogy Berzelen mintegy 150 korona értékű holmit lopott urnőjétől. A kihallgatott tanuk, köztük a károsult földbirtokosnő terhelő vallomást tettek a vádlott ellen. A bíróság dr. Aczél kir. ügyész vádbeszédére és dr. Beck Oszkár védő meghallgatása után Pettyán Pál lopás büntetéseért hat évi fegyházra ítélte.

§ A Lipthay-esalád pöre. A büntetőtörvényszék dr. Füzeséry bíró elnöke alatt ma délelőtt folytatta Domokos Gáspár zsarolási és hamis tanuszerzési bűnügyének a főtárgyalását. Kihallgatta a bíróság tanuként báró Purzel János ügyvédet, aki vallomásaiban előadta, hogy az öreg Lipthayt annak idejében Kaltenleutgebenben Winternitz és Neusser tanárok megvizsgálták és paralizikusnak nyilvánították. Domokos orvosi bizonyítványt szerzett az orvosoktól az örökség perhez. A bíróság a tárgyalást holnap, kedden délután négy órákor folytatni fogja.

§ Molnárok rablóbandája. Az aranyosmaróti törvényszék esküdtbírósága tíz napi főtárgyalás után vasárnap este ítékezett a garamparti vizimolnárok bűnügyében, akik három év alatt nyolc esetben gőz- és vizimalmokat fölgyújtottak, vidéki kastélyokba, paplakokba éjnek idején fegyveresen betörték, több rablást, lopást követtek el, ezenfelül megrongálták a távbeszélővezetékét. Mult év december havában Hochberg baksi nagybérő kastélyában rablás közben az egyik ezinkost a eselédesség revolverral megsebesítette, de nem tudta elfogni. A esendőség és a fővárosból küldött detektívek ezen a nyomon indulva, az egyik testest Szabó Lajos felsővárdai molnárlegény szűrélyében megtalálták. Szabót mint sebesültet az esztergomi kórházba szállították, ahova Orosz Viktor detektív is fölvetette magát és a szomszédok ágyban két hétig feküdvé, megnyerte Szabó Lajosnak bizalmát, aki elbeszélte az összes bűncselekményeket és leleplezte a bűnszövetkezet tagjait, köztük saját apját is. A banda tagjait összesen fogdosták és ellenük tíz hónapig tartott a vizsgálat. A vizsgálóbíró tömördek bűnjelet, köztük sok löfegyvert, fesiűs vatakat, gyújtáshoz használt petroleumkanócokat gyűjtött össze. Az es-

küldtszéki főtárgyaláson Szabó Lajos töredelmesen beismerte az összes büncselekményeket és vallott a többi vádlottakra is, akik mindent tagadtak. Közel száz tanu megerősítette a terhelt vallomást és igazolta, hogy a banda terrorizálta a községi lakosságot, kik nem merték följelenteni gaztetteiket, bár sokat tudtak róluk. A banda vezérét, Mancz István kétszeres malomtulajdonost a bíróság tíz évi fegyházra, Szabó Lajost kilencz, Szabó Istvánt hét, Erdélyi Józsefet nyolcz és Cimer Kálmánt kilencz évi fegyházra ítélte.

§ **Ügyvédek fejelemje.** Az aradi ügyvédi kamara fejelemje választmánya tegnap tartott ülését Morar Velér és Nichita Aurél máriaradnai ügyvédek, akik egyik felük perében a fél engedelm nélkül kibékültek az ellenféllel, 200—200 korona pénzbüntetéssel sújtotta. Singer Béla orosházi ügyvéd pedig, amiért pörbeli ellenfeleiről pöriratában becsmélőleg nyilatkozott, írásbeli dorgálásra ítélte.

§ **A Csávossy-ügy.** Ma vitte át a nagybecskereki vizsgálóbíróhoz a temesvári rendőrségnek két tisztviselője a Rajasich Györgyné bárónénál tartott házkutatásról felvett jegyzőkönyveket és az összes elkobzott értékeket. Rajasich báróné el van határozva arra, hogy felveszi a harcot, mert reméli, hogy új adatai birtokában meg fogja találni igazát. Birtokában van az elhunyt báró Csávossy Gyulának egy sajátkezű levele, melyben azt írja, hogy hagyatékában legfeljebb 5—6000 korona található, mert a többi pénzt a gondnoksági házba felemészttette. Ezenkívül felmutatott a báróné ügyvédje a nagybecskereki vizsgálóbíróknak egy meghagyást, amelyet az elhunyt báró egy borítékra írt és amely szöveg szerint így szól: „Ezen borítékban foglalt pénz egyedül jó leányom, Adrien tulajdonát képezi, mert részben az ő tulajdonát képező ingó vételárából folyt be, részben a jó Vali leányom által rendelkezésemre bocsátott összegből áll.” A báróné birtokában van ezenkívül egy báró Csávossy által írt nyilatkozat, amely szerint a takarékbetéti összegek a báróné hozományához tartoztak. Báró Rajasich Györgyné született Csávossy Adrien báróné testvérei állítólag egyezséget ajánlottak fel. Tegnap megjelent a bárónénál dr. Freyot Menyhért és arra igyekezett őt rávenni, hogy egyezkedjék. Ő azonban kereken kijelentette, hogy erre nem hajlandó. Azt mondja a báróné, hogy boldogult édesatyja halálos ágyán így szólt hozzá: „Igyé meg, szegény gyermekem, hogy sohasem fogsz be szólni őt rossz tervvel”, ezt az ígéretet pedig, amelyre esküt is tett, be fogja tartani.

SPORT.

() **A vasárnapi labdarugó-mérkőzések.** Az öszi szezon legszebb mérkőzésében volt részünk győnyörködni vasárnap délután az üllői-uti pályán, ahol az FTC—MTK mérkőzés folyt le. A bajnoki döntő eddöntetlenül 0:0 arányban végződött. A zöld-fehérek Fritz Weinber és Szeitler helyén tartalékokkal szerepeltek, akik közül Ungár és Pataki jól játszottak. Az FTC legjobb emberei Bródi és Rumbold voltak. Az MTK és egyúttal a mezőny legjobb emberei Domonkos és Csüdör voltak. Egynehány szinte védhetetlennek látszó lövés bravúrosan védtet. Csüdör hatalmas felszabadító rugásaival nagy hasznára volt a kék-fehéreknek. A fedezetsorban Biró és Kertész III. játéka magaslott ki. A játék első felidőjében nagyobb részt az FTC volt a támadó fél, szünet után az állandóan támadó fél az MTK volt. Ujvári kifogástalanul bíraskodott. A MAC 3:1 arányban biztosan állandó fölény mellett verte a BAK-ot. Biró Schubert. A NSC 3:0-ra győzött a SFC ellen a vörösvári-uti pályán. A Millenárison a Toroklás 2:1 arányban verte a IIIKVEgyetletet. Az úbudaiak igen jól játszottak és egy kis szerencsével a maguk javukra dönthettek volna az eredményt. Biró Sár (MTK). A BTC—TTC hátralékos 14 percznyi játék a 3:1 arányban végződött és így a mérkőzést a TTC 2:1 arányban nyerte. Biró Sár.

() **Országuti futóverseny.** A Budapesti Atlétikai Club vasárnap a gödöllői országúton rendezte 25 kilométeres gyalogló bajnokságát, melynek részletes eredménye a következő: 1. Kramml (BAK) 1 óra 51 p. 44 mp. 2. Leitner (BAK) 1 óra 53 p. 45 mp. 3. Kovács (KAC) 2 óra 5 p. 56 mp. 4. Szécsi (Amateur). — Lovass Antal (MAC) versenyzőn kívül második lett. 1 óra 42 mp.

() **A MUE uszóversenye.** A Magyar Uszókészlet vasárnap este tartotta sikerült uszóversenyét a Rudas-fürdőben, amelyen Magyarország 1911 plüvinges bajnokságát Onodi Károly nyerte meg. Részletes eredmények: Kézsek (60 m.) 1. Kállay (NSC) 44 mp. — 3x40 m. junior vegyes staféta. 1. MAC 1 p. 32.2 mp. 2. MAFC 3. BAK. — 100 m. mellúszás (kiszáras). 1. Demján (BTC) 1 p. 25.4 mp. 2. Boroví. 3. Gebhardt. — 60 m. 1. Belemay (MAFC) 35 mp. 2. Erdős. —

400 m. 1. Kenyery (MAFC) 5 p. 46.8 mp. — 60 m. junior. 1. Besenyei (BTC) 51.6 mp. 2. Bárczay. — 60 m. junior hátúszás. 1. Rákossy (Balaton) 50 mp. — 100 m. hölgybajnokság. 1. Schmitz Erzsike (MTK) 1 p. 50.6 mp. 2. Bosnyákovits Erzsike (TTC). — 4x40 m. vegyes staféta. 1. MAFC 1 p. 50.9 mp. 2. BAK. — 100 m. hátúszás. 1. Szentgróti (MAFC) 1 p. 23.6 mp. 2. Weik. — 80 m. ifjúsági. 1. Pusztafi (BAK) 1 p. 16 mp. — Plunging bajnokság. 1. Onódy Károly (MUE) 17.20 m. 2. Bán 16.90 m.

() **A totalizátor-adó ellen.** Bécs város összes kereskedői élénken tiltakoznak az ellen a törvényjavaslat ellen, melyet az osztrák pénzügyminiszter pénteken nyújtott be a Reichsrathban, amely a bookmaker- és totalizátor-adó fölemelését czélozza. Ha tényleg oly erősen ragaszkodik az osztrák kormány, hogy a javaslatot törvényerőre emeli, ez egyértelmű lesz a bécsi versenyek hanyatlásával, mert a könyvesek nem hajlandók újabb megterhelhetésnek kitenni magukat s egyöntetűen elhatározták, hogy nem fognak Bécsben működni. Azonban mi azt hisszük, hogy a dolog nem fog idáig fejlődni s a javaslatból nem lesz semmi sem.

KÖZGAZDASÁG.

A Lámpaarugyár és az Auerfény fuziója. A múltó a főváros megváltotta a gázműveket azóta sok szó esett a Magyar Gázizzófény (Auerfény) R.-T.-ről. Ez az 1894-ben alakult vállalat egyike a legjövendelműbb üzemeknek, amely állandóan 20—25 százalékos osztalékot juttatott részvényeseinek. A gázgyárak megváltása alkalmával azonban az az irányzat, mely tüzzel-vassal mindent házikészítésbe akar venni, fölvetette a fővárosban a világító testek házi kezelését is. Majd midőn ez a terv elesett, az Auerfénynél akart a főváros döntő részesedést vállalni oly módon, hogy egy millió korona névértékű új részvényt jegyezzék volna. Ez nem jött azonban létre. . . . Azután az a hír is járta, hogy az Auerfény a Magyar Fém- és Lámpaarugyár R.-T.-gal fuzionál. Akkor azonban ezt a hírt gyorsan megczáfolták. Most arról értesülünk, hogy a czáfolat dacára is tovább folyt a két társaság között a tárgyalások, sőt azok már annyira előrehaladtak, hogy a két társaság között a fuzió részleteire nézve is végleges megállapodás jött létre. Mindössze csak néhány mellékező kérdés és a formalitások elintézése van még hátra ahhoz, hogy a fuziót nyilvánosságra hozzák. A fuziót Lámpaarugyár fő részvényese a Magyar Általános Hitelbank fogja végrehajtani megfelelő műveletek által.

A Kereskedelmi Múzeum új levelezői. A Kereskedelmi miniszter Fenyves Henriket megbízta, hogy Szalonikiban, mint a m. kir. Kereskedelmi Múzeum levelezője működjék. Steiner József kereskedőt pedig megbízta, hogy Londonban az angolországi piacokra kiterjedő működési körrel, mint a m. kir. Kereskedelmi Múzeum levelezője működjék.

A Hitelbank újabb tervfoglalása. A Magyar Általános Hitelbank újabbban a Dévai Takarékpénztár Részvénytársaságot is érdekkörébe bevonta. Az említett intézet legutóbb tartott rendkívüli közgyűlésén a Magyar Általános Hitelbank részéről az igazgatóságra Benkő Jakab főtisztviselő és Deutsch Ármán, a brassói fiók főnöke, a felügyelőbizottságra pedig Faragó Aladár és Lélay Gusztáv küldtek ki. A Dévai Takarékpénztár az affiliáció folytán abba a helyzetbe jutott, hogy a dévai és az egész hunyadmegyei piac legitím hitelszükségletét kielégíthesse és hogy a válságos helyzetbe került és felszámolásba jutott Dévai Hitelbank betevőinek és hitelezőinek érdekeit biztosíthassa. Múltán a takarékpénztár a Dévai Hitelbank betevőinek részbeni visszafizetését már megkezdte, az ottani pénzben a már hónapok óta tartó nyugtalanság megszűnt.

Az „Adria” Tengerhajózási R.-T. új vonala. Az „Adria” magyar királyi Tengerhajózási R.-T. — mint értesülünk — kiterjeszti eddigi északafrikai vonalát oly módon, hogy 1912. január 11-től kezdődőleg minden második csütörtökön Bszakotriába gőzvet indít, amely Tunisz, Algír, Oran, Gibraltár és Tangeren kívül Larache, Casablanca, Mazagan és Mogador kikötőket is érinteni fogja.

Országos Magyar Idegenforgalmi- és Fürdőszövetség. E címmel egy új idegenforgalmi testület van alakulóban Budapesten. Ez a testület nem üzleti vállalkozás lesz, hanem erkölcsi testület, mely egy központi szervezetben fogja egyesíteni a már eddig is működő fürdő- és idegenforgalmi egyesületeket. A szövetség célja lesz az idegenforgalom érdekeinek megvédése és minden tőnre való előmozdítása. Nemcsak az lesz a hivatása, hogy a Szövetség tagjainak az idegenforgalom fejlesztésére irányuló törekvéseit minden tőnre támogassa, hanem kötelessége lesz minden ily lépést kezdeményezni és megvalósítani. Ide tartoznak a közlekedési eszközök (vasut, hajózás, automobilutak, postai forgalom) tökéletesítésére irányuló törekvések, azok vezetése és támogatása. Az utazási és elszállásolási viszonyok minden vonalon való javítása és megkönnyítése. Az utazó nagyközönség és a szállótulajdonosok között való közvetítő állásfoglalás. Pontos idegenforgalmi statisztikáról való gondoskodás. Az idegenforgalom fejlődését hátráltató káros akadályoknak minden vonalon való elhárítása. Magyarország reklámügyeinek országos szervezése és a külföldi propaganda egyöntetű sikeres keresztülvittele. Az ország lakosságában az idegenforgalom nemzetgazdasági fontossága iránti érzék felkeltése és az idegenforgalom előmozdítására való nevelése, ami a hazai viszonyok mellett különösen fontos feladata, mert hiszen idegenforgalmunk és fürdőink fejlődésének legnagyobb akadály az, hogy nálunk semmi érzék sincs az idegenforgalom állandósítása iránt, mert nálunk minden vállalkozó és iparos egy év alatt akar milliókat szerezni. A szövetség ezenkívül nagy gondot fordít a fürdők erősítésére, rendszeres előbbrevitelére szükséges kormányzati, törvényhozási, vagy társadalmi intézkedések kezdeményezésére és a más oldalról kezdeményezett intenciók pártfogására és keresztülvitelére. A szövetség feladata lesz még gondoskodás megfelelő hazai, esetleg külföldi pénzeszoportok szervezéséről, melyeknek segítségével az egyes tökehiány miatt kellően nem fejlődhetők, de fejlesztésre érdemes fürdők és rokontermészei vállalatok felvirágozhatók legyenek. A szövetség alapítói ma ülést tartottak a budapesti kereskedelmi és iparkamarában, amelyen megjelentek a földművelésügyi és kereskedelemügyi minisztériumok, a MÁV., a főváros képviselői. A mozgalom élén dr. Lator Sándor orsz. képviselő, Bardócz Sándor, a Magyar Gyógyfürdő Rt. titkára, Gellér Mór kir. tanácsos, Palotay Ödön, a Lukácsfürdő igazgatója, Vágó József kamarai segédtitkár állnak. A mai ülés egyébként egy szűkebbkörű bizottságot küldött ki az alakuló közgyűlés egybehívására s a közgyűlés napirendjére kerülő tárgyak per-fektualása szempontjából.

Új hitelezői védegyelet. Vasárnap délelőtt tartotta meg alakuló közgyűlését az „Építőiparosok és építési anyagkereskedők országos hitelezői védegyelete”. Elnökké választották: Zsolnai Miklóst, al-elnökké: dr. Lippmann Frigyes, Minkus Mórt és Lukács Józsefet, ügyvezető-igazgatók lettek: Koch Jenő és Urbach Miksa és ezenkívül választották egy 21 tagból álló igazgatóságot.

A tarifabizottság ülése. Beöthy László kereskedelemügyi miniszter ma délután 5 órára gyűlésre hívta össze az országos közlekedési tanács és tarifabizottság tagjait a kereskedelemügyi minisztériumba. A gyűlésen az államvasutak áru- és személydíjszabása felemelésének kérdését tárgyalták. A gyűlésen jelen voltak Wekerle Sándor és báró Láng Lajos titkos tanácsosok, Stelina József és Teleszky János államtitkárok, Marx János, a Máv. elnökgazdátja, Hollán Sándor miniszteri tanácsos, Lánzy László és Cohn Ferencz főrendiházi tagok, Thek Endre udvari tanácsos, Héltai Ferencz, báró Vojnich István és Wickenburg Márk országgyűlési képviselők és mások.

Beöthy László kereskedelemügyi miniszter a következő beszéddel nyitotta meg az ülést: Csak egészen röviden, bevezetésül, arra akarok rámutatni, hogy ennek az egész akciónak megindítását tulajdonképpen pénzügyi szempontok tették szükségessé, az az általános ismert pénzügyi szempont, hogy az államvasut teljesítőképességének fokozása szempontjából nagyobb beruházásokra van szükségünk. Múltán nem akartuk akár az árudíjszabás, akár a személydíjszabás emelését egymagában keresztülvinni, azért gondoltunk arra, hogy az emelés

mind a két irányban, az áruhárszabásnál és a személyi hárszabásnál bizonyos tekintetben igénybe fogjuk venni. Természetes, kénytelen vagyok kijelenteni, hogy miután a tisztelt urakat azért kértem ide, hogy legyenek szivesek véleményüket itten előadni, végleges elhatározásom előtt előadott véleményüket a legkomolyabban és a legalaposabban fontolóra fogom venni. Kénytelen vagyok azonban most is jelezni, hogy ami az áruhárszabást illeti, ennek lehető mielőbbi életbeléptetése sürgős. Ami a személyi hárszabást illeti, e tekintetben új rendszerrel állunk szemben, úgy, hogy a tarifabizottság megnyilvánuló véleménye sokkal tágabb körben lesz megfontolás és elbírálás tárgya. A magam álláspontját ismertetni nem akarom, hanem inkább a bizottság tagjainak véleményét óhajtom megismerni és felkérem a bizottsági tagokat, hogy lehetőleg alaposan legyenek szivesek a kérdéshez hozzászólni.

Stetina József államtitkár annak a véleményének ad kifejezést, hogy a tárgyalások alapjául szolgáló előterjesztés ugyanis közöltetvén a bizottság tagjaival, annak felolvasása nem szükséges.

Beöthy László kereskedelemügyi miniszter kijelenti, hogy amennyiben egyes felvilágosításokat kívánnak a bizottság tagjai, Stetina József államtitkár és az előadó a felvilágosításokat megadják.

Ormosy Vilmos és Szabó Jenő írásban beadott véleményeinek felolvasása után felszólaltak: az áruhárszabás kérdéséhez Wekerle Sándor, Chorin Ferencz, Heltai Ferencz, báró Láng Lajos, Rubinek Gyula, Kohner Adolf és Mándy Lajos, a személyi hárszabás kérdéséhez pedig Wekerle Sándor, Heltai Ferencz és báró Láng Lajos.

Az ülést nyolcz órakor a miniszter az idő előrehaladottságára való tekintettel bezárta és folytatását holnap délutáni öt órára tűzte ki.

Az Európai Utipodgyász R.-T. Olaszországban. Az Európai Utipodgyász és Biztosító R.-T. igazgatósága elhatározta, hogy működését Olaszországra is kiterjeszti. Ezért Milanóban fiókat állít fel.

A Központi Tejesarnok közgyűlése. A Budapesti Központi Tejesarnok Szövetkezet e hó 26-án tartotta meg gróf Keglevich Gábor elnöke alatt XXVIII. évi rendes közgyűlést. Az igazgatóság jelentéséből kiténik, hogy az elmúlt üzletévben egy a tejtermelés, valamint a tej szállítása és forgalomba hozatala, súlyos károkkal és nagy nehézségekkel járt, egyrészt, mert az ország szerte uralkodott ragadós száj- és körömfájás következtében a tejbeszállítás lényegesen csökkent, másrészt pedig, mert az abnormális meleg időjárás mellett a tej szállítása bizonytalan volt és lényegesen több költséget okozott, amihez még a tehének rendkívül magas beszerzési ára, az üzemi kiadások, munkabérek stb. jelentős emelkedése járult. Mindezen nehézségek mellett a szövetkezet vezetősége törekszik az a kívánatos összhangot megtalálni, amely egy a termelő, mint a fogyasztó közönség érdekeit kielégítheti. A jelentés utal arra, hogy a fogyasztó közönség mind nagyobb bizalommal van a szövetkezet által forgalomba hozott termékek iránt és hogy a közérdeklődés jobb kielégítésére a lefolyt üzletévben fiókjait 150-re szaporította. A közgyűlés a jelentést indomásul vette, a felmentvényt minden irányban megadta és végül a lelépő igazgatóságot és felügyelő-bizottságot újból egyhangulag megválasztotta.

A Rákosmezei Takarékpénztár szanálása. Abban a kínos ügyben, amely a rákosmezei takarékpénztár fizetésektelensége révén a hatóságokat is foglalkoztatta, az igazgatóság szombaton este ülést tartott. Az ülésen tudomásul vették azt a határozatot, hogy a vagyoni felelősség az egész igazgatóságot terheli. A legnagyobb rész Hermann Antal köbányai hordógyárosra esett, kinek mintegy 85.000 koronát kell majd kifizetnie, míg Schreil József köbányai hentesmester 60.000 korona erejéig felel. Kisebb-nagyobb összeget, de legalább 30.000 koronát fizetnek Rausch Gyula szalámigyáros, dr. Gronoszy Antal, dr. Löwy Lajos, Corchus István, Linhart József és Balás Imre vezérigazgató. A köbányai közjótékonysági egyesület népkonyhájának Balás Imre volt a titkára, aki az egyesület pénztárát saját takarékpénztáránál helyezte el. Ez a pénz nincs meg s így valószínű, hogy az idén Kőbányán nem állíthatják majd fel a népkonyhát. A részvényesek azt panaszzák, hogy sipeki Balás Imre vezérigazgató az intézet pénzén a maga nevére teketek vásárolt. A rendőrségnél eddigelé 50.000 korona értékű váltó miatt tettek feljelentést, amelyeket az elfogadók nyugta ellenében kifizettek, de a váltót nem adták nekik vissza, hanem elzálogosították és most beperelték. Első sorban ezt az ügyet fogják rendezni. A rákosmezei tak. pénzt. igazgatósági tag-

jai csak függetlenségi pártállású férfiak lehettek és így a függetlenségi párt vezetői mind károsodnak. A hiány mintegy félmillió korona és ezzel szemben az aktívákat félmillió koronára becsülik. Hozzáértők állítása szerint már tavaly novemberben, mikor a mérleget állították össze, 640.000 korona hiány mutatkozott. Akkor ezt nem mutatták ki, hogy a betevőket és a részvényeseket megnyugtassák. Kétségtelen, hogy a bukás oka rossz spekuláció és hozzá nem értés volt.

A nagykanizsai takarékpénztár részvénytársaság dr. Barta József ügyvéd útján csődöt kért a vergődő rákosmezei takarékpénztár ellen. A csőd-kérvény tárgyalására a bíróság november 28-át tűzte ki határnapul.

A japán kereskedelmi szerződés. Bécsből jelentik: Szerdán délután a közös külügyminisztériumban a japán kereskedelmi szerződés tárgyában értekezlet lesz, amelyen magyar részről a kereskedelemügyi és a földművelésügyi minisztérium egy-egy képviselője vesz részt.

Az ultimóprolongáció. Ma volt az értéktörszén az ultimóprolongáció, amely azonban minden várakozás ellenére kezdetben némi nehézségekkel járt. A vezető bankok ugyanis sok esetben felülnő rideg magatartást tanúsítottak és nagy igényeket támasztottak az ellátással szemben. Így pl. fizettek:

Osztrák hitelrészvény	1.45—3.12	K-t (5½—8%)
Államvasut	1.52—3.09	„ (5½—8%)
Déli vasut	0.51—0.74	„ (5½—8%)
Koronajáradék	0.09—0.18	„ (5½—7%)

valamennyit december utolsójára.

Magyar hitelrészvény	1.07—1.91	K-t (5½—8%)
Leszámitolóbank	0.50—1.08	„ (5½—8%)
Magyar bank	0.78—1.40	„ (5½—8%)
Jelzálogbank	0.61—1.10	„ (5½—8%)
Hazai bank	0.29—0.60	„ (5½—8%)
Rimamurányi	1.06—1.72	„ (5½—8%)
Városi villamos	0.53—0.94	„ (5½—8%)
Közüti villamos	1.40—2.21	„ (5½—8%)

valamennyit december mediójára.

Mint ebből a kimutatásból is kitetszik, a bankok olyan nehézségeket támasztottak, ami semmiképen sem indokolt, hiszen a pénzpiacz feszültsége éppen ellenkezőleg a bankoknak a törszével szemben a fokozott előzékenységet tenné kötelezővé.

Magyar mintaraktár Hamburgban. Tritsch Emil, a m. kir. Kereskedelmi Muzeum hamburgi levelezője jelenti, hogy a hamburgi magyar mintaraktár megnyitotta és ennek megtörténtéről körlevelek, valamint a német napi- és szaklapok útján értesítette az ottani érdeklődőket. A mintaraktár igen gazdag és sok tetszetős anyagot tartalmaz, de kívánatos volna azt mind jobban kiegészíteni. A minták kiállítása nem jár költséggel, de megrendeléseket eredményezhet. A Muzeum levelezője készségesen szolgál felvilágosításokkal a hamburgi üzletviszonyokról és a csomagolásról; beszerzi a konkurrenzia árait és mintáit és egyáltalán mindent elkövet, hogy a mintatárban kiállító magyar cégek érdekeit minél hatósabban képviselje.

Cseh gépgyárak Magyarországon. A cseh pénzüzetek után sokkal gyorsabban bekövetkezett a cseh iparnak hazánkban való térhódítása, mintsem várni lehetett. A Prágai Gépipítő R.-T., miután előbb beolvastotta a ruszti Bromovszky és Ringhoffer céget — amiért ismeretes — megszerzte a Magyar Sangerhauseni Gépgyár R.-T. összes részvényeit, továbbá megvásárolta az Eicler József-cég gépkészítőjét és ezt a két telepet saját fiókgépgyár-telepévé alakítja át külön részvénytársaság formájában. E célból a Magyar Sangerhauseni Gépgyár már december 7-én rendkívüli közgyűlést tart, amelyen az eddigi igazgatósági tagok helyébe a cseh gépgyár a maga embereit választja be. Ez a cseh vállalat pedig a cukor-, szesz- és vegyiipari gépgyári szükségleteit akarja magához ragadni. De a cseh invázió, úgy látszik, még nem ért véget, mert az imént megnevezett két prágai gépgyáron kívül az első cseh-morva gépgyár is készül Magyarországon térhódítani. A cseheknek ezt a beözönlést ammesetre sem lehet örvendetesnek tekinteni. Itt nem új iparalkotásról van szó, hanem a felállított vagy megszerzett fiókvállalatok ama talpalatnyi földjéről, amelyen a cseh konkurrenzia lábát megveti és a magyar gépipart megfogja dönteni.

Osztrák banktisztviselők szervezkedése. Fischert Emil, az Osztrák Bank és Takarékpénztári Tisztviselők Egyesületének alelnöke, a Pénzüzeteti Tisztviselők Országos Egyesületének meghívására a Vigadóban előadást tartott az osztrák banktisztviselők szervezkedéséről. Dr. Stein Emil, az egyesület elnöke üdvözölte Fischert-t és Szász János főtitkár ismertette a felolvasás indító okát. Előadta, hogy az egyesület keresi az alkalmat a külföldi rokonegyesületekkel való érintkezésre és mindazt, ami a külföldi hasonló szervezetekben jó, felkarja használni, bár a pénzüzeteti tisztviselők és a magyar hitelélet viszonyai teljesen eltérő fejlődést mutatnak a külföldhöz képest. Ezután Fischert Emil kezdte meg előadását. Rövid visszpillantást vetve a Reichsverein multjára, arra utalt, hogy ma egész Ausztriára kiterjedő és 28 fiókkal rendelkező testülete van az osztrák pénzüzeteti tisztviselői karnak, amely viharos küzdelmek után jutott mai hatalmához. Kifejtette egy erőteljes kari szervezet létesítésének szükségességét, melynek főismérvé az érdekeltek odaadó támogatása, melynek erkölcsi és anyagi téren kell megnyilvánulnia. Ausztriában a banktisztviselők hatalma politikai téren is érvényesül, nem ugyan azáltal, hogy egyesületük politikát üzne, mert ettől teljesen távol tartja magát, hanem azáltal, hogy tagjaitól megköveteli, — és azok meg is tartják — hogy a választásoknál, pártállásra való tekintet nélkül, csak olyan jelöltszavaznak, akik a tisztviselők gazdasági érdekeinek védelmére kötelezik magukat. A hallgatóság a másfél órárt tartó előadást nagy figyelemmel hallgatta és dr. Stein Emil alelnök mondott köszönetet az előadónak.

A telefon terjedése. A kereskedelemügyi miniszter rendeletére a posta- és táviróigazgatóság egyfelől Hort, másfelől az alsóausztriai (L. interurban névsor 2. lapján) távbeszélő központok között folyó évi november 16-án helyközi távbeszélő forgalmat léptetett életbe. Ezen viszonylatban egy 3 perczig tartó egyszerű beszélgetés díja 2 korona, a sürgős beszélgetés pedig ennek háromszorosa. A fizetett szolgálati értesítés díja 1 korona.

Radó Aladár

Budapest,

Bécsi-u. 5

Elsőrangú minőség, kitűnő szabás, szintartó **K 13.50**
Párisi blouzek és pongyolák alkalmi áron!!
 Divatlap ingyen és bérmentve.

Ked
 A BU
 A k
 Kielegit
 tartózkod
 indult m
 idős piac
 között, r
 azonban,
 össze elk
 később s
 eladási
 buzáért,
 szerémsé
 rozs és
 szilárd.
 koronás
 áron
 áron
 zárlatnál
 izlet, m
 ugyan n
 ber vége
 tényező
 módon b
 eeknek
 nézetet
 rozta vo
 ahogy e
 után er
 mire az
 később a
 kereslet
 hamarosa
 rel a sz
 előbb 11.
 kedett, n
 lakor ip
 nás kezd
 aztán 10
 — Az á
 gyöngült
 koronán
 kezdő ár
 zárlatkor
 hoz visz
 buza 2 fl
 zab 5 fl
 májusi t
 A k
 lező volt
 Buza
 Tiszavide
 Fejérmeg
 Pestvidék
 Bácsági,
 Bácskai,
 Rozs
 Arpa tal
 Zab
 Tengeri
 Köles
 Reg
 Haszn
 nak é

TŐZSDÉK.

A BUDAPESTI ÁRU- ÉS ÉRTÉKTŐZSDE

Gabonatőzsde.

Budapest, november 27.

A készáru-piaczon ma csendes volt az irányzat. Kielégítő kínálattal szemben a malmok kezdetben tartózkodók voltak, ami miatt nagyon nehézkesen indult meg a forgalom. Később a szilárdult határidős piacra való tekintettel jobb vételkedv mutatkozott, mire aztán a forgalom is élénkült, anélkül azonban, hogy az árak is javultak volna. Mindössze elkelt mintegy 25,000 q buza előbb gyengén, később szilárdan tartott áron. A legdrágább eladási ár 12.30 korona volt 82 kilós tiszavidéki buzáért, a legolcsóbb pedig 11.80 korona 78 kilós szerémségi buzáért. Egyéb gabonaneműek közül a rozs és a tengeri változatlan, a zab és az árpa szilárd. Forgalmomba került: 800 q rozs 9.90—9.95 koronás áron, 800 q zab 9.40—10. koronás áron és 200 q tengeri 9.92 és fél—9.95 koronás áron. A határidőpiacozon szilárdan és a szombati zárlatnál némileg magasabb jegyzésekkel indult az üzlet, mert az időjárás hidegebbre fordult. Mi ugyan nem vagyunk képesek abban, hogy november vége felé hidegebbre fordul az idő, olyan tényezőt felfedezni, amely az áralakulást kedvező módon befolyásolhatná, mert az csak az őszi vetéseknek árt, a kulisz azonban, úgy látszik, más mértékben van, mert különben bizonyára nem forszirozta volna annyira a kötéseket vásárlását, mint ahogy ezt megtette. — Rövidesen a megnyitás után erősen megcsappant ugyan a vételkedv, mire az árfolyamok is meglehetősen visszaszorultak, később azonban argentinai esőhírekre újra sürgős kereslet támadt, mi mellett az iménti visszaesés hamarosan kipótoltatott. Az áprilisi buza 3 fillérrel a szombati zárlaton feül, 11.92 koronán indult, előbb 11.85-ig csökkent, aztán ismét 11.93-ig emelkedett, majd pedig 11.91-ig szorult vissza és zárlatkor így is maradt. Az áprilisi rozs 10.41 koronás kezdő árfolyama előbb 10.33-ig hanyatlott, aztán 10.41-ig emelkedett és 10.40 koronán zárult. — Az áprilisi zab 9.83 koronán indult, előbb 9.80-ra gyöngült, aztán 7.80-ig emelkedett és zárlatkor 9.87 koronán maradt. A májusi tengeri 8.50 koronás kezdő árfolyama 8.92 és 8.47 között ingadozott és zárlatkor 8.49 koronán maradt. A szombati zárlathoz viszonyítva, végső eredményben az áprilisi buza 2 fillérrel, a májusi buza 4 fillérrel, az áprilisi zab 5 fillérrel emelkedett, az áprilisi rozs és a májusi tengeri változatlan maradt.

A készáru jegyzése a mai tőzsdén a követ.

Áru	Állomány	Ár
Buza	Tiszavidéki, új	75 — 23.70—24.00
	"	76 — 23.90—24.20
	"	77 — 24.16—24.40
	"	78 — — — —
Fejérmegyei, új	"	75 — 23.45—23.75
	"	76 — 23.70—24.00
	"	77 — 23.85—24.10
	"	78 — — — —
Pestvidéki, új	"	75 — 23.60—23.90
	"	76 — 23.80—24.10
	"	77 — 24.00—24.20
	"	78 — — — —
Bánsági, új	"	75 — 23.70—24.00
	"	76 — 23.90—24.20
	"	77 — 23.90—24.10
	"	78 — — — —
Bácskai, új	"	75 — 23.70—24.00
	"	76 — 23.90—24.20
	"	77 — 24.10—24.30
	"	78 — — — —
Rozs	I. rendű új	90.05—20.25
	középmínőségű új	18.90—20.00
Árpa	takarmány I. rendű	18.90—19.39
	II.	18.50—18.80
Zab	I. rendű	19.60—19.90
	II.	19.40—19.60
Tengeri belföldi új		19.45—19.60
Köles		— — — —

Köttetett:
Buza. Tiszavidéki: 200 q 82 k 24.60 K, 500 q 81 k 24.60 K, 200 q 82 k 24.60 K, 400 q 81 k 24.60 K, 1000 q 81 k 24.60 K, 200 q 81 k 24.55 K, 100 q 80 k 24.45 K, 1000 q 80 k 24.40 K, 150 q 80 k 24.40 K.
 Pestvidéki: 100 q 81 k 24.50 K, 500 q 80 k 24.40 K, 300 k 80 k 24.40 K, 100 q 79.5 k 24.25 K.
 Fejérmegyei: 500 q 80 k 24.35 K, 150 q 80 k 24.30 K, 500 q 79 k 24.20 K, 200 q 79 k 24.20 K, 300 q 79.5 k 24.25 K, 200 q 79 k 24. — K.
 Bácskai: 4000 q 79 k 24. — K.
 Bánsági: 1930 q 79 k 23.90 K üszökrégű.
 Beeskereki: 5000 q 79.3 k 24.30 K.
 Ujvidéki: 4000 q 78.8 k 24. — K.
 Dunaföldvári: 560 q 80 k 24.10 K, 1630 q 79 k 23.90 K.
 Szerémségi: 230 q 78 k 23.60 K.
Rozs: 150 q 19.90 K kpf pp, 200 q 19.85 K kpf p., 100 q 19.80 K kpf p., 200 q 19.80 K kpf p., 100 q 19.80 K kb.
Zab: 100 q 18.50 K kpf, 100 q 18.90 K kpf, 100 q 20. — K kpf., 100 q 19.80 K kpf., 200 q 19. — K kpf., 100 q 19. — K kpf.
Ujvidéki: 100 q 19.85 K kocsira, 100 q 19.90 K kocsira.

A határidőpiacozon köttetett:

Délelőtti:
Előfordult kötéseik (50 kg.-kint) 1911-re:
 Buza 1912 áprilisra 11.92—93—85—93—91
 Májusi buza 11.78—79—75—78—79
 Rozs áprilisra 10.41—42—33—41—40
 Zab áprilisra 9.83—84—8—89—87
 Tengeri 1912 májusra 8.50—51—47—55—49

1 óra 30 perczkor zárulnak:

Buza áprilisra	11.91—92
Buza májusra	11.57—58
Áprilisi rozs	10.40—41
Zab áprilisra	9.87—88
Tengeri 1912 májusra	8.49—50

Budapesti gabonaforgalom.

1911. november 24-től 1911. november 26-ig.

Érkezett Elszállított

	méter mázsa
Buza	65485 9018
Rozs	2309 12391
Árpa	4312 4754
Zab	10164 10243
Tengeri	6219 6419
Liszt	2162 15805
Korpa	— 5180

**Jó étvágya lesz,
Ha DIANA-SÓT vesz!**

Értéktőzsde.

Ma megnyitáskor az ultimóhalasztással foglalkoztak az értéktőzsdén. A halasztás nehéz volt, mert a bankok sok esetben rideg magatartást tanúsítottak. Utóbb hozzáfogtak az üzlethez, amelynek az irányja meglehetősen szilárd volt. A nemzetközi piacon az osztrák hitelrészvényt, a helyi piacon az értékek túlnyomó részét a multkorinál drágább áron szívesen vásárolták. A készáru-piac forgalma igen csekély volt, a javulás tüneteit azonban e téren is tapasztaltuk. A zárlat igen kedvező volt, mert Bécsben a külpolitikai helyzetet kedvezőnek tartják. A déli tőzsde irányja tartózkodó volt, bár Berlin szilárd jelentést küldött. A nemzetközi piac értékei lemorzsolódtak. A helyi piacon is csak engedelménnyel lehetett eladni, a készáru-piac kedvező volt. A járadékpiac gyöngye. A sorsjegypiac tartott, a zárlat kedvtelen volt.

Az értéktőzsdén köttettek: Osztrák hitelrészvény 650—651.50. Magyar hitelrészvény 848—852.25. Osztrák-magyar államvasutérészvény 734—734.75. Jelzálog bankrészvény 494.50—495.50. Leszámitoló bankrészvény 580.50—581. Rimamurányi részvény 676—676.50. Közúti vasutérészvény 829.50—831. Városi vasutérészvény 421—421.50. Magyar bankrészvény 711.50—712.75. Hazai sorsjegy 123—123.75. Kereskedelmi bankrészvény 4325—4330. Felsőmagyarországi bányarészvény 660—661.50. Általános közénrészvény 850—850.50. Salgótarjáni részvény 675—679. Egyesült izzórészvény 574. Bur vasutérészvény 312—314.

A déli tőzsdén köttettek: Osztrák hitelrészvény 650—651. Magyar hitelrészvény 850—851.50. Osztrák-magyar államvasutérészvény 733.75—735. Jelzálogbankrészvény 494—495. Leszámitoló bankrészvény 580.75. Rimamurányi részvény 675.50—676. Közúti vasutérészvény 829—830.50. Városi vasutérészvény 420.75. Magyar bankrészvény 712—713. Salgótarjáni részvény 679. Kereskedelmi bankrészvény 4323—4328.
 Az értéktőzsde irányja újabb helyi vételekre szilárd volt. A zárlat az igen szilárd berlini jelentések következtében szilárd maradt. Köttetett: Osztrák hitelrészvény 650.75—651.25. Magyar hitelrészvény 850.50—851.25. Rimamurányi 675.50—676. Közúti 829.75. Magyar bank 712—712.25.

Bécsi gabonatőzsde.

Bécs, november 27. (Saját tudósítónktól.) A külföldi tőzsdék ugyan magasabb árfolyamokat jelentettek, itt azonban vásárlási kedv hiány az irányzat nyugodt volt és az árak változatlanok, azonban szükség esetén egy árnyalattal olcsóbban lehetett volna vásárolni.

Jegyzetelt buza: Tiszavidéki 12.45—12.75, bánsági 12.25—12.55, új-mosoni és győri 11.95—12.20, felsőmagyarországi 11.95—12.20, déli vasúti 11.95—12.15, alsóausztriai 11.85—12.15.

Rozs: Felsőmagyarországi 10.65—10.85, esepeli 10.60—10.70, pestmegyei 10.65—10.80, déli vasúti 10.55—10.70, különféle magyarországi 10.50—10.70, ausztriai 10.50—10.85.

Árpa: morvaországi 10.60—11.50, felsőmagyarországi 10—10.50.

Magyar tengeri 10.05—10.25, cinquantin 10.10—10.40.

Magyar zab: válogatott 10.60—10.95, közepes 10.25—10.55.

Bécsi értéktőzsde.

Bécs, november 27. A Dardanellák ügye és a londoni parlamenti fejlemények hatása alatt az értéktőzsdén tartózkodóan viselkedett a spekuláció, csak alpesi r. volt élénk s 3 koronával emelkedett. Perlmosi és Königschofi cementértékek iránt jelentékeny érdeklődés mutatkozott. A déli tőzsdén az irányzat nyugodt, az árfolyamok tartottak.

10 óra 45 perczkor. Osztrák hitel 647.75. Magyar hitel 850. Laenderbank 546. Unionbank 623. Államvasut 731.50. Délivasut 111. Alpesi 841. Rimamurányi 674.51. Török sorsjegy 242.25. Permosi szement 493. Königschofi 383.

1 óra 30 perczkor. Osztrák hitel 648. Magyar hitel 850.50. Anglobank 324.50. Laenderbank 546.50. Unionbank 622.50. Államvasut 731.25. Délivasut 110.75. Alpesi 840.75. Prágai vasut 2630. Skoda 683.50. 3 százalékos déli vasúti els. 263.75.

Bécs, november 27. (Magyar értékek zárlata), 4 százalékos aranyjárdék 110,80 Tiszal és szegedi kölcsön sorsjegy —, Magyar hitelbank részvény 849,—, Magyar leszámitoló és váltó részvény 579,—, Rimamurányi 675,—, magyar cukoripar —, Adria hajózási részvénytársaság 539,—, Magyar koronajárdék 90,60, 4 százalékos magyar földteherm. kötvény —, Magy. nyere-m-kölc. sorsjegy 440,—, Kassa-Oderbergi Vasutérzv. —, Magyar jelzálogbank 493,50, Magy. kereskedelmi bank —.

Bécs, november 27. (Osztrák értékek zárlata), 4.2 százalékos papírjárdék 91,80, 4 százalékos osztrák aranyjárdék 115,85. 1860-as sorsjegy 16,19. Osztrák hitel sorsjegy —, Angol osztrák bankrészvény 324,25. Bécsi Bankverein 533,50 Osztrák-magyar bank 1987,—, Déli vasut 111,—, Dunagőzhajózási r-t. 1 1/47,—, Dohány részv. 316,—, Cs. k. arany (vert) 11,37. Német banky. 117,61. Osztr. Lloyd 563,— 4.2 száz. ezüst jár. 91,80 94,75. Osztr. koronajárdék 91,80, 1864-es sorsj. 609,— Osztrák hitelintézeti részvény 649,50, Union-Band 624,25 Osztrák Ländlerbank 549,75, Osztrák-magyar államvasu 733,75, Elbevolgyi vasut —, Alpesi részvény 840,50 20 frankos 19,09. Londoni váltóár 240,45. Lipótkohó 625,— Török sorsjegy 243,25.

Külföldi értéktőzsde.

Berlin, november 27. (Értéktőzsde.) Az új héc elején az itteni tőzsde igen szilárd volt és a forgalom időnként igen élénken alakult, mert az Egyesült-Államokban való általános üzleti helyzetről szóló ösztönző jelentések, a belga kiviteli vasárak újabb emelkedése és a nemzetközi politikai helyzet kedvezőbb megítélése a vállalkozókedvet erőteljesen emelték. Az érdeklődés központjában bányáértékek állottak, amelyek közül harpeniek és gelsenkircheniek favorizálva voltak, továbbá villamosági értékek, amelyek eleinte kissé lemorzsolódó árfolyamok mellett el voltak hanyagolva, végül szállítási értékek közül Kanada-részvények. Nagyobb érdeklődés volt bankok

Reggelizés előtt fél pohár

Schmidthauer-féle

Használata valódi áldás gyomorbetegségeknél és székszorulásban szenvedőknek.

Igmándi keserűvíz

Az elrontott gyomrot 2-3 óra alatt teljesen rendbe hozza.

Kis üveg 40 fillér Nagy üveg 60 fillér

iránt, különösen a Deutsche Bank, a Disconto Gesellschaft és a pétervári nemzetközi bank részvényei iránt. Trust-dinamit részvényeket hamburgi számlára nagy tételben vásároltak. Kedvező lámaszt nyújtott a piacznak az ultimó-prölongáció sima lefolyása, amely szinte be van fejezve. A tőzsde élénk és szilárd irányzatban zárult. A készáruipiacz ipari értékei, különösen szénpapírok szilárdak voltak. Napi pénz 3-2 és fél százalék, ultimópénz 5 1/2-5 százalék, magánkamattal 4 és fél százalék.

Berlin, november 27. Zárlat. (Saját tudósítónktól Zárlatok jegyzetetik: 4,2 százalékos papírjárdék — 4 százalékos osztrák aranyjárdék — osztrák hitelrészvény 203,10 Déli vasut 19,70 orosz bankjegyek 216,60, 4 százalékos új orosz kölcsön —, Discontó Commandit 191,60. Dinamittraszt 188,10, Harpeni 189,70 Unifikált török járadék 90,80, 4,2 százalékos ezüst jár 91,90, 4 százalékos magyar aranyjárdék 93,10, Magyar koronajárdék 90,60. Osztrák-magyar államvasut —, Bécsi váltóár 849,25, Olasz járadék 101,20 Alt. villamosági Edison 261,60, Gelsenkircheni 189,70, Laurakohó 178,20.

Frankfurt, november 27. Zárlat. 4,2% papírjárdék —, 4 száz-os osztr. ar-jár. 98,35 Magy. ar-jár. 93,10 Osztr. hitelint. részv. 203. — Osztrák-magyar államvasut 156. — Északnyugati vasut —, Bustleh radi vasut —, Londoni váltóár 204,20, Bécsi Bank verein 136,35 Villamos részvény — 3 százalékos magyar aranykölcsön —, 4,2 százalékos ezüstjárdék 94,95. Osztrák koronajárdék 91,80, Magyar koronajárdék 90,60 Osztrák-magyar bank 142,40 Déli vasut részvény 197,18 Elbavölgyi vasut —, Bécsi váltóár 840,35. Párisi váltóár 811,35, Union bankrészv. —

Hamburg, november 27. (Zárlat.) 4,2 százalékos ezüst járadék 94,50, 1860. sorsjegy 182. —, Déli vasut 19,70 4 százalékos aranyjárdék 98,25, Osztrák hitelrészvény 203,65 Osztrák-magyar államvasut —, Olasz járadék 100,75, 4 százalékos Magyar aranyjárdék 93. —

London, november 27. Angol consol —

Páris, november 27. (Zárlat.) 3 százalékos francia járadék 95,47. Osztr. aranyjárdék 99,20 Magyar arany járadék 96,75, 5 százalékos bolgár kötvény 1896. évről 514,75 3/4 százalékos Olasz járadék 101,82. Déli vasuti elsőbbségi kötv. 281. —, 5 százalékos marokkói járadék 531. — 4 százalékos 1890. román kölc. 97,15 4 százalékos amori. románjár. 1905. —, 5 százalékos orosz járadék 103,90 4 és fél százalékos 1909. orosz járadék 102,40 4 százalékos spanyol jár. 95,15 4 százalékos unifikált török jár. 90,30 Török sorsjegy 201,75 Török dohányrészvény 335. —, Osztrák földhitelintézet 1388. Osztrák-Länderbank 590. — Magyarjelzálogbank 529. — Banque de Paris 17,76. Banque Ottomane

683. —, Osztrák-magyar államvasut —, Déli vasut 116. —, Meridionalvasut —, Hartmangépgyár — Rio Tinto —, Sucerie d'Egypte 73. —, Tula —, Uríkányi Készen —, Chartered 40,75, De Beers 488. — East Rand 82,50, Jagersfontein 196. —, Trans. Land Comp. —, Váltó Amsterdamra (rövid) 208,75, Váltó német piacokra (rövid) 123,18, Váltó Bécsre (rövid) 104,68, Váltó Belgiumra (rövid) 71,16 Olasz aranyváltó rövid 7,2 Váltó Svájcra (rövid) 5/4 Csekk Londonra 252,05, Magánkamattal 3-2,5.

Forman nátha ellen Hatása meglepő! Szélesce ára 40 fillér

Üzleti tudósítások. Budapesti szeszjegyéca. Milyen időret Nyera Finomítottá. Azonnali és decemberig terjedő szállításra 69.— 76.— Január-májusra 68.75 75.75 Irányzat: Igen szilárd. Bécsei nyereszeszesjegyés 64.— 65.— Prági " 61.50 62.— Lembergi " 59.25 60.— Buzakorpa. Finom korpa azonnali szállításra 13.30-13.50 1911. okt.-decz.-re 13.20-13.40 Duva korpa azonnali szállításra 13.40-13.60 1911. okt.-decz.-re 1.40-13.60 Zsiradékok. Disznózsír budapesti 157.—158.— vidéki — Szalonna. Városi 4 drboz 135.—136.— 3 136.—137.—

Kőbányai sertéspiaccz. 1911. november 27. Árjegyzés. Hízott sertésárak. Magyar elsőrendű: Fialat nehéz (páronként 320 kgm felül) 140-150 fillérig, fiatal közép (páronként 251-320 kg.) 150-158 fillérig, Magyar szedett: Közép (páronként 240-280 kg.) 160-163 fillérig. Sertéslétszám: 1911. november 24-én volt készlet 23866 drb, 25-26-án felhajtott 369 drb, 25-26-án elszállított 166 drb, 27-ére marad készlet 24069 drb. A hízott sertés üzleti irányzata: nyugodt.

Sertéskonsumvásári jelentés. (A székessővárosi állatvásár és közvágóhid igazgatóságától 1911. nov. 27-én. Előző napi adatlan maradvány 2488 drb sertés, 202 drb süldő. Mai felhajtás 2286 drb sertés, 226 drb süldő, összesen 4774 darab sertés, 428 drb süldő. Eladott 3969 drb sertés, 18 drb süldő. Mai maradvány 1805 drb sertés, 410 drb süldő. Árjegyzés. Zsirterítés. Öreg I. rendű 350 kg. felül elősúlyban életsúlyvonással 140-146 fill. Fialat nehéz 300 kg. felül elősúlyban életsúlyvonással 144-150 fill. Fialat közép 220-300 kg-ig elősúlyban életsúlyvonással 144-154 fill. Fialat könnyű 120 kg-ig elősúlyban életsúlyvonással 146-156 fill. Husstetés nehéz 300 kg. felül elősúlyban életsúlyvonással 146-149 fill. Husstetés könnyű 140-300 kg-ig elősúlyban életsúlyvonással 148-160 fill. Süldő belföldi elősúlyban 90-100 fill. A vásár irányzata élénk. Az árak 2-4 fillérrel hanyatlottak.

Bécsi vágómarhavásár. (Saját tud. telefonelése.) A st.-marxi központi vásáresernokban ma megtartott vágómarhavásárra felhajtott 1649 darab magyar, 1212 darab galicziai, 530 darab németországi. Jegyzések kilogrammonként elősúlyban: Magyar hízókör I-5 minőségű 92-96 fill. kivét. 100 fill. II. minőségű 84-90 fill. III. min. 76-82 fill. galicziai hízókör, I. minőségű 104-108 fill. kivét. 112 fill. II. minőségű 98-102 fill. III. minőségű 92-96 fill. Német hízókör I. min. 106-112 fill. kivét. 114 fill. II. m. 92-104 fill. III. minőségű 84-90 fill. legelő ökor 76-84 fill. bika 76-94 kor. kivét. 96 korona, tehén 76-92 korona 100 kilogrammonként, a fogyasztási adóval együtt.

Felolós szerkesztő: PURJESZ LAJOS, Kiadó-tulajdonos: A Magyar Ujságkiadó Részvénytársaság, Igazgató: ERDŐS ARMAND.

Budapesti értéktőzsde. Table with columns: Mai záró ár. (Pénz, Aru), Mai záró árfolyam (Pénz, Aru), and various financial categories like Államadósság, Bankok, Takarékpénztárak, Biztosító társaságok, Gözmalomok, Iparvállalatok, Sorsjegyek, and Közlekedési vállalatok.

Használjon
Dr. Borovszky-féle
BOROLINT
renna, csusz, köszvény, islas, fejfájás, kolera
és más fertőzés ellen.
Ára a Borolinak 20 fillér, a Borolin-cukorkának 40 fill., és
a Borolin-háziszappannak 20 fillér. **Kapható mindenütt.**

Kivonat a hivatalos lapból.

— November 26. —

Kinevezések. A vallás- és közoktatásügyi miniszter Szabó Géza szekszárdi állami főgimnáziumi r. kath. hitoktatót, jelenlegi állomása helyén való megmaradása mellett, a vallásalapból javadalmazott rendes hittanárak létszámában rendes tanárrá,

a földművelésügyi miniszter Szapos András és ifj. Kirilla Adófi okleveles gazdaságot a m. kir. földművelésiskolák tanszemélyzetének létszámába ideiglenes minőségű gazdasági gyakornokokká,

a budapesti itélőtábla elnöke dr. Földesi Kálmán ügyvédjelölt budapesti, dr. Grabowiczky Lajos budapesti, Nouvier Károly ügyvédjelölt budapesti, Hoffmann Emil ügyvédjelölt budapesti és Iványi Fekete István ügyvédjelölt szobránczi lakost a budapesti itélőtábla területére díjaz joggyakornokokká,

a marosvásárhelyi itélőtábla elnöke dr. Vass Jenő ügyvédjelöltet a marosvásárhelyi itélőtábla kerületébe díjtalan joggyakornokká nevezte ki.

Kirendelés. Az igazságügyminiszter ifj. Pietsch Lajos puji járási szolgabíróát a dévai kir. ügyészség kerületébe ügyészségi megbízottá rendelte ki.

Áthelyezések. A vallás- és közoktatásügyi miniszter Lengyel Mária galambosi állami óvónőt az ilosvai állami óvodához jelen minőségében áthelyezte.

Az igazságügyminiszter Somogyi Kázmér szombat-helyi törvényszéki irnoknak a budapesti büntetőtörvényszéki irnoki állásra történt áthelyezését hatályon kívül helyezte és Koesi Károly somorjai járásbírói irnokot a budapesti kir. büntetőtörvényszékhez áthelyezte.

Pályázatok. A petrozsényi és ipolysági járásbírósnál valamint a balassagyarmati és a fümei törvényszéknél irnoki állásra 4 hét alatt; a felsőlővői főgimnáziumnál helyettes tanári állásra december 10-ig lehet beadni a pályázatokat.

VIZÁLLÁS.

nov. 25. nov. 27. nov. 25. nov. 27.

Állomás	méter	Állomás	méter
Duna	Scharding 0.43 0.27	fiáza	M.-Sziget 0.36 0.50
Passau	1.26 1.09	Telcház	0.62 0.99
Linz	1.44 1.55	V.-Namény	1.16 0. —
Bécs	1.52 1.55	Tokaj	1.63 0.02
Pozsony	0.01 0.01	Tiszafüred	0.06 0.80
Komárom	1.15 1.17	Szolnok	0.91 1.13
Budapest	0.52 0.59	Csongrád	1.74 1.53
Paks	0.82 1.38	Szeged	1.25 1.83
Mohács	0.88 0.29	T.-Becsa	1.15 1.17
Gyoma	1.42 0.41	Titei	0.44 0.33
Pancsova	0.06 0.58	Óndóv	1.22 1.20
Orsova	0.26 0.44	Tapoly	0.25 0.10
Morva	0.86 0.82	Bodrog	0.44 0.98
Vág	0.64 0.80	Sajó	1.85 1.40
Zsolna	0.80 0.80	Hernád	0.12 0.11
Trencsén	0.35 0.39	Bereetty	0.28 0.24
Szered	0.70 0.72	B.-Ujfalu	0.41 0.40
Rába	Szt.-Gothárd 0.30 0.34	Körös	Csucsa 0.37 0.38
Sárvár	0.13 0.13	N.-Vár	0.41 0.42
Győr	1.35 0.40	Belényes	0.16 0.15
Orava	Várasd 1.90 1.71	Tenke	0.28 0.28
Zákány	0.21 1.20	Garabonca	0.64 0.40
Bárcs	0.24 0.50	Borosjenő	0.80 0.28
Eszék	1.11 0.67	Békés	0.35 0.08
Mura	M.-Szardah. 0. — 0.42	Gyoma	0.42 0.40
Száva	Zágráb 0. — 0.93	Maros	Gy.-Fehérvár 0.24 0.18
Székely	2.61 0.64	Branyicska	0.10 0.06
Mitrovicza	2.67 0.54	Arad	1.58 0.42
Szamos	Deés 0.46 1.65	Makó	0.36 0.44
Szatmár	0.06 0.28	Lugos	0.30 0.40
Kraszna	N.-Majtény 0.29 0. —	K.-Kostély	0.28 0.86
Latorca	Honfacs 0.30 0.20	Kiszető	0.36 0.83
Laborca	Honfacs 0.05 0.65	Temesvár	0.96 1.98
Vég	Pereszény 0. — 0. —	Bécs	Bécs 1.03 1.80

Royal szálloda
SZEGED
80 SZOBA.
KÖZPONTI FÜTÉS.
MÉRSÉKELT ÁRAK.
Tulajdonos:
DÁVID SÁNDOR
vasuti vendéglős.

IDŐJÁRÁS.

Az elmúlt nap időjárásának áttekintése:

Hazánkban tegnap Erdélyben, az északkeleti Felföldnek, vele határos megyéiben és a Nagy Alföld déli részein voltak kisebb-nagyobb esők; a csapadék mennyisége Erdélyben néhol a 20 mm-t is meghaladta. A hőmérséklet súlydelt, de még keleten jóval a normális felett volt; északon helyenként éjjeli fagyok is voltak. A hőmérséklet maximuma 17 fok C volt Fiumében, minimuma pedig —4 fok C Tatrafüreden.

Prognózis a következő huszonnégy órára:

Lényegtelen hőváltozás várható, semmi, vagy csak némi csapadékkal.

(Sürgöny-progn.: Hűvös, semmi, vagy kevés csapadék.)

Állomás	Légnyomás mm 700 +	A hőmérséklet Celsius szerinti	Szélirány és erője	Felhőzet	Csapadék mm. max.	Hőmérő-érték min.
A.-Szeleina	65.4	9.6	E	2	4	6
Ungvár	54.6	8.0	N	2	4	13
Késmárk	54.5	2.9	N	1	4	10
Losoncz	53.2	7.4	SW	1	4	10
Ogyalla	53.1	5.9	SW	1	4	6
Budapest	52.6	7.6	NW	1	4	13
Hérsény	54.4	4.9	E	1	4	13
Keszthely	54.9	7.0	N	3	1	15
Pécs	54.1	7.1	NW	2	5	16
Zágráb	54.1	10.9		1	15	16
Páma	53.2	11.6		1	14	19
Szered	53.9	10.1		4	19	11
Mesvár	53.5	10.8	SSW	1	4	14
Nagyvárad	54.1	12.6	S	1	3	14
Kolozsvár	54.4	6.6	S	4	1	12
Nagycsanak	56.0	11.9	S	2	4	16
Szatmár	—	11.6	S	0	4	14
Eger	—	3.0	S	4	2	11
Arvaváralja	—	2.2	N	1	—	11
Selmeczbánya	—	6.6	N	—	4	10
Komárom	—	5.8	W	2	4	14
Magyar-Ovár	—	4.2	NW	2	4	14
Sopron	—	10.7		4	22	13
Eszék	—	12.2	SW	1	4	18
Győr	—	9.4	SW	2	4	14
Debrecen	—	10.4	SW	4	4	13
Kecskemét	—	10.4	SW	0	4	14
Oroszlána	—	—		—	—	—
Arad	—	11.6	SW	2	—	16
Zsombolya	—	13.9	SE	2	2	18
Verscez	—	7.4	NW	2	4	9
Orsova	—	—		—	—	—

„EGYETÉRTÉS“

politikai napilap.

Kiadóhivatali igazgató: PAJOR MÁTYÁS.

REJTÉLYES ÜGY.

— ANGOL REGÉNY. —

Irtja: BILLY MARSH.

102

VI.

Elmult az egy hét, de József bátyától semmi hír sem érkezett Porthgennába.

A nyolczadik napon mr. Franckland elküldötte egyik emberét Truróba, hogy keresse fel mr. Buschmann boltját és kérdezze meg a segédet, hogy kapott-e valami értesítést urától.

Délután visszatért a küldönc az azzal, hogy mr. Buschmann elutazása óta egyetlen rövid levelet irt segédjének. Ebben arról értesítette, hogy szerencsésen megérkezett Londonba, szives fogadtatásban részesült a német czukrásznál és véletlenségből rögtön megtudta hoga címét s így másnap reggel szándékszik felkeresni őt. Ezenkívül semmi egyéb értesítést nem kapott és így azt sem tudja, hogy mikorra várhatja vissza mestert.

Ez a levél nem vetett véget a bizonytalanságnak, mely egész héten át súlyosan nehezedett Rosemunde fiatal lelkére. Leonard hiába igyekezett felesége levertségét eloszlatni. Figyelmeztette arra, hogy József bátya különös hallgatásának ép úgy lehet az oka az, hogy hoga nem akar visszatérni Truróba, mint hogy beteg. Lehet, hogy Rosemunde üzenete tulságosan izgatott kedélyére éppen ellenkező hatással volt, mint várták volna, mert újabb félelmeket kelthetett fel benne.

Rosemunde türelmesen hallgatta férje csillapító érveléseit, de szomorúsága nem tűnt el. Egyre csak a levelekre gondolt és a folyton rosszabbodó kézírás okaira. Hát ha olyan beteg már anyja, hogy utazni sem tud? És visszaemlékezett arra a halvány, lesoványodott arcra, mely olyan gyöngéden hajlott föléje West-Wintonban.

A küldönc visszatérése új helyzetet teremtett. Most azzal a kérdéssel kellett foglalkozni, hogy mit tegyenek, ha hirt akarnak kapni Londonból?

— Ugy vélem — szölt Leonard.
— És rögtön írának az öregnek arra a czimre, amelyet itt hátra hagyott.

— Nagyon is sok idő telnék el, míg válasz érkezik — felelte Rosemunde. — Pedig talán egyetlen napot sem szabad vesztegetnünk.

— Azt gondolod még mindig, hogy anyádat betegségre akadályozza meg jövetelében?
— Erzem, hogy nem lehet máskép. És rögtön el kell mennünk hozzá, mielőtt betegsége súlyosra válnék. Istenem, ha elgondolom, hogy...

Elhallgatott és kezébe rejtette arcát. Szomorú gondolatai visszatartatatlannul nyomultak fel leike mélyéből.
— Nem elégedetünk meg azzal, amihez véletlenül jutunk hozzá — szölt aztán. — Magamnak kell meggyőződést szereznem, magamnak kell beszélnem vele. Leonard, ha úgy akard, holnap reggel utazunk.

Leonard mindenbe beleegyezett.

A porthgennai személyzetet nagyon meglepte az a parancs, hogy csomagolják az utiládákat és rendelkeznek másnap reggelre a postállomásra lovakat. Saját kocsijukon utaztak, melyben kényelmesen elfért rajtuk kívül a kis gyermek is, ápolónőjével együtt.

Két napi utazás után elérték Exeteret. Itt töltötték az éjjel és másnap vasuton folytatva utjukat, esti hat órakor elérték Londont.

A szállodába érve, megpihentek. Aztán két levelet irt Rosemunde.

Egyet mr. Buschmannhoz, akít megérkezésükről értesített és másnap korán reggel meghitt magukhoz a szállodába. Egyszermind azonban arra kérte, hogy hoga előtt

mindaddig hallgasson megérkezésükről, míg nem beszélt velük.

A másik levelet mr. Wixonhoz, a család ügyvédjéhez intezte, ugyanahhoz, aki egy évvel ezelőtt mr. Franckland kívánságára értesítette Treverton Andrevet fivére haláláról. Rosemunde arra kérte az ügyvédet, hogy másnap reggel látogassa meg őket a szállodában, mert véleményét óhajtja hallani egy fontos ügyben, amely miatt Porthgennából Londonba jöttek.

Még aznap este elküldték a levelet.

Másnap reggel elsőnek az ügyvéd érkezett meg. Okos, sima modoru, öreg ur volt, aki jól ismerte Treverton kapitányt, sőt az apját is. Azt hitte, hogy a birtokra vonatkozólag kérnek tőle valami tanácsot, amit írásban nem lehet elintézni.

Annál jobban meglepődött, mikor megtudta, hogy miről van szó. Az öreg ügyvédnek még sohasem került olyan érdekes levél a szeméi elé, mint az, amelyet a mirthus-szobában találtak. Elhülve nézegette a levelet és eleinte egy szót sem tudott szólni.

Most mr. Franckland kijelentette azt az elhatározását, hogy amint a levél valódiságáról bizonyosságot szerez, rögtön visszajár Rosemunde örökségét a jogos örökösnek. Erre azonban rögtön megjött a szava az ügyvédnek. Élénken tiltakozott ügyfelének a szándéka ellen. Meggyőződéssel beszélt, mint az olyan ember, aki alaposan megtanulta becsülni a gazdagságot és nagyon jól tudta, hogy mit jelent az, mikor negyvenezer font sterlinget nyer vagy veszít az ember.

Leonard nyugodtan és türelmesen hallgatta mr. Wixon jogászai ellenvetéseit.

Az ügyvéd felemlített minden elképzelhető érvet az ellen, hogy a talált levelet döntő bizonyítéknak fogadják el.

(Folyt. köv.)

SZÍNHÁZAK.

Kedd, 1911. november 28-án.

NEMZETI SZÍNHÁZ.

Bábjáték.

Vígjáték 4 felvonásban. Írta: Elezre Wolff. Fordította: Váradi Antal.

Személyek:

Roger de Monclars Ödý
Fornay Gyenes
Nizerolles Mihályi
Pierre Varsine Garamszeghy
Bonnières Rajnai
Valmont Kürthy
Trovoux Faludy
De Monclars Váradi A.
De Jussyné Virváry M.
De Lancenyé V. Molnár R.
Durioux báróné Csillag T.
Valmontné K. Gerő Lina

Kezdeté 1/8 óraker.

MAGYAR SZÍNHÁZ.

Elő halott.

Dráma 4 felvonásban. Írta: Tolstoj Leo gróf. Magyarra átfordította: Vajda László.

Személyek:

Professzor Fedor Törzs
Liza, felesége Báthory G.
Anna Pavlona P. Tárneki G.
Sasa Somló E.
Karin Viktor Fany
Anna Dmitrijevna T. Halmy M.
Masa R. Gombaszögi F.
Iván az apja Kürti
Afronov Dobi
Alexander Irán Tarnai
Vizgalóbró Kertész
Ségéje Sáfány
Rendár-kém Körmeudi
Orvosbíró Pálos

Kezdeté 1/8 óraker.

M. KIR. OPERAHÁZ.

Bajazzók.

Dráma 2 felv. Szövegét és zenéjét írta: Leoncavallo R. Ford. Radó Antal.

Személyek:

Nedda M. Szeyer L.
Tonio Várady
Canio Lunardi
Beppe Kertész

Utána:

Suzanne titka.

Vig opera 1 felvonásban. Zenéjét szerzte: Gioitiano Enrico. Szövegét írta: Wolff-Ferrari H.

Végül:

Tavas.

Táncgyűjtemény egy felvonásban. Zenéjét Schubert-Beethoven-Schopin és Mendelszohn műveiből összeállította: Szikla Adolf. Korgraffját szerzte: Guerra M.

Kezdeté 7 óraker.

APOLLO-PROJEKTORF

Végsőház-utca 1-2. Telefon 68-39.

Mozgófénykép-újság (heti aktuálisok riportszéri bemutatása) Az erélyes papucshős (komédia) Roma zsarnoka (történelmi dráma) A szabószámla (komédia) A szerelem hatalma színmű 2 felvonásban. Írta: Fred Jörgsen. A Nordisk Films Compagnie legújabb szenzációja. Az első előadás hétköznapokon d. u. 1/2 óraker, vasár- és ünnepnapokon 4 óraker kezdőpik

Fővárosi Orfeum

VI. Nagymező-utca 17. sz.

Waldmann Irvelegaz.

LES TROMBETTA

Grotteszk kettős.

Az

ADELMANN-CSALAD

zenei tréfák.

Georg Hartmann

Humorista.

Stb. stb. stb.

Az előadás kezdete este 8 óraker.

Jegyelővétel: 10-1 és 3-6 óráig a nappali pénztárnál. A télikerben reggel 6 óráig Vörös Elek cigányzenekara hangversenyez. Telefon 93-36

STEINHARDT MULATO

Rákóczi-ut 63. sz. Telefon 54-23.

Ma és mindennap. 11 óraker. Kezdeté 1/9 óraker. Ujdonság!

Papa és társai.

Behózat. Írták: Glingor és Taussig. Fordította és átdolgozta Steinhardt. 8 óraker.

Náci! Operett 1 felv. Armin József bohózat

után írta s zenéjét összeállította Dybró

STEINHARDT és HUNYADI

új kiegészítéssel és elsődrendű külföldi számok. Vasár- és ünnepnapokon délután mérsékelt helyaru előadás. Kezdeté fél 4 óraker. — Éjfél után a remektélikertben Sárközi Pista zenekara. cabaret és tánc. Bélépti-díj nélkül. — Jegyek: d. e. 10-1-ig és d. u. 3-6-ig a mulatóban és egész nap a Hirsch-féle nagy tőzsdében és a Hungaria fürdő pénztáránál kaphatók

CIMBALMOT

10 koronás részletfizetésre 10 évi jótállás mellett, az általánosan elismert legszolidabb kiszolgálásáról híres

Reményi Mihály

czég, a magyar kir. zene-akadémia házi hangszerkészítője szállít. !!!

Budapest, Király-utca 58.

Kérjen árjegyzéket és prospektust.

Közvetlen keleti behozatal.

Valódi Perzsa és Smyrna szőnyegek

nagy választékban kaphatók, budapesti lakóknak árfel-emelés nélkül részletfizetésre is.

SZŐNYEG-UDVAR BUDAPEST, KIRÁLY-U. 32. (az udvarban.)

Császárfürdő BUDAPESTEN. Nyári és téli gyógyhely, a magyar Irgalmasrend tulajdona. Elsőrangú kénes hévízi gyógyfürdő; modern berendezésű gőzfürdő, kényelmes iszap-, mefence- és kádifürdők, melyek kiváló gyógyhatással használtak az összes reumatikus és idegbántalmaknál. Uszodák, hőlég-, szénsavas és villamosvíz-fürdők. Ivo- és belélegzési kúra. Prospektust ingyen és bérmentve küld az igazgatóság.

kézpénzért, vagy részletfizetésre legolcsóbban

Butor

EHRENTREU és FUCHS testvéreknel Budapest, VI., Teréz-körút 8. Képes árjegyzék ingyen. Telefon 88-59.

Uj Styria kötőgépek

részletfizetésre

Fogl József Lajos

Budapest, VIII., József-körút 42. Árjegyzék ingyen és bérmentve.

Surányi szalonczukorka

és karácsonyfa-diszcukorka

1 kg. 4 K., 2 kg. 7 K., 4 kg. 12 K., utánvétel mellett bérmentve.

Finom friss teasütemény is kapható.

Surányi czukorkagyár

Nagy-Surány Nyitra megye.

Weinberger és Fodor

az összes sportozikkek áruháza.

Téli sportozikkekben, sportöltözékekben

speczialisták

IV., Haris-bazár 4.

Telefon: 113-59. Árjegyzék ingyen és bérmentve

SZÉN, KOKSZ nagyban és kicsinyben

SALAMON JAKAB és Társaságánál Budapest,

V., Erzsébet-tér 5. szám.

TELEFONSZÁMOK: 73-96, 73-97, 73-98, 73-99.

Heti műsor:

November ho	Nemzeti Színház	Magy. Kir. Operaház	Várszínház	Néopera	Vigszínház	Magyar Színház	Király Színház	FŐVÁROSI Városligeti Színház	Uránia	Hangversenyek
29 Szerda	A szerelem gyermeke	Jancsi és Juliska Babatündér	Liliomfi	—	Sumurun	Az apja fia	Leányvásár	Longyel menyecske	Razzia	Gabriovics Royal (R)
30 Csütörtök	Cox és Box A csók	Pillango kisasszony	—	—	Papa	Az apja fia	Leányvásár	Longyel menyecske	Razzia	Brüsszeli vonó Royal (M)
1 Péntek	Julius Caesar	Cirren	—	—	Sumurun	Sárga lilom	Leányvásár	Longyel menyecske	Razzia	Meissner L. Royal (M)
2 Szombat	A szerelem gyermeke	Tannhauser	Alfonz ur, Barátságból.	—	Papa	Az apja fia	Leányvásár	Longyel menyecske	Az orsz. szimfóniavétele a szimfónia előadása.	Turul férőkar Régi köp. (R)
3 Vasárnap Este	Déltűn: Harangok A szerelem gyermeke	Finemult harangok A szerelem gyermeke	Aida	—	Taifun	A Princz	A kis gróf	Ártatlan Zsuzsi Longyel menyecske	—	Szimfonikusok Zeneakad. (zp)

SZINHÁZAK.

Kedd, 1911. november 28-án.

VIGSZINHÁZ

Papa.

Vigjáték 3 felvonásban. Írták: Flers & Caillavet.

Személyek:

Larzac gróf	Góth
Georgina	G. Kerész E.
Jean	Csontos
Charmeuil	Tanay
Thoury de Melcourt	Fallay R.
Jacques abbe	Szerény
Aubria	Vandrey
Jeanne	Mohár A.
Verviers	Sarkadi
Lucy	Varga A.
Jeanne	Margitay A.
Csendőrmester	Bárdi
Rigore	Gyözi
Pierre	Kemenes

Kezdete 1/8 órakor

KIRALY SZINHÁZ.

Leányvásár.

Operette 3 felvonásban. Írták: Marius Ferenc és Brody Miksa. Zenéjét szerzte: Jacobi Victor.

Személyek:

Harrison	Boross
Herrmanné	Erdel B.
Lucy, leánya	Petrass S.
Kottenberg gróf	Latabár
Fritz, fia	Káti
Maries Tom	Király
Korcsmáros	Kovács
Hajskapitány	Krisztnal
Bersi, szobalány	Fedák S.
Sam, pincér	Császár

Kezdete 1/8 órakor.

URANIA SZINHÁZ.

Razzia.

Írta: Székely Vladimir és Tabori Kornél.

Kezdete 1/8 órakor.

OMNIA

A főváros legnagyobb és legdiviszebb mozgóképfelmutatója. Bajnari: József-körút 31. sz. Telefon 128-48

A jó lelkű mostoha, színmű Az indiánusnő áldozata, dráma A legújabb tipográfiai események. Kezdete délután 5 órakor, vasárnap délután 4 órakor.

50városi Városi Színház

Lengyel menyecske.

Operette 3 felvonásban.

Szövegét írták: Csats és Okomkovszky. Zenéjét szerzte: Jean Gilbert. Magyar színpad alkalmazta: Faragó Jenő

Személyek:

Madarász	Szöreghy
Gabriella	Veszpréminé
Ily	Szöllősy R.
Hekuba Vilmos	Fokete
Marga	Küry Klára
Solnitsky Kázmér	Szabócs
Moruska	Radó N.
Souska	Körmendy I.
Annuska	Ótvás J.
Petruska	Mányoki L.
Fodor János	Szalay
Minka	Helitay O.

Kezdete 1/8 órakor.

ROYAL-ORFEUM VII. Erzsébet-körút 31. Telefon 110-22.

Ma este 8 órakor

a novemberi fejedelmi műsor bucsuja.

Grete, a világhírű csodamajom és unokahuga Singha. Cook and 2 Rotherts a legjobb amerikai táncosok. 4 English Rings angol szépségek. Tehin Maa és a szent csunguzok kínai boszorkánymesterek. La Maze Trio excentrikusok. — Duffa pofon (A paraszt nászéjszakája). Mörtez Zsigmond új darabja. Erdel-lak (Un peu d'ideal) a párisi Grand Guignol szenzációs darabja. K. Solti Hermin új Zerkowitz és Weinmá-dalokkal. Jenny Lilian The girl in the waves. — Anna Ferrera Deutsche Disense. — Viragh Jenő mint Bloch az apas. A két róka, Zerkowitz nagyszerű operettje. The von Syll. La serenata és a többi új attrakció.

A félkeretben Royal-Cabaret Belépődíj 1 óráig 1 korona, 1 óra után nincs belépődíj. Kukó Vincze és zenekara. Bal-mabilla. Keringő versenytánc hajnalig. A legvidámabb budapesti hely.

Csütörtökön, november 30-án d. u. 8 1/2 órakor az utolsó é havi mérsékelt áru délutáni előadás: fejedelmi műsor.

Az ifjuság

az öregség szülője

Ez a mondat, amilyen képtelenné is hangzik első tekintetre, olyan érthetővé válik, ha figyelembe vesszük, hogy a létező világot küzdelem mostani nehéz napjaiban, kizárólag csak a fiatalos erő, a test frissessége és az inak ruganyosságával vagyunk képesek minden követelménynek megfelelni.

Az életküzdelem mindeme tulajdonságait egyetlen csodaszor foglalja magában:

ERÉNYI-féle

DIANA sósorszesz.

Ha testünket esténként lefekvés előtt és minden reggel a napimunka megkezdése előtt „DIANA“-sósorszeszszel bedörzsöljük, ruganyosságra és ki-mondhatatlan kellemes érzésre teszünk szert, mely a munkához erélyt és életkedvet kölcsönöz.

Tegyen mindenki kísérletet, mely bár, kinek kánnyen módjában áll, hiszen a

DIANA-sósorszesz

az egész országban kapható és olyan olcsó, hogy ilyen kísérletet bárki megengedhet magának.

Erényi Béla

gyógyszerész

Budapest, Károly-körút 5.

(Postán legkevesebb 6 üveg szállítható utánvétel mellett).

Minden üvegnek plombálva kell lenni.

Egy üveg Diana-sósorsz	Egy nagy üveg Diana-sósorsz	Egy nagy üveg Diana-sósorsz
44	1.10	2.20
fillér.	korona.	korona.

RIMASZOMBATI KONZERVGYÁR RÉSZEKÉNTÁRSASÁG RIMASZOMBAT

A külföldi és ausztriai nagy verseny daczára, gyárunk a hazai konzervgyárak között ma már első helyet vívott ki magának, gyártmányaink nemcsak a belföldön, de egész Közép-Európában elterjedtek és kedvelté lettek. Gyárunk gőz- és villamos erőre, fagyasztó- és hűtő-berendezéssel felszerelve áll s nemcsak a konzerveket magát, de az ahhoz szükséges fa-, papir- és bádogdobozokat is saját műhelyében készíti, tehát már ezáltal is versenyképes.

Alant soroljuk fel gyártmányaink közül a legkedveltebbeket úgy egyenként, mint 5 kilogrammos postaküldeményekként összeállítva, tisztelettel kérjük, hogy szükséglet beállta esetén, különösen a közelgő karácsonyi ünnepek alkalmával, minket nagybecsű megbízásával megtisztelni és gyárunkat ismerősei körében is ajánlani kegyes legyen.

Teljes 5 kgr. postaküldeményeket utánvétellel bérmentve szállítunk, a meg nem felelő árut készséggel kieseröljük

Kiváló tisztelettel

Rimaszombati Konzervgyár Részvénytársaság.

Cukrozott gyümölcs 1/8, 1/4, 1/2 kgrmos ezücs papírdobozokban vagy 1, 2, 3, 4 kgr. nagyságu faldikákban, vegyesen csomagolva, elsőrendű minőségben kgr. á kor. 4.—

Gömöri töltött szilva

(elsőrendű csemegekülönlegesség) magja helyett szilvával, dióval, mogyoróval töltve, vegyesen csomagolva kgr. á kor. 4.80

Cukrozott narancshéj (vastag, husos áru) kgr. á kor. 2.50

Birsalma-sejt sárga vagy piros 1/8, 1/4, 1/2 vagy 1 kg. téglalakban kgr. á kor. 2.80

Vegyes befőtt 1 kilogramm nagyságu ónozott bádogdobozban darab á kor. 2.—

Szilva befőtt 1 kilogramm nagyságu ónozott bádogdobozban darab á kor. 1.20

Gyümölcszek besűritve, tiszta cukorral befőzve: Kajszinbarack, málna, szamóca, meggy, ribiszke, őszibarack 1 kg. üvegben kor. 2.80 fél kg. 1.60

Som, ringló, csipkebogyó-iz, mint fent 1 kg. 2.40 fél kg. 1.30

Hiribi uri gomba, sós vízben konzerválva, mint a teljesen friss erdei, a szárított gombánál sokkal zamatosabb (gyárunk különlegessége) 1 literes dobozban kor. 1.40, fél literes dobozban kor. —.80

Rizike gomba sós vízben vagy ecetben konzerválva 1 liter doboz kor. 1.80, fél liter doboz —.80

Szárított uri gomba fehér 1 kg. — kor. 20.—

Összeállított 5 kgr. postaküldemények bérmentes szállítással:

1 kanna (tisza súly négy és fél kg.) finom hegyi málnaszörp kor. 10.—

1 bádog veder (tisza súly négy és fél kg.) vörös áfonya sűrű cukorban kor. 12.80

1 zománc veder (tisza súly 4 és 1/4 kg.) barack-málna-szamóca-meggy,ribiszke vagy őszibarack-iz erősen besűritve kor. 14.—

1 zománc veder (4 és 1/4 kg.) csipke-bogyóiz vad-hushoz kor. 10.—

1 zománc veder (4 és 1/4 kg.) szilva vagy vegyes gyümölcsiz kor. 6.—

1 kg. láda cukrozott gyümölcs, 1 kg. töltött szilva, 1 kg. narancshéj és 1 kg. birsalmasejt összesen kor. 15.—

4 darab 1 literes doboz vagy 7 darab fél literes doboz urigomba vagy rizikegomba összesen kor. 8.—

1 üveg gesztenye befőtt, 1 üveg ananász befőtt, 1 üveg szamóca, 1 üveg málna, 1 üveg meggy, 1 üveg chinói, 1 üveg vörös áfonya, összesen 7 darab 1/4 literes üveg befőtt, faldikában szállítva kor. 12.—

16 doboz huskonzerv, vegyesen összesen kor. 17.20

40 doboz huspáin (libamáj, nyelv, sonka, nyúl, fogoly stb.) kor. 23.—

1 kanna szavatolt tiszta akácvirág méz (láda súly, 4 és fél kg.) kor. 10.—

Üszöket

adunk tenyésztés céljából kiscigardóknak, gazdaságoknak és uradalmaknak. A tarka fajú szők és tehének jelenlegi értékét a tenyésztő készpénzzel, vagy 2 év után fizetheti.

10680

NEUSCHLOSZ TESTVÉREK

nagybérli cég
irodai telefon 16. szám. Szatmár. Gazdasági telefon 155. szám.

Tantál-Lámpa

a legjobb fémszálas izzólámpa. Árammegtakarítás kb. 80%. Fehér fényvel ég. — Báziskódásoknak ellenáll. Egési óráinak száma meghaladja bármely izzólámpát. Minden helyzetben, tehát felfelé, alóla, fordán, oldalt egyformán kifogástalanul ég. Olcsóbb a többi fémszálas izzólámpánál. Nagyobb rendeléseknél magas engedmény.

MAGYAR SIEMENS-SCHÜCKERTNŰVEK

BUDAPEST, VI., TERÉZ-KÖRUT 36. SZ.

Skarlát és kanyaró

dühöngnek és szedik áldozataikat nemcsak Budapesten, hanem a vidék számos városában is. Ilyenkor a gondos családfő nem mulaszthatja el sürgősen egy üveg

LYSOFORM

fertőtlenítő szert (eredeti üveg 80 fillér) és egy darab Lysoform-szappant (darabja 1 korona) beszerezni. Naponta gyakran mosakodni és a mosdóvízhez fertőtlenítő szert önteni, ez a módja a radikális védekezésnek.

Rendezze meg házi orvosát!!!

Kiváltunk

ZÁLOGBAN

levő arany- és ezüstszereket, sorsjegyeket s azokra magasabb kölcsönt nyújtunk.

MANNHEIM SIMON ÉS FIA

Budapest, IV., Párisi-u. 5.
..... (Főpostával szemben)

BENEDEK ELEK KIS KÖNYVTÁRA

a legjobb és legolcsóbb ifjúsági könyvek gyűjteménye

Egy-egy szám kötve 60 fillér

Uj sorozat!

- 137-138. Rosegger Péter. Petike. Elbeszélések. Fordította Körösi Henrik.
- 139. Magyar Győző. A fehértollasok hőse. Történet a szabadságharczból.
- 140. Zsoldos László. A muskátli és egyéb történetek.
- 141-142. Benedek Elek. A félkezeű óriás. Garai Ákos rajzaival.
- 143. Szívós Béla. Vidám állattörténetek.
- 144. Benedek Elek. Apró mesék.
- 145. Sárányi István. Persenczky vitéz kalandjai. Történet Mátyás király korából.

Megrendelhetők:

LAMPEL R. könyvkereskedése
(Wodianer F. és Fiai) részvénytársaságnál
Budapest, VI., Andrássy-út 21. sz.
és minden könyvkereskedésben

HORGONY-KÖÉPÍTŐSZERÉNY

Fontos birtokosaira. A ki Horgony-Köépitőszere-nyét csinos módon az új Horgony-Köépitőszere-nyek által kibővített akarája, az hozassa meg magának azonnal a leg-ujabb köépitőszere-ny-árjegyzéket. Az is hozassa meg magának, a kinek még nin-csen Horgony-Köépitőszere-nye, mert ezen játékszer már több mint 25 év óta a gyermekek kedvenc játéka. Forduljon azonnal egy levelező-lapou Richter F. Ad. és Tsa céghez, ktr. név-és kam. szállítók, első osztr.-magy.-csász. és kir. szabad. köépitőszere-ny-gyár Wien, I. Operngasse 10.

Gummi-övszerek

NEVERRIP eredeti gyártm., 12 db 6.— K
STERYL legfinomabb Paara gummi-hőlyag 6 darab 3.50 korona, 12 darab 6.50 korona.

minden eddigi gyártmányt felülmul, kizárólag cégemnél kapható.
CAPOTTES rövid, eredeti amerikai, 12 darab 3.— koronától 5.— koronáig.
HALHÓLYAG valódi francia „Duchamps” gyártm. 12 darab 4, 5, 6, 8 és 10 korona.
Mintagyűjtemény 12 db legfinomabb 4 korona.
IRRIGÁTOR románczozott vagy üvegben teljesen felszerelve, 2.50, 1., 1.20, 1.50, 3.— K-ig.
Suspensor (horsetartó) drbja .50, 1., 1.20, 1.50, 3.— K-ig.
Has- és Sérvkötők a Gummiharisnyák legnagyobb választékban, mőték után is készíttetnek.
„GLORIA-ÖV” (havibaj ellen) 6 darab betéttel darabja 5 koronától 5.50 kor-ig.

Neumayer Lipót

Kétezer, gummiárak és betegápolási cikkek raktára
V., Budapest, Váci-körut 2. szám.
LINOLEUM üzleteim:
VI. Váci-körut 1. (Ánkercs), VII. Rákóczi-ut 8. szám.
Árjegyzéket kívánatra ingyen és bérmentve küldök.

Bodnár Antal

szücsmester

Bpest, V., Nádor-u. 17.

Amelyek saját műhelyében készült szücs- és szőrmésárut. Magrendelések és átalakítások a legszebbébb árú a legújabb divat szerinti eszközökkel. Től retek melykár ilioni megóvásra elfogadjatnak.

TELEFON! TELEFON!

Gazdasszonyok és gazdák

ha sok tojást akarnak hozassanak,

Vajda-féle tojóport.

Biztos és eredménydus hatás. Doboz 1 K. Uradalmak részére 1 kg. 10 K franco szállítással. — Szétküldi:

Főhercegi udvari gyógyszertár Aicsut.

Héveny vagy idült

bujakór - bántalmak

ny gőrvélykór, borbajok, rheuma, (Izzag, fekélyek stb) s a romlott vértől származó egyéb bajoknál, mint mrigyda- / anat, rheumatizmus, a száj, gego gonyedései, daga- / jatok, onostosis, tehetetlenység és mindenféle szerzett vagy örököt bujakóros bántalmak esetében, a legmerőgőzöttebb s minden gyógykezeléssel daczólo betegségből biztos és gyö- / keres gyógyulást nyujtanak.

Dr. Oliver vértisztító piskótái

melyek a francia kormány és a párisi orvosi akadémia által engedélyezve és a párisi kórházakban egyedül vannak engedélyezve. Igen kellemes gyógyszer, melyet 60 év óta a legkiválóbb orvo- / sok használnak, mint egyetlen és legjobb vértisztító szert és / me számos kitüntetésben részesült. Ára egy kis doboznak 25 darab tartalommal 5.50 kor., egy nagy doboznak 63 darab tartalommal 11.— kor. Minta és pro- / spektus rendelkezésre áll. Raktár: Török József gyógyszertára Budapest, Király- / toza 12. és Andrássy-ut 22. szám.

Most jelent meg! A MODERN KÖNYVTÁR legújabb kötetei:

- 89-90. Anatole France: Epikuros kertje. Helveth Géza fordítása. legújabb könyve. Ára 60 fillér.
 - 91-92. Balzac: Álarcos szerelem. (Regény) Zoltán Vilmos fordítása. A franciák leg-nagyobb regényírójának nemrégiben felfedezett új regénye. Ára 60 fillér.
 - 93. Gerhart Hauptmann: Elga (Színmű) Németh Andor fordítása. A legértéke- / sebb jelenkori drámaíró egyik jellemző és gyönyörű alkotása. Ára 40 fillér.
 - 94. Alba nevis Uj Vorsei: Egy szerelmes lány könyvéből A Modern Könyvtár »Magyar Költők» sorozatának ötödik igen értékes kötete. Alba Nevis versei a leg- / modernebb és legszebb magyar versek közül valók. Ára 40 fillér.
 - 95-96-97. Kosztolányi Dezső: Bolondok (Novellák) A modern magyar írói párda egyik legértékesebb egyéniségének »Sze- / dény kis gyermek panaszai» és az »Ószi koncert» szerzőjének új novelláskötete, csupa finomság és artisz- / tikum. Ára 80 fillér.
- Az ATHENAEUM kiadása.
Kapható minden hazai könyvkereskedésben.

GUMMI-HALHÓLYAG ÓVSZER Valódi angol és francia külön erekségek. **tucatonként 2, 4, 6, 8, 10, 12, 14 K. 3 tucatonál 20% engedmény.**

NAKIRA törv. védett, valódi indiai paragummi férfikülönlegesség tucata 12.- korona. 3 tucatonál 20% engedmény.

UTERUS-SPRAI feltétlen megbízható női fogamkendő különlegesség 14 kor.

PESSAR-OCL. orvosilag rendelve 2, 4, 6, 8, 11 kor. darabja. — 3 darabnál 20% engedmény.

IRRIGATOR 3 K és felejobb. Képes árjegyzéket rendkívül érdekes tartalommal kbl. 1000 ábrával ingyen bérmentve és diszkrétan küldünk.

BIDET 10, 16, 20, 24 Kor.

VII., RÁKÓCZI-UT 32. A Rókussal szemben. MAGYAR ORVOSI MŰSZERTÁR VII., RÁKÓCZI-UT 32. A Rókussal szemben.

Pontos címre és a vörös keresztre ügyeljünk.

Leghellemesebb és legcélszerűbb karácsonyi és ujévi ajándékok a vezeték nélkül

Wiktorin-lámpa

Világítása 100 gyertyafény erős, óránkénti világítás 3-4 fillérbe kerül, nincs kandóca, bárhová vihető, árnyékot nem vetit és semmi körülmények között fel nem robbanhat.

Magyarországi **WIKTORIN-FÉNY** BUDAPEST, VIII., Baross-utca 1. sz. Ióráktár: Nem saroküzlet.

Elsőrendű Singer-varró-gépeket

nagyban árban és minden árfelemelés nélkül havi 8 és 10 K részlete szállítunk a évi jótállással és vidékre is bárhová

Láng Jakab és fia varrógép-nagykereskedők

Budapest, József-körút 41. Fióküzletek: Baross-tér 4. sz. és Budán: Margit-körút 6. Képes árjegyzék ingyen és bérmentve.

Most jelent meg!

Pálmay Ilka könyve Emlékirataim

A divatos memoire-irodalom páratlanul érdekes magyar könyvvel gazdagodott, amikor Pálmay Ilka megírta emlékiratait. Egy világhírű nagy színész élete mindenkor érdekes, különösen pedig amikor ő maga írja meg, még pedig olyan közvetlenséggel és olyan magas színvonalú írásművészettel, mint aminővel Pálmay Ilka könyvében találkozunk. A színház titokzatos és forró levegőjű világába pillanthatunk be e könyv révén, amely nemcsak élettörténete, de vallomása, szinte gyónása a világhír becézett nagy művésznőjének, a színpad ragyogó csillagának. Az élet regénye ez a könyv, amelynek bonyolalmát és fordulatait a legnagyobb regényíró: az élet pergeti le szemünk előtt.

A könyv ára 49 arcképpel 4 korona. Singer és Wolfner kiadása Budapest, VI., Andrássy-ut 10. szám.

Tulzárnyaltuk Páris, Londont és Berlint szabadalmazott

hajtűnkkel

A frizurát erősen tartja és sohasem esik ki. Kapható minden jobb üzletben. Valamennyi kultur-államban szabadalmazva.

POLCZER ÉS TÁRSA hajtű- és hajdiszmuárugyár

Budapest, I. ker., Lenke-ut 65. sz.

Falusi Könyvtár.

Acsperegomba (sampion) és a szarvagomba termesztése.

írta **Eperjessy István.**

Gyakorlati útmutató a kőgőgen jövedelmező termesztés és felkarolására.

Kiadja a **FRANKLIN-TÁRSULAT.**

Kapható: **LAMPEL R. Könyvkereskedése** (Wodianer F. és Fiai) r.-t.-nél Budapest, VI., Andrássy-ut 21, valamint minden könyvkereskedésben.

Új kiadásban jelent meg!

JULES VERNE

A FÖLD FELFEDEZÉSE

Magyarra fordította és függelékkel ellátta **BRÓZIK KÁROLY dr.**

Második kiadás. *Négy kötet.*

I—II. kötet: A híresebb utazók története a legrégibb időkől a XVIII. századig. Képekkel.

III—IV. kötet: A XVIII. század híres hajósai. Képekkel.

Ára egy-egy kötetnek 4 K, vászonba kötve 5 K 60 f.

Kiadja a **FRANKLIN-TÁRSULAT.**

Megrendelhetők: **LAMPEL R. könyvkereskedése** (Wodianer F. és Fiai) részvénytársaságnál Budapest, VI. ker., Andrássy-ut 21. szám. és minden könyvkereskedésben.

BUTOR készpénzért és részlete

Nem kell banknál törleszteni és semmiféle hamat nem számítatnak. Haló, ebédig, uri és szalonberendezések, óriási választék, egyszerű és modern kivitelben.

FUCHS BÓDÓG butornagykereskedő Budapest VII. Erzsébet-körút 32. Árjegyzék ingyen.

PALACE ÉTTEREM = KÁVÉHÁZ

CAFÉ RESTAURANT, Rákóczi-ut 43.

Esténként tolnai muzsikál.	Palace soupe személyenként 3 korona.
----------------------------	--------------------------------------

Olcsó czipőeladás!

VII., Rákóczi-ut 44. sz. (Népszínházal szemben)

Az összes raktáron lévő valódi amerikai és angol gyártmányok Barry, King Qualité, Tifán és a legjobb hazai gyártmányok **beszerzési áron árusítatnak.**

ÁGOBIAN és ADORJÁN (állandó)

perzsaszőnyeg üzlethelyisége

IV., Váci-utca 30. szám. (új) Haris-palotában MEGNYILT.

E hirdetési rovatban minden szó egyszerű beiktatása közönséges petit betűkből 4 fillérrel, kompakt betűkből szedve 6 fill.-rel fizetendő.

KIS HIRDETÉSEK

E hirdetési rovatban minden szó egyszerű beiktatása közönséges petit betűkből 4 fillérrel, kompakt betűkből szedve 6 fill.-rel fizetendő.

Pénzszekrények,

okmányszekrények, használtak és újak, rendkívül olcsó áron kaphatók a budapesti pénzszekrényraktárban, Budapest, V. Salványi-utca 6-C.

Sok száz

vagyonos hölgy ohajt férjhez menni. Keresztény hajadon 200,000 márká, kath. özvegy 80,000 korona, fiatal független zsidó hölgy 300,000 korona vagyonnal stb. stb. Csakis komoly szándékú urak (vagyon, állás, vallás meglékes) kapnak díjtalan felvilágosítást. Schlesinger, Berlin 18.

Házasság közvetítés

legszigorúbb titoktartás mellett. Férjhezmenendő urhölgyek előjegyezve a legkülönbözőbb hozomány összeggel. Nősülendő urak a társadalom minden osztályából. Cégjelzéstelen levelezés. Nősülendő urak férjhezmenendő urhölgyek vagy azok hozzátartozói legnagyobb bizalommal fordulhatnak Faragó Jenő elismerten jó hírű házasságközvetítő irodájához. Budapest, Rákóczi-ut 86. (Diszkrét, lépcsőházi bejárat).

Akar Ön szellemes lenni?

Akarja, hogy kellemes társalgónak tartsák? Akar a társaságban tekintélyhez jutni? Olvassa el a „Társalgás Művészete” (El-lenálhatatlanság titka és Szellemszlikrák) rendkívül érdekes könyvet! Megtudja ebből, mint viselkedjék, hogy férjt, nőt, alattvalót és fellelválót egyaránt megközelítson. E könyv korrektek utmutatója lesz az élet minden helyzetében, bálokon, banketeken, esküvőkön, színházban és mindenütt, ahol kisebb-nagyobb társaság van jelen. Áttekinthető kivonat, (tartalomjegyzéket) ingyen, diszkrétén küld: DEAK, Budapest, Rákóczi-ut 86.

Pénzszekrényeket

tűz- és betörésmertéseket ajánl Budapesti Pénzszekrénygyár. Mintaraktár V., Széchenyi-utca 7. Gyár IX., Rákos-utca 4. szám. Telefon 116-40. 11261

10%-kal olcsóbb,

mint bárhol, legolcsóbb, legjobb és legnagyobb butorház, 320 szobabutor a legegyszerűbből a legfinomabb kivitelig választéka készen áll jótállás mellett. Varga Mihály és Társa, Kristóf-tér 8., I. em.

Vajat,

szirt teljesen pótol főzéshez, sütéshez kifinnó szagában, szapora, kóser kókuszszírom. Öt kilós postafióhoz franco 7.50 korona. Kokuszvaj 8 korona. Klein Sándor Wien, Friedlgasse 8. szám.

Asztalosok

új jövedelmi forrását leíró képes nagy árjegyzéket kívánatra ingyen küld a „Kegelet” szerkesztősége Budapest, Nagymező-utca E. 46.

Kurutos

bántalmak hatásos és kellemes gyógyszere a Réthy-téle czukorka, melyet pémetefülből készít Réthy Béla gyógyszerész Békés-Csabán. Gyógyszertárban kapható.

Ha köhög

vagy rekedt, Réthy-féle czukorkát vegyen 60 fill. érért.

Veres afonya

befőtt, 5 kilós postakosár 9 korona. Felkai konzervgyár, Barta József Felka.

Juniperus

(nemes borovicska) 4 literes tartályban 11 korona bérmentve. Csemege-konzervekről árjegyzék ingyen. Felkai Konzervgyár, Barta József, Felka, (Szepes megye.)

Rizike

gomba, válogatott, 5 kilós hordókban, ezekben K 8.-, sóslehen kor. 7.-. Barta József konzervgyára Felka (Szepes megye.) 29319

Temetkezési

vállalkozók, intézetek, egyetemek, társulatok részére képes nagy árjegyzéket kívánatra ingyen küld a Budapesti Ravatalgyár Részv. társ. Nagymező-u. E. 46.

Koporsó asztalosok

részére mindennemű koporsók díszítései, összes temetkezési cikkek képes árjegyzéket kívánatra ingyen küldi a Budapesti Ravatalgyár Részv. társ. Nagymező-utca E. 46. sz.

Zálogcédulákat

veszek. Elzálogosított briliánsokat, gyöngyöket, aranyat, ezüstöt és ékszereket 100.000 koronát költségmentesen kiváltak és teljes értékét kifizetem.

Singer Jakob

ékszerkereskedő BUDAPEST, Király-utca 91. sz. Izabella-utca sarkán.

A világhírű „THE ROYAL”

Grammofonok minden recseccé vagy utózáj nélkül mesés tisztá hanggal, szigorúan az eredeti, nagyban gyári áron és minden árfel-emelés nélkül havi 6-10 kor. részletfizetésre szállítjuk a vidékre is. Piacoló Grammofonok 20 kor.-tól feljebb.

Láng Jakab és Fia

grammofon-nagykereskedők, Budapest, József-körút 41. Fióküzletek VIII., Baross-tér 4. Buda, II., Margit-körút 6. sz. Árjegyzék ingyen és bérmentve.

Soványág

Az egyedül eredménytől kísért háziaszer a dr. William Hartley tanár amerikai erőtáp-pora. Soványak tartos, szép telt testidomokat nyernek. — Hölgyek remek kóbelt. Hat hét alatt 20 kiló gyarapodásért jótállást. Vészeségység, gyengeség, idegesség ellen és gyomor-bajok soknak nélkülözhetetlen tápszere. Kintutette: Chicago, Berlin, London Hamburgban. Köszönő levelek minden országból. Dobozonként 1 fnt 10 kr. Használati utasítással. Főraktár Balázs Mór E. Budapest, VII., István-ut 11. II/1. Telefon 156-80.

Üresedésben

levő számos különféle állásjelentetettbe, melyek teljes czímmel olvashatók az Országos Pályázati Közlönyben. Ingyen mutatványszám. IX., Üllői-ut 55. (ezelőtt József-körút 38. szám.)

Kézimunka

hímzésekhez, butorhoz függönyökhöz, lakásberendezéshez, zsinórok, rojtok, bojtok, képes nagy árjegyzéket kívánatra ingyen küldi: Budapesti Paszománygyár, Nagymező-utca 46. szám.

Saját gyártmányú fűrdőkák 14 kor.-tól feljebb: fűthető kádak 60 kor.-tól feljebb. Elválók mindenféle kutszivattyúk és házi vízvezeték-berendezéseket legolcsóbb áron. LEFKOVICS ADOLF Budapest, VII., Wesselenyi-u. 51/E. Telefon 113-46. — Árjegyzék ingyen és bérmentve.

Zálogcédulát,

briliánsot, gyöngyöt, ékszert, aranyat, ezüstöt és régiséget veszek. Alt-Wien porcellánt, régi bronz csonttárgyakat, szobrokat és olajfestményeket veszek Kertész ékszerész és régiségkereskedő, Király-utca 85. Telefon 95-45. Meghívásra jövök

Parlamenti

gyorsírók által vezetett magyar-német gyorsíró iskola. Gépirás és magyar-német levelezés-oktatás. A teljes kiképzés díja havi 10 kor. Kereskedelmi akadémiai tanárok által oktatott szaktantárgyak. Az Országos Magyar Gyorsíró-Egyesület miniszteri jóváhagyással szervezett tanfolyama, nyilvánossági joggal. Alapította Markovics Irán 1863-ban. Biztos állás-közvetítés. — Középvényű egyesületi oklevelek. Nyitva szept. 1-től jul. 1-ig. Havonként új tanfolyamok. Tájékoztatót küld a Gabelsberger szakiskola. (Csak Hegedűs Sándor-u. 7., saját épületben; előbb a szemközti Liszt Ferenc-tér 10.) Czimre vigyázzunk! — Az egyesület ezen kizárólagos szakiskolája írógépcégektől s más hirdetésünket utánzó újabb tanfolyamoktól független. — Telefon 64-68.

Öreg

hamis fogakat, zálogcédulákat bármiről, butorokat és mindentféle tárgyakat vesz Wischograd Jakab, Akácfa-utca 45. I. 5. Levelezőlapra jövök.

Nemi betegek

Férfiak, nők trippertől csak a valódi és világhírű Larioin Capsulától (dr. Klein) gyógyulhatnak meg a legbiztosabban. — Több mint 100 orvosi bizonyítvány tanuskodik e gyógyszer kiváló hatásáról. Kapható utányét mellett kizárólag a készítőnél 2 K 30 L.-ért Híde Antal gyógyszerárában, SZABÁDKA, Budapesti főraktáros: Nyilasgy Gusztáv gyógyszerész Bpest, Fehérvári-ut. Utánzatoktól óvakodjunk.

25 koronaért

készülnek saját műhelyemben mérték után remek szabásban, finom kivitelben divatos férföltönyök vagy felöltők finom ruvetelekből. Lichtman Sándor férfszabómester, Budapest Rottenbiller-utca 4/A. Sz. Vidékre posttóminták bérmentve, helyben szabátszomat kívánatra házhoz küldöm. 28592

Ajtók, Ablakok,

vasredőnyök, használtak és újak, bármily méretben és alakban, igen olcsón kaphatók

Wiener A. utódánál

BUDAPEST, ÜLLŐI-UT 123. Telefon: 62-86. Alapított 1886-ban

Singer varrógépek

Kerekpárok, grammofonok, hanglemezek legolcsóbban kaphatók

Haban József

Budapest, Almásy-tér 14. javításokat, olcsón készít. Képes árjegyzéket ingyen küld

Magyar harzi kanári-

tenyésztésde Debrecenben.

Ki a madár dalát meg tudja érteni és annak énekét föl tudja beszélni, kanári tenyésztésem keresse az fel a tiszteljen megengem rendelmenyeivel. Minden, mit egy madár előadhat képes, legyen az lágy, mély hang, vagy csengő érces. Ami csak madárban kiválóan jó, tenyésztésben mindvégig főtartalmát. A readeit madarat mielőtt elküldöm, tudásról előbb magam meggyőződésem ha hibás hangú, vagy rosszul énekel, nem létezik nálam, hogy én azt küldjem el. A tisztelt rendelő nyugodt lehet tehát, hogyha nálam rendel, tudom nem szenvedni kárt. A lakás legkedvezőbb díszje a szép és éneklő kanári madár. Kanári madarakért eddig sok pénzt adunk a külföldnek. Ma már nincs szükség erre, mert a szakkerü vezetés alatt álló Agoston magyar harzi kanári-tenyésztő telep Debrecen Morgó-utca 9. sz., gyönyörűen fuvoló, nemes fajú kanári madarakat szállít darabonként 7, 8, 10 és 12 forintért. Tenyésztésre alkalmas remek szép nőstények darabját 2 forintért. A szállítás a legnagyobb hidegben is gondosan csomagolva, szavatosság mellett történik. Árjegyzék és ajánlasi utasítás ingyen. Számos elismert és közzétört birtokokban. A legnagyobb tenyésztőtelep és szakküldési intézet.

Sonka-pác

szopességi, 1 adag 1 sonkára utasítással 1 korona. 12 adag 5 korona. Felkai konzervgyár, Barta József Felka.

Illusztrált korrajz

a párisi kommunáról!

RÁKOSI VIKTOR

A PÁRISI GYUJTOGATÓK

(A kommun története)

Regényes korrajz

Ára fűzve 6 korona,

vászonkötésben 8 korona.

Kapható

LAMPÉL R. könyvkereskedése (Wodianer F. és Fiai) r.-t.-nál Budapest, Andrásy-út 21 és minden könyvkereskedésben.

30 koronaért

készülnek saját műhelyemben mérték után remek szabásban, finom kivitelben divatos férföltönyök vagy felöltők finom ruvetelekből. László Sándor férfszabómester, Budapest Erzsébet körút 1. sz., I. em. Vidékre posttóminták bérmentve, helyben szabátszomat kívánatra házhoz küldöm. 08332

Állások

mindentféle szakmából közzölvé vannak az Országos Pályázati Közlönyben. Ingyen mutatványszám. IX., Üllői-ut 55. (ezelőtt József-körút 38.)

Gyorsírás

és gyorsgépirás. A Gyakorló Gyorsíró Társaság szaktanfolyamai lényegesen megnagyobbított modern hygienikus új helyiségekben (Andrassy-ut 12.) tartatnak. Legalap-sabb kiképzés gépirás-magyar- és német gyorsírásban. — Gabelsberger-Markovits rendszer. Beiratkozás naponként. Tandíj igen mérsékelt. Díjmentes tantárgyak: magyar-német helyesírás, „Kartothek” amerikai könyvelési és nyilvántartási rendszer, összeadó- és számológépek kezelése. Párhuzamosan esti tanfolyamokat is tartunk. Végzett növendékeinket díjtalanul állásba juttatjuk Glogowski és Társa, (Remington) Budapest, VI., Andrásy-ut 12. szám.

BÚTOR

30% megtakarítás!

Régi Butorszalon

Budapest, Ferenciek-tere 3 félemelet. Vétel és eladás használt és új polgári, urasági lakberendezéseknek, mahagoni és palisander butorok, uri szobák, angol börgarnitúrák és teljesen berendezett mintaszobák, keleti szőnyegek, csillárok. Telefon 82-13. 2859F

Soha nem létezett

rendkívül kedvező fizetési feltételek mellett szállítunk helyben és vidékre teljes lakberendezéseket, valamint egyes butordarabokat részletfizetésre. Modern lakberendezési vállalat: Budapest, IV. ker., Gorkóczy-utca 7. sz. D iszes butor.

„OLLA”

hebizonyíthatóan a legjobb hygienikus gummikülönlegesség. 2 évi jótállás. Mindenütt kapható. Árjegyzék ingyen. „OLLA” gummigyárból Wien II. 817 Praterstrasse 57